
PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

NA POTRZEBY PLANU OGÓLNEGO

GMINY BUDRY

OLSZTYN, 2025

SPIS TREŚCI

1.	WSTĘP	2
1.1.	PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA	2
1.2.	CEL I ZAKRES OPRACOWANIA.....	4
1.3.	METODYKA	5
1.4.	PROPONOWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW RELIZACJI POSTAWIEŃ PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ ICH PRZEPROWADZANIA	6
2.	INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY I JEGO POWIĄZAŃ Z INNYMI DOKUMENTAMI	8
2.1.	ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU	8
2.2.	GŁÓWNE CELE PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO ORAZ CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ	9
2.3.	POWIĄZANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO Z INNYMI DOKUMENTAMI	10
3.	CHARAKTERYSTYKA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	21
3.1.	POŁOŻENIE I OBECNE ZAGOSPODAROWANIE OBSZARU OBJĘTEGO PROJEKTEM PLANU OGÓLNEGO	21
3.2.	BUDOWA GEOLOGICZNA	22
3.3.	GEOMORFOLOGIA	23
3.4.	WARUNKI GLEBOWE	25
3.5.	WODY POWIERZCHNIOWE	26
3.6.	WODY PODZIEMNE	28
3.7.	WARUNKI KLIMATYCZNE	31
3.8.	FAUNA I FLORA	31
3.9.	FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE GMINY	33
3.10.	FORMY OCHRONY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO	39
4.	OCENA STANU ŚRODOWISKA ORAZ ŹRÓDŁA ZAGROŻEŃ	44
4.1.	JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH, PODZIEMNYCH	44
4.2.	JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	47
4.3.	KLIMAT AKUSTYCZNY	49
4.4.	PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE NIEJONIZUJĄCE	50
4.5.	GLEBY	50
4.6.	POTENCJALNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I ICH ŹRÓDŁA	50
5.	OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN W ŚRODOWISKU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO	53
6.	ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO	54
6.1.	OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO Z PODZIAŁEM NA POSZCZEGÓLNE STREFY PLANISTYCZNE	59
6.2.	OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO Z UWZGLĘDNIENIEM POSZCZEGÓLNYCH KOMPONENTÓW ŚRODOWISKA	63
6.3.	INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	68
7.	OCENA PROJEKTU PLANU Z PUNKTU WIDZENIA MOŻLIWOŚCI OGRANICZENIA WPŁYWU NA ŚRODOWISKO	69
7.1.	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	69
7.2.	PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH W STOSUNKU DO PRZEWIDYWANYCH W PLANIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU	70
7.3.	OPIS TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI, LUK W DANYCH I WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY, JAKIE NAPOTKANO PRZY OPRACOWANIU PROGNOZY	71
8.	STRESZCZENIE	72
9.	OŚWIADCZENIE AUTORA	74

1. WSTĘP

Przedmiotem niniejszej analizy jest prognoza oddziaływania na środowisko przyrodnicze ustaleń projektu planu ogólnego gminy Budry, opracowany na podstawie uchwały Nr IX/47/2024 Rady Gminy Budry z dnia 15 listopada 2024r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Budry.

1.1. PODSTAWA FORMALNO - PRAWNA

Podstawą prawną wykonania prognozy oddziaływania na środowisko jest ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 z późn. zm.). Zakres merytoryczny prognozy określa art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.). Ponadto przy sporządzaniu niniejszego dokumentu wzięto pod uwagę:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024r., poz. 54 ze zm.);
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024r., poz. 1478, 1940 ze zm.);
- Ustawa z dnia 17 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. 2024r., poz. 1087, 1089, 1473, z 2025 r. poz. 216 ze zm.);
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2024r., poz. 82 ze zm.);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2024r., poz. 530, 1473, 1907, z 2025 r. poz. 179 ze zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2024r., poz. 1290 ze zm.);
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012r. o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 ze zm. z 2024 r. poz. 1834 ze zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014r., poz. 112);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019r., poz. 1839.);
- Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 19 października 2022 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022r., poz. 2380);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408);
- Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadowienia obiektów budowlanych (Dz. U. 2012r., poz. 463).
- Rozporządzenie Nr 49 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 2 lipca 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Gołdapy i Węgorapy (Dz. Urz. z 2008 r. Nr 108, poz. 1831);

- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 7 września 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Niecka Skalska (PLH280049) (Dz. U. z 2023 r. poz. 2136);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. nr 198 poz. 1226)
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 8 listopada 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z 2022 r. poz. 96);
- Załącznik do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 29 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoty;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 4 grudnia 2024 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody "Bagno Minta".
- Uchwała Sejmiku Województwa Warmińsko Mazurskiego nr XI/183/25b z dnia 25 marca 2025 r. w sprawie uchwalenia audytu krajobrazowego województwa warmińsko-mazurskiego wraz z załącznikami.
- Uchwała Nr IX/47/2024 Rady Gminy Budry z dnia 15 listopada 2024r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Budry;

NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM:

- Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko;
- Dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska.

MATERIAŁY WYJŚCIOWE I LITERATURA:

- Seneta W., Dendrologia, PWN Warszawa, 1981;
- Kondracki J., Polska Północno-Wschodnia, Państwowe Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1972;
- Klimaszewski M. Geomorfologia. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1978;
- Buchwald K. Kształtowanie krajobrazu a ochrona przyrody. Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne. Warszawa 1975;
- Fizjografia urbanistyczna, Państwowe Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003;
- Tomiałojć L., Stawarczyk T., Awifauna Polski, Rozmieszczenie, liczebność i zmiany, Pro Natura, Wrocław 2003.
- Kleczkowski A. S., 1990, Mapa obszarów GZWP w Polsce wymagających szczególnej ochrony (1:500000), Inst. Hydrogeol. i Geolog. Inż. AGH, Kraków;
- Kondracki J., 2000, Geografia regionalna Polski, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa;
- Musierowicz A., 1958, Gleboznawstwo szczegółowe, Wyd. II, Warszawa;
- Romer E., 1949, Regiony klimatyczne Polski [w:] Prace Wrocł. Tow. Nauk., seria B, 16;
- Stachy J., 1987, Atlas hydrologiczny Polski, Wyd. Geologiczne, Warszawa.
- Starkel L., 1991, Geografia Polski, PWN, Warszawa;
- Szafer W., 1977, Szata roślinna Polski, PWN, Warszawa;
- Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:200 000;
- Mapa geologiczna Polski w skali 1 : 500 000;
- Mapa głównych zbiorników wód podziemnych w skali 1: 500 000;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Budry;

- Strategia rozwoju gminy Budry na lata 2015-2020;
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Budry na lata 2015-2020, stanowiący załącznik nr 1 do Uchwały Nr XIV/75/2015 Rady Gminy Budry z dnia 28.12.2015 r.;
- Program ochrony środowiska dla gminy Budry do roku 2023, stanowiący załącznik nr 1 do Uchwały Nr XXVII/146/2017 Rady Gminy Budry z dnia 14 lutego 2017 r.;
- Program ochrony środowiska dla powiatu węgorzewskiego na lata 2017-2020, z perspektywą do roku 2024;
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim. Raport wojewódzki za rok 2023. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Olsztynie. Olsztyn 2024.
- Objasnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski, Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2012r.;
- Bank Danych Lokalnych;
- <https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/>;
- <https://crfop.gdos.gov.pl/>
- <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>;
- <http://geoportal.gov.pl/>;
- <http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO/Wyszukaj3>;
- <http://olsztyn.rdos.gov.pl/>
- <https://dane.gov.pl/pl/dataset/2178,mapa-zagrozenia-powodziowego-mzp>
- <https://midasinfo.pgi.gov.pl/midas-web/>
- <http://karty.apgw.gov.pl>

1.2. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń planu ogólnego gminy z zakresu polityki rozwoju, wyznacza ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Głównym celem niniejszego opracowania jest kompleksowa analiza możliwego wpływu realizacji ocenianego dokumentu na wszystkie elementy środowiska oraz wskazanie rozwiązań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko. Prognoza określa zatem rodzaje uciążliwości, mogących pojawić się w wyniku realizacji ustaleń projektu planu, które mogą mieć wpływ na zmianę warunków życia mieszkańców i użytkowników tego obszaru.

Podkreślić należy, że prognoza oddziaływania na środowisko nie rozstrzyga słuszności realizacji przewidzianych w planie zamierzeń inwestycyjnych, przedstawia jedynie prawdopodobny wpływ tych ustaleń na środowisko przyrodnicze.

Zgodnie z art. 51.2. ustawy z 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 247 ze zm.), niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu planu ogólnego gminy obejmuje:

PROGNOZA ZAWIERA:

- a) Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami.
- b) Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy.
- c) Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania.
- d) Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.

e) Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

PROGNOZA OKREŚLA, ANALIZUJE I OCENIA:

- a) Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.
- b) Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem.
- c) Istniejące problemy ochrony środowiska z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczącej obszarów podlegającej ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
- d) Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu.
- e) Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na cele i podmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne,

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

PROGNOZA PRZEDSTAWIA:

- a) Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i podmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.
- b) Biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – przedstawia rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonywania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Integralną częścią opracowania jest załącznik graficzny. Zakres terytorialny opracowania określa Uchwała nr IX/47/2024 Rady Gminy Budry z dnia 15 listopada 2024r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Budry.

1.3. METODYKA

Podstawą do sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt planu ogólnego gminy Budry. Prognoza dostosowana jest do skali planu ogólnego – do skali dostosowano stopień szczegółowości analiz oraz opis stanu środowiska (1:25 000).

Części prognozy – opisowa i graficzna – są wynikiem analiz i ocen potencjalnych skutków jakie mogłyby spowodować realizacja projektu planu ogólnego w stosunku do obecnego stanu środowiska gminy. Szczegółowe oceny dotyczyły przede wszystkim zagadnień z zakresu stanu i funkcjonowania środowiska, jego zagrożeń, odporności i zdolności do regeneracji, rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych i innych ustaleń zawartych w projekcie planu ogólnego, zagrożeń środowiska oraz możliwości rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywne oddziaływania na środowisko.

1.4. PROPONOWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ ICH PRZEPROWADZANIA

Obowiązujące przepisy nie regulują metod analizy skutków realizacji zapisów planów zagospodarowania przestrzennego, ani częstotliwości ich przeprowadzania. Punktem wyjścia do tych analiz może być, opracowywana na podstawie art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ocena aktualności ustaleń planów. Analiza ta dotyczy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, określa, jakie inwestycje zostały dotychczas zrealizowane. Na tej podstawie przeprowadzana jest ocena stopnia realizacji ustaleń planu, co może stanowić odpowiednią podstawę do określenia skutków realizacji postanowień planu na środowisko przyrodnicze.

W celu określenia skutków realizacji ustaleń zawartych w projekcie planu ogólnego na środowisko można odnosić się do wyników monitoringu prowadzonego przez Głównego i Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. Zestawienia te umożliwiają przeprowadzenie analiz porównujących jakość środowiska przyrodniczego w okresach przed i po wejściu w życie ustaleń zawartych w planie ogólnym. W ramach tego monitoringu ocenie mogą podlegać takie elementy jak:

- jakość wód powierzchniowych i podziemnych;
- zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego;
- klimat akustyczny;
- promieniowanie elektromagnetyczne;
- gospodarka odpadami.

Jakość analizy i oceny stanu poszczególnych komponentów środowiska jest zależna od tego czy zgromadzone materiały odnoszą się bezpośrednio do obszaru opracowania. Rozważając dostępne możliwości pozyskiwania danych stwierdza się, że najkorzystniejszą metodą analizy skutków realizacji ustaleń planu w zakresie oddziaływania na środowisko będzie szczegółowa analiza porównawcza, wspierana metodami statystycznymi i inwentaryzacyjnymi, wykonywana na podstawie wyników regularnie przeprowadzanego monitoringu środowiska przyrodniczego.

Niniejszą prognozę oddziaływania na środowisko przygotowano w oparciu o metody polegające na szczegółowej analizie potencjalnego wpływu przyjętych zapisów w projekcie planu na środowisko. Analizowano zapisy dotyczące projektowanego przeznaczenia terenów, sposobu zagospodarowania i zasad ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego z uwzględnieniem stanu i zagrożeń dla środowiska oraz uwarunkowań fizjograficznych terenu.

Analizując ustalenia projektowanego dokumentu można jednoznacznie określić jego skutki. Wskazanie nowego przeznaczenia terenów w bliższej bądź dalszej perspektywie skutkować będzie ich zagospodarowaniem na zasadach określonych w projekcie planu ogólnego gminy. Ustalenia projektu planu wskazują główne profile funkcjonalne przeznaczenia terenu.

Ocenę następstw realizacji ustaleń planu dokonano z podziałem na poszczególne strefy oraz ze względu na wpływ na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego i antropogenicznego (w tym na zdrowie ludzi) znajdującego się w obrębie granic opracowywanego planu, uwzględniając wzajemne zależności między nimi.

Monitorowanie odbywa się przez służby publiczne (jednostki, wydziały) samorządów terytorialnych, które jako właściwe miejscowo władze realizują politykę przestrzenną w obrębie swych granic. Dodatkowo, możliwość zagospodarowania terenu weryfikują inne jednostki publiczne - właściwe do wydawania pozwoleń na budowę oraz jednostki nadzoru budowlanego sprawdzające czy dokonane zagospodarowanie zostało wykonane zgodnie z obowiązującym prawem.

Częstotliwość monitorowania skutków uchwalenia planu ogólnego nie jest określona, brak jest również jednostki za to odpowiedzialnej. Przyjmuje się zatem, że częstotliwość przeprowadzanych zbiorczych analiz skutków realizacji postanowień planu powinna obejmować okres czteroletni, czyli raz w czasie trwania kadencji rady gminy. Zalecane jest, aby w sposób szczególny monitorowane były takie procesy, jak zmiana jakości poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego, zmiana wyposażenia infrastrukturalnego oraz przeobrażania o charakterze społeczno - gospodarczym

Jakość i efektywność wdrażanych rozwiązań w dużym stopniu zależą będzie od monitorowania sposobu realizacji założeń planu. Nadzór nad wdrażaniem planu winien szczególnie obejmować poniższe zagadnienia:

- monitorowanie przestrzeni przyrodniczej poddanej zagospodarowaniu;
- monitorowanie zagrożeń jakie niesie za sobą nowe zagospodarowanie lub jego brak;
- monitorowanie zgodności realizacji z planem zagospodarowania przestrzennego;
- monitorowanie czynników przyrody w zakresie transgranicznym i możliwości ich migracji.

2. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY I JEGO POWIĄZAŃ Z INNYMI DOKUMENTAMI

2.1. ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU

Zawartość projektu planu ogólnego gminy Budry, sporządzonego w trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 z późn. zm.) jest zgodna z zakresem przedmiotowym określonym w art. 13b, 13c, 13e, 13f oraz 13h przywołanej wyżej ustawy oraz rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 22 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.), rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 22 listopada 2024 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2024 r. poz. 1775), a także rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie sposobu wyznaczania granic obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy (Dz. U. z 2024 r. poz. 729).

Zgodnie z § 5 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 22 grudnia 2023 r., projekt planu ogólnego sporządza się w formie danych przestrzennych. Wraz z projektem planu ogólnego sporządzane jest uzasadnienie. Treść uzasadnienia składa się z dwóch głównych części: tekstowej oraz graficznej w skali 1:25 000.

Według art. 13a ust. 4 w planie ogólnym określa się:

- strefy planistyczne,
- gminne standardy urbanistyczne.

oraz można określić:

- obszary uzupełnienia zabudowy,
- obszary zabudowy śródmiejskiej.

Zgodnie z art. 13c ust. 2 w planie ogólnym gminy wyznaczyć można następujące strefy planistyczne:

- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną;
- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną;
- strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową;
- strefa usługowa;
- strefa handlu wielkopowierzchniowego;
- strefa gospodarcza;
- strefa produkcji rolniczej;
- strefa infrastrukturalna;
- strefa zieleni i rekreacji;
- strefa cmentarzy;
- strefa górnictwa;
- strefa otwarta;
- strefa komunikacyjna.

Art. 13b ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym stanowi, że ustalenia planu ogólnego określa się uwzględniając uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy, w szczególności:

- politykę przestrzenną gminy określoną w strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego (*wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2026r.*);
- ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa;
- znajdujące się na obszarze gminy:
 - formy ochrony przyrody oraz ich otuliny,

- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, wały przeciwpowodziowe oraz pasy o szerokości 50 m od stopy wału,
- obszary gruntów zmeliorowanych,
- tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi oraz tereny, na których występują te ruchy,
- strefy ochronne ujęć wody,
- obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych,
- tereny górnicze i obszary górnicze wraz z filarami ochronnymi,
- udokumentowane złoża kopalin, kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla i podziemne bezzbiornikowe magazyny substancji,
- obszary uzdrowisk oraz obszary ochrony uzdrowiskowej, zabytki objęte formami ochrony, o których mowa w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 oraz z 2023 r. poz. 951, 1688 i 1904), lub ujęte w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków oraz dobra kultury współczesnej,
- obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne,
- tereny zamknięte i ich strefy ochronne,
- obszary ograniczonego użytkowania,
- obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji,
- obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji,
- obszary ciche w aglomeracji oraz obszary ciche poza aglomeracją,
- grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I–III oraz grunty leśne,
- zakłady o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej,
- obszary pasa nadbrzeżnego, w tym w szczególności pasa technicznego;
- rozmieszczenie istniejących i planowanych obiektów infrastruktury społecznej, transportowej i technicznej wraz z obowiązującymi dla nich ograniczeniami w zagospodarowaniu;
- rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym oraz krajobrazy priorytetowe;
- opracowanie ekofizjograficzne w zakresie wymagań, o których mowa w art. 72 ust. 1–3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska;
- zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w gminie.

2.2. GŁÓWNE CELE PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO ORAZ CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Plan ogólny gminy Budry stanowi akt planowania przestrzennego, zawierający ustalenia wyłącznie w formie ustandaryzowanych danych przestrzennych, bez tradycyjnego tekstu i rysunku. Granice planu obejmują obszar gminy z wyłączeniem terenów zamkniętych (innych niż ustalane przez ministra właściwego do spraw transportu).

Celem wprowadzenia planu ogólnego gminy jest konieczność uporządkowania przestrzeni geograficznej poprzez zwiększenie kontroli nad wydawaniem decyzji o warunkach zabudowy i wyeliminowanie chaosu urbanistycznego. W projekcie planu wprowadza się istotne parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy. Realizacja zabudowy zgodnej z projektem planu stworzy pewnego rodzaju harmonijną całość, a stosowanie się do ograniczeń przyjętych w projekcie planu uwzględni wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, gospodarczo-społeczne, środowiskowe, kulturowe, oraz kompozycyjno-estetyczne.

Zgodnie z art. 13a ust. 7 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 z późn. zm.), plan ogólny jest aktem prawa miejscowego. Plan ogólny, w zakresie stref planistycznych, gminnych standardów urbanistycznych oraz obszarów zabudowy śródmiejskiej, uwzględnia się przy sporządzaniu planów miejscowych oraz stanowi podstawę prawną decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (art. 13a ust. 5 pkt 1). Zaś w zakresie obszarów uzupełnienia zabudowy stanowi podstawę prawną decyzji o warunkach zabudowy (art. 13a ust. 5 pkt 2).

W projekcie planu ogólnego gminy Budry wskazano strefy planistyczne oraz obszary uzupełnienia zabudowy. Oznaczenia graficzne i literowe, a także wskaźnik minimalnej powierzchni biologicznie czynnej poszczególnych stref planistycznych przyjęto wg rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 22 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów, a także rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 22 listopada 2024 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2024 r. poz. 1775).

2.3. POWIĄZANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO Z INNYMI DOKUMENTAMI

Projekt planu ogólnego powstał w oparciu o dokumenty strategiczne i planistyczne szczebla:

1. Krajowego:
 - 1.1. Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030;
 - 1.2. Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej;
 - 1.3. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
 - 1.4. Krajowa Strategia Ochrony Środowiska przed trwałymi zanieczyszczeniami organicznymi.
2. wojewódzkiego:
 - 2.1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego;
 - 2.2. Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030;
 - 2.3. Warmińsko-Mazurska Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego 2030;
 - 2.4. Strategia terytorialna. Partnerstwo Stowarzyszenie Warmińsko-Mazurskich Gmin Pogranicza;
 - 2.5. Audyt krajobrazowy województwa Warmińsko-Mazurskiego.
3. lokalnego:
 - 3.1. Program ochrony środowiska gminy Budry do 2023 roku;
 - 3.2. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Budry;
 - 3.3. opracowanie ekofizjograficzne podstawowe sporządzone na potrzeby planu ogólnego gminy Budry;
 - 3.4. inne niewymienione, w tym plany zadań ochronnych obszarów Natura 2000.

Ochrona środowiska jest obecnie jednym z głównych zadań współczesnego społeczeństwa i państwa. Fundamentalnym dokumentem w zakresie zrównoważonego rozwoju jest **Konstytucja Rzeczypospolitej Polski**, która w art. 5 zawiera m.in. zrównoważony rozwój, czyli taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym znajduje się proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Ustawa Prawo ochrony środowiska oraz ustawy jej pokrewne i rozporządzenia zobowiązującą do kierowania się zasadą zrównoważonego rozwoju w różnych etapach działań: planistycznych, realizacyjnych i zarządzania. W ostatnich latach powstało kilka dokumentów o charakterze programowym, które wyznaczają politykę państwa w zakresie ochrony środowiska. Są to:

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. Głównymi celami są: podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności, budowanie spójności terytorialnej

i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych, tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej. PEP2030 jest strategią zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Rolą strategii jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. W rezultacie cel główny Polityki, tj. Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców. Cele szczegółowe dotyczą zdrowia, gospodarki i klimatu. Realizacja celów środowiskowych ma być wspierana przez cele horyzontalne dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska. Cele szczegółowe będą realizowane przez kierunki interwencji takie jak:

- zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej,
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- zarządzanie zasobami geologicznymi przez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (polegają określaniu granicznych wielkości emisji dla większych zakładów przemysłowych),
- przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
- edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,
- usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Cel główny to: efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągania zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Krajowa Strategia Ochrony Środowiska przed trwałymi zanieczyszczeniami organicznymi. Generalnym celem strategii jest ograniczenie lub co najmniej utrzymanie emisji trwałych zanieczyszczeń organicznych do środowiska na poziomie wynikającym z porozumień międzynarodowych.

NA POZIOMIE REGIONU

Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030.

Dokument ma na celu realizację krajowej polityki ochrony środowiska na szczeblu wojewódzkim, zgodnie z dokumentami strategicznymi i programowymi. Głównym celem tworzenia Programu jest dążenie do poprawy stanu środowiska w województwie, ograniczenie negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko, ochrona i rozwój walorów środowiska, a także racjonalne gospodarowanie jego zasobami. Program służy także realizacji celów na poziomie regionalnym, które zostały przyjęte w dokumentach strategicznych na poziomie krajowym, ze szczególnym uwzględnieniem przyjętej Polityki ekologicznej państwa 2030.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego. Cel główny: „Ład przestrzenny i zrównoważony rozwój jako podstawa kształtowania polityki przestrzennej województwa. Celem Planu jest ochrona i kształtowanie ładu przestrzennego, który ma zasadnicze znaczenie dla prowadzenia rozwoju w sposób zrównoważony, czyli: określenie przestrzennych uwarunkowań rozwoju, w tym zróżnicowanych cech przestrzeni regionu aby mogły one służyć realizacji programów i projektów rozwojowych na wszystkich poziomach; rozmieszczenie w przestrzeni celów i działań ustalonych w obowiązującym dokumencie Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego; wskazanie zasadniczych ram dla rozwoju przestrzennego gmin w kontekście krajowym, regionalnym i międzynarodowym.

Audyt krajobrazowy województwa Warmińsko-Mazurskiego

Na obszarze gminy Budry obowiązują ustalenia Audytu krajobrazowego województwa warmińsko-mazurskiego, przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego nr XI/183/25b z dnia 25 marca 2025 r. Zgodnie z zapisami ww. dokumentu, na obszarze gminy Budry nie wskazano krajobrazów priorytetowych.

Zestawienie zdefiniowanych krajobrazów na terenie gminy Budry i ich klasyfikację, wraz z rekomendacją i wnioskami przedstawia tabela poniżej:

Tab. 1 Zestawienie zdefiniowanych krajobrazów na terenie gminy Budry, ich klasyfikacja, rekomendacje i wnioski

Kod krajobrazu	Grupa	Typ krajobrazu	Podtyp krajobrazu	Typ rzeźby terenu
28-842.83-e1	B. Krajobrazy przyrodniczo-kulturowe ukształtowane w wyniku wspólnego działania procesów naturalnych oraz świadomych modyfikacji pokrycia terenu i struktury przestrzenne	6. Wiejski	6d. z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	krajobrazy wzgórzowe, krajobrazy pagórkowate, krajobrazy faliste, krajobrazy równinne
28-842.83-e9	A. Krajobrazy przyrodnicze, kulturowo (zazwyczaj ekstensywnie) użytkowane, funkcjonujące głównie w wyniku działania procesów naturalnych, jedynie w różnym stopniu modyfikowanych przez działalność człowieka	3. Leśny	3b. z przewagą siedlisk lasowych	krajobrazy pagórkowate
28-842.84-02	B. Krajobrazy przyrodniczo-kulturowe ukształtowane w wyniku wspólnego działania procesów naturalnych oraz świadomych modyfikacji pokrycia terenu i struktury przestrzenne	6. Wiejski	6e. z przewagą wielkoobszarowych pól lub łąk i pastwisk	krajobrazy wzgórzowe, krajobrazy faliste, krajobrazy równinne
28-842.84-03	A. Krajobrazy przyrodnicze, kulturowo (zazwyczaj ekstensywnie) użytkowane, funkcjonujące głównie w wyniku działania procesów naturalnych, jedynie w różnym stopniu modyfikowanych przez działalność	3. Leśny	3b. z przewagą siedlisk lasowych	krajobrazy faliste, krajobrazy równinne

Kod krajobrazu	Grupa	Typ krajobrazu	Podtyp krajobrazu	Typ rzeźby terenu
	<i>człowieka</i>			
28-842.84-07	A. Krajobrazy przyrodnicze, kulturowo (zazwyczaj ekstensywnie) użytkowane, funkcjonujące głównie w wyniku działania procesów naturalnych, jedynie w różnym stopniu modyfikowanych przez działalność człowieka	3. Leśny	3a. z przewagą siedlisk borowych	krajobrazy wzgórzowe, krajobrazy równinne
28-842.84-09	A. Krajobrazy przyrodnicze, kulturowo (zazwyczaj ekstensywnie) użytkowane, funkcjonujące głównie w wyniku działania procesów naturalnych, jedynie w różnym stopniu modyfikowanych przez działalność człowieka	3. Leśny	3b. z przewagą siedlisk lasowych	krajobrazy faliste
28-842.84-10	B. Krajobrazy przyrodniczo-kulturowe ukształtowane w wyniku wspólnego działania procesów naturalnych oraz świadomych modyfikacji pokrycia terenu i struktury przestrzenne	6. Wiejski	6e. z przewagą wielkoobszarowych pól lub łąk i pastwisk	krajobrazy pagórkowate, krajobrazy faliste
28-842.84-11	A. Krajobrazy przyrodnicze, kulturowo (zazwyczaj ekstensywnie) użytkowane, funkcjonujące głównie w wyniku działania procesów naturalnych, jedynie w różnym stopniu modyfikowanych przez działalność człowieka	3. Leśny	3b. z przewagą siedlisk lasowych	krajobrazy pagórkowate, krajobrazy faliste
28-842.84-12	A. Krajobrazy przyrodnicze, kulturowo (zazwyczaj ekstensywnie) użytkowane, funkcjonujące głównie w wyniku działania procesów naturalnych, jedynie w różnym stopniu modyfikowanych przez działalność człowieka	3. Leśny	3b. z przewagą siedlisk lasowych	krajobrazy pagórkowate, krajobrazy faliste
28-842.84-14	B. Krajobrazy przyrodniczo-kulturowe ukształtowane w wyniku wspólnego działania procesów naturalnych oraz świadomych modyfikacji pokrycia terenu i struktury przestrzenne	6. Wiejski	6d. z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	krajobrazy wzgórzowe, krajobrazy pagórkowate, krajobrazy faliste, krajobrazy
28-842.84-15	A. Krajobrazy przyrodnicze, kulturowo (zazwyczaj ekstensywnie) użytkowane, funkcjonujące głównie w wyniku działania procesów naturalnych, jedynie w różnym stopniu modyfikowanych przez działalność człowieka	3. Leśny	3c. z przewagą siedlisk łągowych, bagiennych i olsowych	krajobrazy równinne
28-842.84-17	A. Krajobrazy przyrodnicze, kulturowo (zazwyczaj ekstensywnie) użytkowane, funkcjonujące głównie w wyniku działania procesów naturalnych, jedynie w różnym stopniu modyfikowanych przez działalność człowieka	3. Leśny	3b. z przewagą siedlisk lasowych	krajobrazy pagórkowate
28-842.84-19	B. Krajobrazy przyrodniczo-kulturowe ukształtowane w wyniku wspólnego działania procesów naturalnych oraz świadomych modyfikacji pokrycia terenu i struktury przestrzenne	6. Wiejski	6e. z przewagą wielkoobszarowych pól lub łąk i pastwisk	krajobrazy faliste, krajobrazy równinne
28-842.86-85	B. Krajobrazy przyrodniczo-kulturowe ukształtowane w wyniku wspólnego działania procesów naturalnych oraz świadomych modyfikacji pokrycia terenu i struktury przestrzenne	6. Wiejski	6d. z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	krajobrazy wzgórzowe, krajobrazy pagórkowate, krajobrazy faliste

Na terenie Gminy Budry znajdują się fragmenty obszarów, o których mowa w art. 38 a ust. 3 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym: Obszar Chronionego

Krajobrazu Doliny Gołdapy i Węgorapy. Poniżej przedstawiono zestawienie zagrożeń dla możliwości zachowania wartości krajobrazów w obrębie obszarów w.w.

Tab. 2 Zestawienie zagrożeń dla możliwości zachowania wartości krajobrazów w obrębie obszarów, o których mowa w art. 38 a, występujących na terenie gminy Budry

Kod krajobrazu	Przedmiot zagrożenia (odbiorca presji) dziedzina lub dział	Rodzaj (charakter) działań i zjawisk stwarzających zagrożenia	Kod zagrożenia	Źródło zagrożeń	Zagro. Wew. (W) lub zew. (Z)	Skala zagrożenia
28-842.83-e1	A. Zagrożenia dziedzictwa przyrodniczego A. 1. Dziedzictwo geologiczne i rzeźba terenu	Eksploatacja złóż innych niż węgiel kamienny, węgiel brunatny i torf	A.1.4.	II.1.1 Górnictwo	W	5 istniejące niewielkie stałe
	A. Zagrożenia dziedzictwa przyrodniczego A.2. Ekosystemy i ich zespół	Osuszanie torfowisk i bagien oraz likwidacja ich naturalnej szaty roślinnej	A.2.1.	I.1 Budownictwo	W	1 potencjalne niewielkie
		Likwidacja drobnoskalowych siedlisk i ekosystemów nieleśnych	A.2.4.	I.1 Budownictwo	W	2 potencjalne umiarkowane
		Likwidacja drobnoskalowych siedlisk i ekosystemów nieleśnych	A.2.4.	IV.1 Naturalne procesy przyrodnicze	W	1 potencjalne niewielkie
		Wprowadzanie różnych form zabudowy i infrastruktury technicznej	A.2.5.	I.1 Budownictwo	W	2 potencjalne umiarkowane
	A. Zagrożenia dziedzictwa przyrodniczego A.3. Struktura ekologiczna krajobrazu	Zmniejszanie się ogólnego udziału naturalnych i półnaturalnych ekosystemów w krajobrazie	A.3.1.	I.1 Budownictwo	W	2 potencjalne umiarkowane
		Zmniejszanie się ogólnego udziału naturalnych i półnaturalnych ekosystemów w krajobrazie	A.3.1.	I.1 Budownictwo	W	1 potencjalne niewielkie
	C. Zagrożenia fizjonomii krajobrazu C.1. Kompozycja i ład przestrzenny	Chaos przestrzenny i stylistyczny form zagospodarowania terenu	C.1.1.	I.1 Budownictwo	W	1 potencjalne niewielkie
	D. Zagrożenia walorów akustycznych, zapachowych i sanitarnych D.3. Walory sanitarne	Zanieczyszczenie wód	D.3.3.	III.1 Rolnictwo	W	5 Istniejące niewielkie stałe
		Zanieczyszczenie wód	D.3.3.	II.4 Gospodarka komunalna	W	1 potencjalne niewielkie
	E. Inne zagrożenia	Inne zagrożenia	E.	VI.1 Turystyka	W, Z	6 istniejące niewielkie narastające
28-842.83-e9	Brak zagrożeń					
28-842.84-02	A. Zagrożenia dziedzictwa przyrodniczego A. 1. Dziedzictwo geologiczne i rzeźba terenu	Likwidacja osłownionych form rzeźby terenu (skarp, ostańców skalnych, wąwozów, meandrów, wydmy itp.)	A.1.9.	III.1 Rolnictwo	W	1 potencjalne niewielkie
	A. Zagrożenia dziedzictwa przyrodniczego A.2. Ekosystemy i ich zespoły	Osuszanie torfowisk i bagien oraz likwidacja ich naturalnej szaty roślinnej	A.2.1.	III.1 Rolnictwo	W	1 potencjalne niewielkie
		Likwidacja drobnoskalowych siedlisk i ekosystemów nieleśnych	A.2.4.	III.1 Rolnictwo	W	1 potencjalne niewielkie
	B. Zagrożenia dziedzictwa kulturowego B.2. Architektura	Wprowadzanie do harmonijnych zespołów architektoniczno-krajobrazowych materiałów i obiektów degradujących wyraz stylistyczny i funkcjonalność całego zespołu	B.2.2.	I.1 Budownictwo	W	1 potencjalne niewielkie
	D. Zagrożenia walorów akustycznych, zapachowych i sanitarnych D.3. Walory	Zanieczyszczenie wód	D.3.3.	III.1 Rolnictwo	W, Z	1 potencjalne niewielkie

Prognoza oddziaływania na środowisko na potrzeby sporządzenia planu ogólnego
dla obszaru gminy Budry

Kod krajobrazu	Przedmiot zagrożenia (odbiorca presji) dziedzina lub dział	Rodzaj (charakter) działań i zjawisk stwarzających zagrożenia	Kod zagrożenia	Źródło zagrożeń	Zagro. Wew. (W) lub zew. (Z)	Skala zagrożenia
	sanitarne					
28-842.84-03	Brak zagrożeń					
28-842.84-07	A. Zagrożenia dziedzictwa przyrodniczego A.2. Ekosystemy i ich zespoły	Osuszanie torfowisk i bagien oraz likwidacja ich naturalnej szaty roślinnej	A.2.1.	III.4 Gospodarka leśna	W	1 potencjalne niewielkie
		Likwidacja drobnoskalowych siedlisk i ekosystemów nieleśnych	A.2.4.	IV.1 Naturalne procesy przyrodnicze	W	1 potencjalne niewielkie
28-842.84-11	Brak zagrożeń					
28-842.84-14	A. Zagrożenia dziedzictwa przyrodniczego A.2. Ekosystemy i ich zespoły	Osuszanie torfowisk i bagien oraz likwidacja ich naturalnej szaty roślinnej	A.2.1.	III.1 Rolnictwo	W	1 potencjalne niewielkie
		Likwidacja drobnoskalowych siedlisk i ekosystemów nieleśnych	A.2.4.	V.1 Naturalne procesy przyrodnicze	W	1 potencjalne niewielkie
		Likwidacja drobnoskalowych siedlisk i ekosystemów nieleśnych	A.2.4.	III.1 Rolnictwo	W	1 potencjalne niewielkie
	D. Zagrożenia walorów akustycznych, zapachowych i sanitarnych D.3. Walory sanitarne	Zanieczyszczenie wód	D.3.3.	III.1 Rolnictwo	W	5 istniejące niewielkie stałe
28-842.84-15	A. Zagrożenia dziedzictwa przyrodniczego A.2. Ekosystemy i ich zespoły	Osuszanie torfowisk i bagien oraz likwidacja ich naturalnej szaty roślinnej	A.2.1.	III.4 Gospodarka leśna	W	1 potencjalne niewielkie
		Osuszanie torfowisk i bagien oraz likwidacja ich naturalnej szaty roślinnej	A.2.1.	V.1 Naturalne procesy przyrodnicze	W	1 potencjalne niewielkie
		Likwidacja drobnoskalowych siedlisk i ekosystemów nieleśnych	A.2.4.	V.1 Naturalne procesy przyrodnicze	W	1 potencjalne niewielkie
28-842.84-19	A. Zagrożenia dziedzictwa przyrodniczego A.2. Ekosystemy i ich zespoły	Osuszanie torfowisk i bagien oraz likwidacja ich naturalnej szaty roślinnej	A.2.1.	III.1 Rolnictwo	W	1 potencjalne niewielkie
		Likwidacja drobnoskalowych siedlisk i ekosystemów nieleśnych	A.2.4.	III.1 Rolnictwo	W	1 potencjalne niewielkie
		Likwidacja drobnoskalowych siedlisk i ekosystemów nieleśnych	A.2.4.	V.1 Naturalne procesy przyrodnicze	W	1 potencjalne niewielkie
	D. Zagrożenia walorów akustycznych, zapachowych i sanitarnych D.3. Walory sanitarne	Zanieczyszczenie wód	D.3.3.	III.1 Rolnictwo	W	5 istniejące niewielkie stałe
28-842.86-85	A. Zagrożenia dziedzictwa przyrodniczego A.2. Ekosystemy i ich zespoły	Likwidacja drobnoskalowych siedlisk i ekosystemów nieleśnych	A.2.4.	V.1 Naturalne procesy przyrodnicze	W	1 potencjalne niewielkie
		Wprowadzanie różnych form zabudowy i infrastruktury technicznej	A.2.5.	I.1 Budownictwo	W	1 potencjalne niewielkie

REKOMENDACJE I WNIOSKI DOTYCZĄCE KSZTAŁTOWANIA I OCHRONY KRAJOBRAZÓW W OBRĘBIE OBSZARU CHRONIONEGO KRAJOBRAZU DOLINY GOŁDAPY I WĘGORAPY

1. Kierunki i zasady kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów w odniesieniu do poziomu lokalnego:

1.1. Wytyczne odnośnie kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów lub zasad ich zagospodarowania:

1.1.1. W krajobrazach leśnych (28-842.84-07, 28-842.84-03, 28-842.84-11, 28-842.84-15):

- Uwzględnianie cech środowiska przyrodniczego, kulturowego i walorów krajobrazowych na etapie planowania zagospodarowania przestrzennego w celu zapobiegania powstawaniu konfliktów przestrzennych, w tym środowiskowych i widokowych.
- Ograniczanie przekształcania lasów na cele nieleśne.
- Utrzymanie w strukturze lasów: śródleśnych łąk, muraw i innych zbiorowisk nieleśnych.
- Zapobieganie lokalizowaniu obiektów wysokościowych wertykalnych, wielkokubaturowych i wielkopowierzchniowych, w szczególności stanowiących obiekty dysharmonijne w krajobrazie
- Przywracanie lub utrzymanie wartości historycznych, architektonicznych i krajobrazowych obiektów zabytkowych z uwzględnieniem w szczególności ich otoczenia, powiązań funkcjonalnych, przestrzennych i widokowych, w tym m.in.:
 - kaplicy grobowej z groblą prowadzącą od szosy do kaplicy w Rapie (tzw. piramida),
 - cmentarzy: ewangelickich (Jezierzyny, Rogale, Barkowo, Czupowo Kolonia, Maryszki, Antomieszki, Biały Dwór, Szarek), wojennego z okresu I Wojny Światowej (Skalisze),
 - alei przydrożnych, w tym alei zlokalizowanych przy drogach powiatowych nr 1815N i 1784N.
- Ochrona bioróżnorodności.

1.1.2. W krajobrazach wiejskich (28-842.84-14, 28-842.83-e1, 28-842.86-85, 28-842.84-19, 28-842.84-02):

- Uwzględnianie cech środowiska przyrodniczego, kulturowego i walorów krajobrazowych na etapie planowania zagospodarowania przestrzennego w celu zapobiegania powstawaniu konfliktów przestrzennych, w tym środowiskowych i widokowych.
- W obrębie terenów użytkowanych rolniczo zachowanie układu i struktury pól oraz miedz, roślinności śródpolnej, zadrzewień przydrożnych i nadwodnych oraz terenów podmokłych i naturalnych oczek wodnych.
- Ograniczanie przekształcania lasów na cele nieleśne.
- Ochrona naturalnych rozlewisk i zabagnień wzdłuż rzek, m.in.: Gołdapy, Starej Gołdapy, Węgorapy, Irki.
- Dążenie do zachowania i kształtowania stref buforowych, w szczególności rzek Węgorapy i Gołdapy, w obrębie terenów użytkowanych rolniczo w celu ograniczenia spływu substancji biogenych.
- Kształtowanie terenów zabudowanych wsi Banie Mazurskie z uwzględnieniem:
 - planowania nowej zabudowy w obrębie wsi w ramach uzupełniania lub kontynuacji zagospodarowania w dostosowaniu do cech środowiska przyrodniczego i walorów ekspozycji oraz z uwzględnieniem sylwety wsi oraz dominant krajobrazowych (kościół),
 - kształtowania zabudowy poprzez stosowanie jednolitego charakteru, w szczególności w zakresie: skali, formy, wysokości i gabarytów, bryły, geometrii połaci dachowych, elewacji, detalu architektonicznego oraz rodzaju i kolorystyki materiałów, w tym pokrycia dachowego.
- Kształtowanie terenów zabudowanych wsi Zabrost Wielki z uwzględnieniem:
 - planowania nowej zabudowy w obrębie wsi w ramach uzupełniania lub kontynuacji zagospodarowania w nawiązaniu do regionalnych wiejskich tradycji osadniczych oraz z uwzględnieniem cech środowiska przyrodniczego i walorów ekspozycji,
 - planowania nowej zabudowy w nawiązaniu do historycznego układu ruralistycznego z zachowaniem głównych osi kompozycyjnych, z

- uwzględnieniem sylwety wsi oraz w dostosowaniu do istniejących linii zabudowy,
- o kształtowania zabudowy w nawiązaniu do zabytkowej tkanki ruralistycznej poprzez stosowanie jednolitego charakteru w szczególności w zakresie: skali, formy, wysokości i gabarytów, bryły, geometrii połaci dachowych, elewacji, detalu architektonicznego oraz rodzaju i kolorystyki materiałów, w tym pokrycia dachowego.
- Kształtowanie terenów zabudowanych wsi z uwzględnieniem:
 - o planowania nowej zabudowy w obrębie wsi w ramach uzupełniania lub kontynuacji zagospodarowania w nawiązaniu do regionalnych wiejskich tradycji osadniczych oraz z uwzględnieniem cech środowiska przyrodniczego i walorów ekspozycji,
 - o planowania nowej zabudowy we wsiach Miczuły i Popioły w nawiązaniu do historycznych układów ruralistycznych,
 - o planowania nowej zabudowy we wsiach Sobiechy, Grądy Węgorzewskie, Popioły z uwzględnieniem sylwet wsi,
 - o planowania nowej zabudowy we wsiach Rogale, Żabin, Dąbrówka z uwzględnieniem sylwet wsi oraz dominant krajobrazowych (kościół),
 - o kształtowania zabudowy poprzez stosowanie jednolitego charakteru, w szczególności w zakresie: skali, formy, wysokości i gabarytów, bryły, geometrii połaci dachowych, elewacji, detalu architektonicznego oraz rodzaju i kolorystyki materiałów, w tym pokrycia dachowego.
- Zapobieganie lokalizowaniu obiektów wysokościowych wertykalnych, wielokubaturowych i wielkopowierzchniowych, w szczególności stanowiących obiekty dysharmonijne w krajobrazie.
- Przywracanie lub utrzymanie wartości historycznych, architektonicznych i krajobrazowych obiektów zabytkowych z uwzględnieniem w szczególności ich otoczenia, powiązań funkcjonalnych, przestrzennych i widokowych, w tym m.in.:
 - o założeń pałacowo-parkowych z folwarkami (Dąbrówka, Miednuszki Wielkie), założeń dworsko-parkowych z folwarkami (Maćki, Ołownik Wieś, Ołownik PGR, Miednuszki Wielkie, Pochwałki, Budzewo, Zakałcze Wielkie, Grunajki, Klewiny), parku podworskiego (Jakunowo),
 - o kościołów: parafialnych pw. Św. Antoniego wraz z murami przykościelnymi z XVII w. (Banie Mazurskie), pw. Narodzin NMP i plebanii (Żabin), baptystów (obecnie cerkiew parafii bizantyjsko-ukraińskiej – Banie Mazurskie), filialnych p.w. Św. Piotra i Pawła (Rogale), pw. NMP i plebanii (Dąbrówka),
 - o chałupy (Wróbel) oraz chałupy podcieniowej (Popioły),
 - o budynków mieszkalnych (Budry, Banie Mazurskie, Wróble),
 - o zespołu zagród chłopskich (budynki mieszkalne, budynki gospodarcze, bramy wjazdowe) w Zabroście Wielkim,
 - o zespołu elektrowni na rzece Węgorapie (elektrownia z rozdzielnią, jaz piętrzący, dom, budynek gospodarczy) we wsi Ołownik oraz młyna nad Węgorapą (Popioły),
 - o kuźni (Miednuszki Wielkie),
 - o cmentarzy: ewangelickich (Stulichy, Wilkowo, Wężówko, Sobiechy Kolonia, Pietrele, Budzewo, Grądy Węgorzewskie, Zakałcze Wielkie, Gruzewo, Ziemiany, Kulsze, Surminy, Sapałówka, Sokoły, Jany, Skoczce, Białupiany, Skaliszkiejmy, Maciejowa Wola, Skalisze Leśniczówka, Widgiry, Ściborki, Stare Gajdzie, Żabin, Miednuszki Małe, Brożajcie, Zabrost Wielki), rodzinnych ewangelickich (Pochwałki, Pietrele, Różyńsk Mały, Miednuszki Wielkie), ewangelickich z grobami żołnierzy niemieckich (Ołownik PGR, Łegarowo, Pietrele, Żabin, Popioły, Zabrost Wielki), wojennych żołnierzy rosyjskich z I Wojny Światowej (Surminy, Sakiety Małe, Rapa, Żabin), wojennych z okresu I Wojny Światowej (Miczuły, Straszny Dwór Leśny), komunalnego (Banie Mazurskie, Żabin),
 - o kaplicy rodowej z cmentarzem (Zakałcze Wielkie),
 - o alei przydrożnych, w tym alei zlokalizowanych przy drogach powiatowych nr: 1756N, 1598N, 1758N, 1764N, 1734N, 1650N, 1815N, 1766N, 1784N, 1821N.
- Kształtowanie zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego związanego z funkcjonowaniem szlaku kajakowego na rzece Węgorapie w dostosowaniu

- intensywności zagospodarowania do chłonności turystycznej oraz cech środowiska przyrodniczego i krajobrazu.
- Ochrona bioróżnorodności.
2. Zadania mające na celu zachowanie dotychczasowego lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń, zidentyfikowanych dla zachowania wartości krajobrazów:
- 2.1. Rozpoczęcie, kontynuacja lub zaniechanie różnych form gospodarowania terenem, działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:
- 2.1.1. W zakresie prowadzenia działalności rolniczej:
- a) ograniczanie przekształcania nieużytków i trwałych użytków zielonych na grunty orne,
 - b) ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk,
 - c) użytkowanie terenów rolnych w sposób zapewniający ochronę jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
 - d) zapobieganie zakładaniu upraw monokulturowych.
- 2.2.1 W zakresie prowadzenia gospodarki leśnej:
- a) zachowanie i ochrona zróżnicowania siedliskowego w obrębie kompleksu leśnego, w tym siedlisk wodnych i nieleśnych,
 - b) kształtowanie struktury gatunkowej drzewostanów zgodnie z warunkami siedliskowymi lasu, w tym preferowanie gatunków mających zdolności adaptacyjne do zmieniających się warunków środowiska i klimatu,
 - c) utrzymywanie poziomu wód gruntowych w lasach, w szczególności na siedliskach wilgotnych, bagiennych i torfowiskach,
 - d) ochrona powierzchni leśnych przed fragmentacją,
 - e) zapobieganie zakładaniu leśnych upraw monokulturowych.
- 2.2.1 Kształtowanie i zachowanie stref przejściowych na granicy terenów rolnych z kompleksami leśnymi.
- 2.2.2 Utrzymanie stabilności i naturalności warunków hydrologicznych ekosystemów wodnych i od wód zależnych.
- 2.2.3 Zachowanie koryt rzek Gołdapa, Stara Gołdapa, Węgorapa i innych cieków w stanie naturalnym wraz z utrzymaniem naturalnych procesów je kształtujących oraz ograniczenie prac tylko do zakresu niezbędnego dla rzeczywistej ochrony przeciwpowodziowej.
- 2.2.4 Utrzymanie łąk i rozlewisk w dolinach rzek jako naturalnych terenów zalewowych.
- 2.2.5 Utrzymanie istniejących bądź kształtowanie optymalnych stosunków wodnych, w tym podejmowanie działań z zakresu małej retencji.
- 2.2.6 Utrzymanie i poprawa stanu i potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego jednolitych części wód.
- 2.2.7 Zachowanie drożności Kanału Brożajckiego.
- 2.2.8 Eksploatacja urządzeń i budowli hydrotechnicznych (w tym elektrowni wodnych) w sposób minimalizujący ich wpływ na ekosystemy wodne.
- 2.2.9 Prowadzenie racjonalnej gospodarki ściekowej.
- 2.2 Przeprowadzanie zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:
- a) prowadzenie działań rewitalizacyjnych w obrębie zabytkowej zabudowy zagrodowej Zabroście oraz założeń pałacowo-parkowych w Dąbrówce i Mieduniskach Wielkich, a także młynów w Popiołach i Boćwińskim Młynie.
- 2.3 Koordynacja działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:
- a) Współdziałanie organów i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie realizacji celów i przedmiotów ochrony obszarów i obiektów objętych formami ochrony, w szczególności:
 - Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Gołdapy i Węgorapy,
 - obszaru Natura 2000 Niecka Skaliska PLH280049,
 - obszaru Natura 2000 Lasy Skaliskie PLB280011,
 - zabytkowej piramidy w Rapie (grobowiec rodzinny rodu von Fahrenheid),
 - zabytkowej zabudowy we wsi Zabrost Wielki.
 - b) Realizacja i uwzględnianie, na etapie kształtowania i prowadzenia polityki rozwoju gminy, celów ochrony, zagrożeń oraz wytycznych i innych wskazań określonych w aktach prawnych ustanowionych dla form ochrony.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030. Główny cel Strategii został zdefiniowany w następujący sposób: spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy. Cele strategiczne dokumentu nawiązują do celu głównego i uwzględniają współzależność procesów gospodarczych, społecznych oraz relacji sieciowych. Na przestrzeni lat 2020-2030 w centrum celów strategicznych znajdują się mieszkańcy i ich kompetencje.

Strategia terytorialna. Partnerstwo Stowarzyszenie Warmińsko-Mazurskich Gmin Pogranicza

Gmina Budry przynależy do Stowarzyszenia Warmińsko-Mazurskich Gmin Pogranicza. Wszystkie gminy Pogranicza przylegają bezpośrednio do granicy polsko-rosyjskiej, która jednocześnie jest zewnętrzną granicą UE. Przebiega ona od Nowej Pasłęki nad Zalewem Wiślanym w gminie Braniewo do „Trójstyku Granic” w gminie Dubeninki.

Gminy Pogranicza należą do pięciu regionalnych OSI – Obszarów Strategicznej Interwencji, określonych w strategii województwa warmińsko-mazurskiego do 2030 roku. Potencjalnie także tworzą niezdefiniowany w obecnej strategii województwa ani w dokumentach szczebla ogólnopolskiego OSI regionalny oraz krajowy POGRANICZE, ponieważ są to gminy stanowiące zewnętrzną granicę Unii Europejskiej. Zgodnie ze strategią funkcją wiodącą gminy Budry jest intensywna funkcja rolnicza.

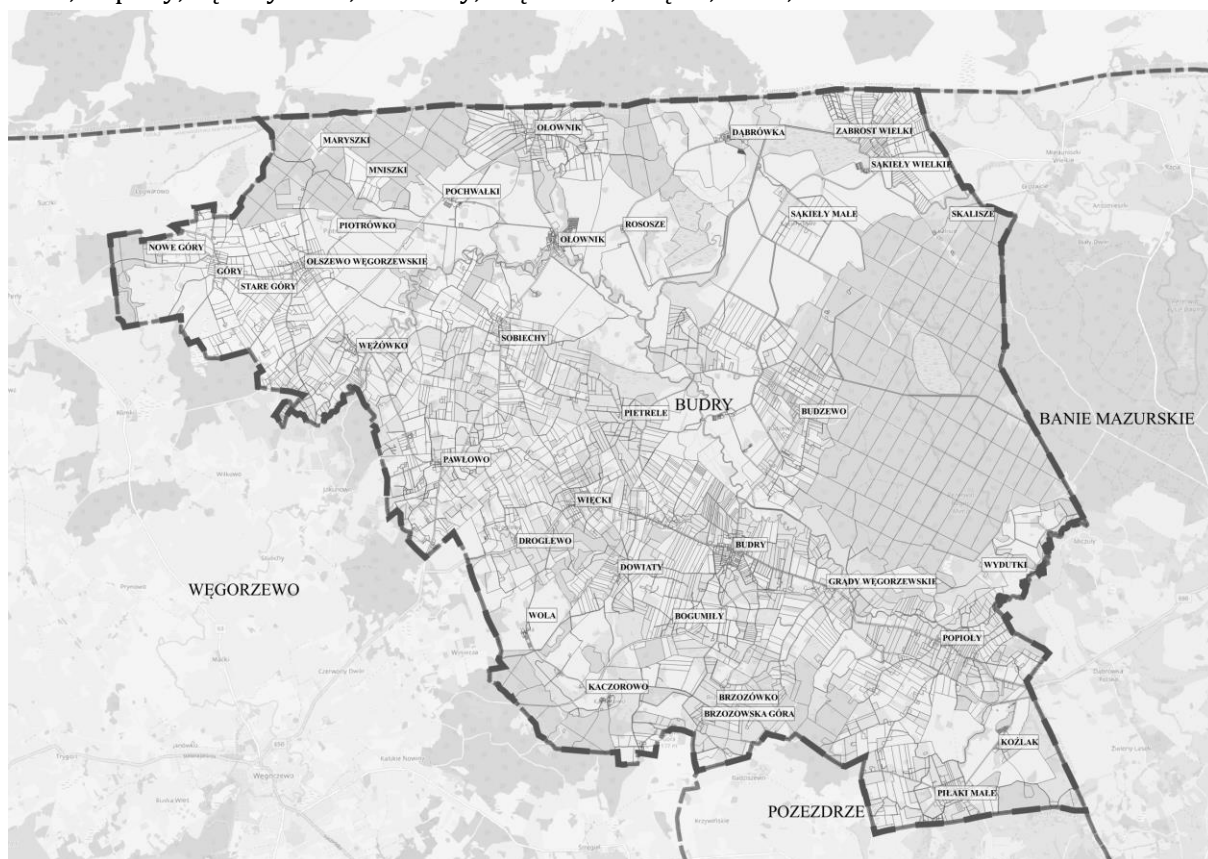
Na obszarze Pogranicza mamy do czynienia z wieloma formami współpracy angażującej w różnym zakresie poszczególne samorządy Stowarzyszenia. I tak gmina Budry przynależy do: Związku Stowarzyszeń Na Rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich; LGR „Wielkie Jeziora Mazurskie”; Stowarzyszenia Gmin RP Euroregionu Bałtyk; Związku Gmin Warmińsko-Mazurskich.

3. CHARAKTERYSTYKA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

3.1. POŁOŻENIE I OBECNE ZAGOSPODAROWANIE OBSZARU OBJĘTEGO PROJEKTEM PLANU OGÓLNEGO

Gmina Budry jest gminą wiejską położoną w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie węgorzewskim. Bezpośrednio graniczy z 3 trzema gminami: Pozezdrze, Węgorzewo należące do powiatu węgorzewskiego oraz Banie Mazurskie należące do powiatu gołdapskiego. Od północy gmina graniczy z Rosją (obwód królewiecki).

Siedziba władz samorządowych znajduje się w Budrach. Powierzchnia gminy wynosi 17 496 ha (tj. ca. 175 km²). Gminę zamieszkuje 2542 osób (*Bank Danych Lokalnych, stan na 2023r.*). Administracyjnie gmina obejmuje 18 sołectw: Budry, Budzewo, Brzozówko, Dąbrówka, Góry, Grądy Węgorzewskie, Olszewo Węgorzewskie, Ołownik, Ołownik osiedle, Pawłowo, Piłaki Małe, Popioły, Sakiety Małe, Sobiechy, Wężówko, Więcki, Wola, Zabrost Wielki.

źródło: opracowanie własne na podstawie
<https://mapy.geoportal.gov.pl/wss/service/PZGIK/NMT/GRID1/WMTS/ShadedRelief>;
<https://mapy.geoportal.gov.pl/wss/service/WMTS/guest/wmts/TOPO>

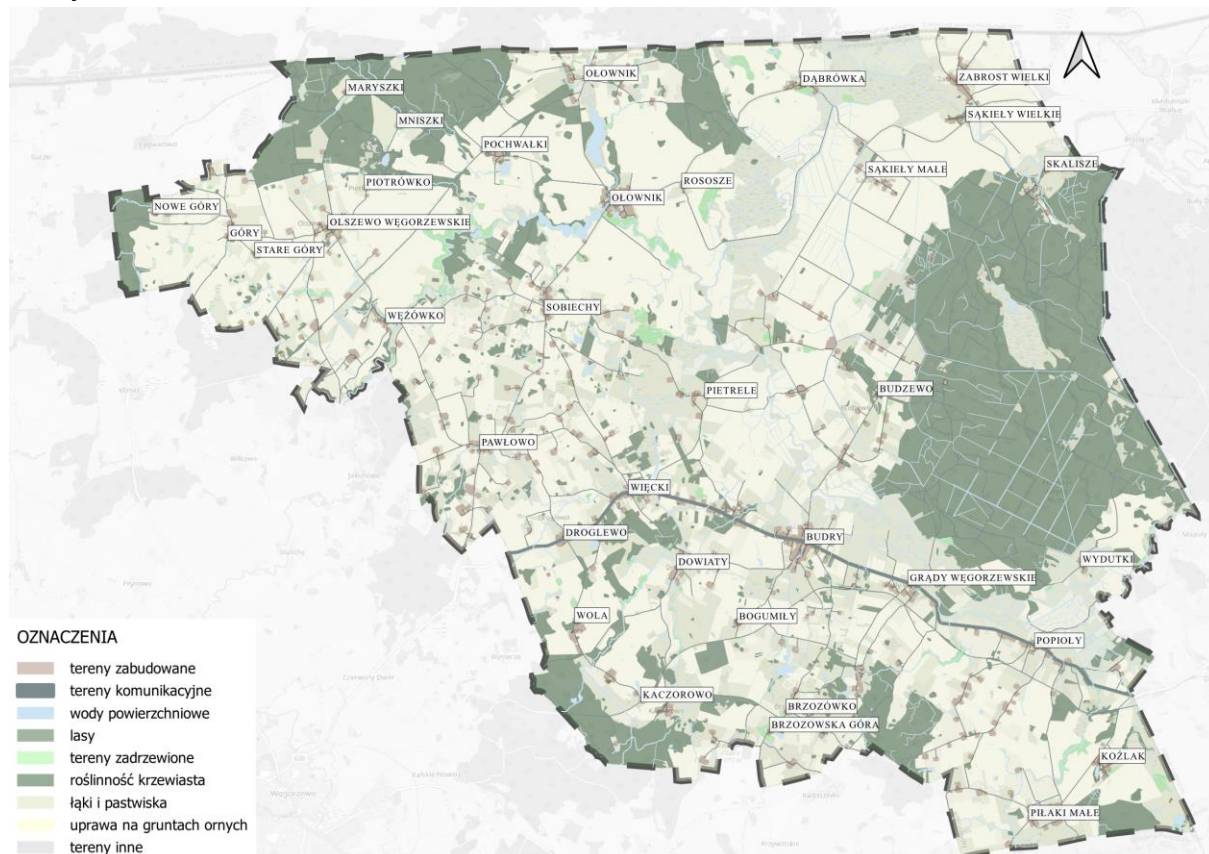
Rys. 2 Struktura przestrzenna gminy Budry

Na terenie gminy Budry występuje 29 miejscowości: Brzozówko, Budry, Bogumiły, Dowiady, Budzewo, Zabrost Wielki, Skalisze, Wola, Góry, Grądy Węgorzewskie, Olszewo Węgorzewskie, Maryszki, Mniszk, Piotrówko, Ołownik-osiedle, Pochwałki, Ołownik – wieś, Pawłowo, Piłaki Małe, Koźlak, Popioły, Wydutki, Sakiety Małe, Sobiechy, Wężówko, Więcki, Droglewo, Pietrele, Dąbrówka.

Jednostki organizacyjne: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Budrach, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Więckach, Szkoła Podstawowa im. Michała Kajki w Budrach z siedzibą w Więckach, Samorządowe Przedszkole w Budrach, Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Listopada 1918 r. w Sobiechach, Gminny Ośrodek Kultury w Budrach (w ramach ośrodka GOK funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna oraz świetlice w Ołowniku i Budzewie).

Gmina Budry, położona jest w północno-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. To peryferyjny skrawek Mazur. Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski J. Kondrackiego (Kondracki 1998) gmina Budry położona jest w obrębie makroregionu: Pojezierza Mazurskiego, podprowincji: Pojezierza Wschodniobałtyckiego, mezoregionu: Kraina Węgorapy, Pojezierze Ełckie i Kraina Wielkich Jezior Mazurskich.

Przez teren gminy Budry przebiega droga wojewódzka nr 650 Węgorzewo – Gołdap. Odcinek drogi długości ok. 12,5 km przebiega przez miejscowości Wysieczy – Budry – Popioły. Drogi powiatowe łącznej długości ok. 68 km łączą miejscowości gminy Budry z drogą wojewódzką nr 650 i miejscowościami sąsiednich gmin. Drogi gminne publiczne łącznej długości 95,6 km stanowią szczegółową sieć dróg publicznych łączących wszystkie miejscowości Gminy Budry.

źródło: opracowanie własne na podstawie
<https://mapy.geoportal.gov.pl/wss/service/PZGIK/NMT/GRID1/WMTS/ShadedRelief>;
<https://mapy.geoportal.gov.pl/wss/service/WMTS/guest/wmts/TOPO>

Rys. 3 Struktura użytkowania gruntów gminy Budry

3.2. BUDOWA GEOLOGICZNA

Analizowany obszar jest położony w zasięgu prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej. Obszar mezoregionu Kraina Węgorapy ma charakter kotliny o płaskim dnie, otoczonej wzgórzami morenowymi. Na obszarze Gminy wyróżnić można trzy mikroregiony o odmiennym krajobrazie:

- Wyniesienie Pawłowskie – we wschodniej części regionu, to wysoczyzna morenowa na północ od jeziora Mamry, dochodząca do wysokości 161 m n.p.m., przecięta doliną Węgorapy, która wciną się w morenę, tworząc głęboki, kręty jar;
- Niecka Skalska – obniżenie o charakterze płaskiej, zabagnionej niecki, Węgorapa, przepływając przez region, silnie meandruje, tworząc liczne zakola i starorzecza; łączy się z dopływem o podobnym charakterze – Gołdapa;

- Pagórki Rogalskie – wzgórza morenowe o wysokości do 190 m n.p.m., przecięte przełomem Gołdapy, otaczające Nieckę Skaliską od wschodu.

Na obszarze Gminy dominuje krajobraz młodoglacjalny. Dominującą jednostką jest wysoczyzna morenowa, która obejmuje $\frac{3}{4}$ powierzchni południowej i zachodniej część gminy i zbudowana jest głównie z glin zwałowych. W rejonach przygranicznych: zachodnim i południowym, występują wzgórza czołowomorenowe o budowie bardziej zróżnicowanej. Obok dominacji glin zwałowych, lokalnie występują również piaski i żwiry. Druga jednostka - równina pojezierna, występuje w północno-wschodniej części gminy, na północ od rzeki Gołdapy. Jej podłoże zbudowane jest od powierzchni utworów osadowych: iłów, mułków, piasków i lokalnie żwirów. Są to utwory pojezierne wieku pleistocénskiego. W dolinach rzek Gołdapy i Węgorapy występują od powierzchni utwory bagiennetorfy namuły organiczne. Utwory takie występują również w środkowej części równiny pojeziernej oraz w licznych nieckach terenowych o niewielkim rozprzestrzenieniu. Miąższość utworów czwartorzędowych wynosi około 200-250m.

Na terenie gminy Budry występuje udokumentowane złożo kopalin pospolitych, które w 2017r. zostało skreślone z bilansu zasobów, a eksploatacja zakończona.

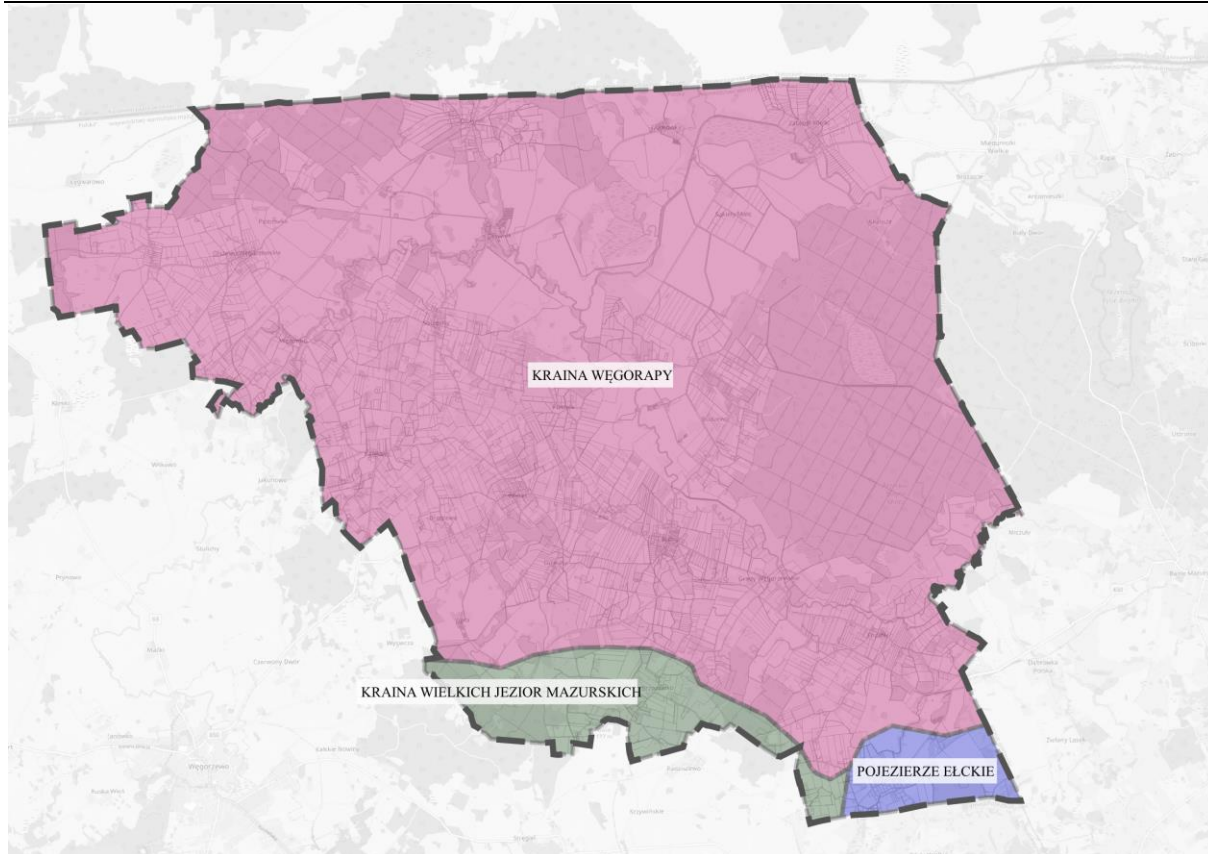
Tab. 3 Wykaz złożo na terenie gminy Budry

nr	nazwa złożo	kopalina	powierzchnia złożo	Stan zagospodarowania
1.	Brzozówko	Piaski i żwiry	1,08 ha	złożo skreślone z bilansu zasobów

źródło: <https://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/pages/zloza/wyszukiwanie.jsf?conversationContext=3>

3.3. GEOMORFOLOGIA

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski J. Kondrackiego (Kondracki 1998) gmina Budry położona jest w obrębie makroregionu: Pojezierza Mazurskiego, podprowincji: Pojezierza Wschodniobałtyckiego, mezoregionu: Kraina Węgorapy, Pojezierze Ełckie, Kraina Wielkich Jezior Mazurskich.

źródło: opracowanie własne na podstawie
<https://mapy.geoportal.gov.pl/wss/service/PZGIK/NMT/GRID1/WMTS/ShadedRelief>;
<https://mapy.geoportal.gov.pl/wss/service/WMTS/guest/wmts/TOPO>

Rys 4 Granice mezoregionów.

- **Kraina Węgorapy** – to subregion Pojezierza Mazurskiego, rozciągający się na północ od Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Kraina Węgorapy w granicach Polski zajmuje powierzchnię 690 km², a jej główną osią jest koryto rzeki Węgorapy, wypływającej z jeziora Mamry i odprowadzającej wody północnych akwenów Wielkich Jezior Mazurskich do Pregoty. Krajobraz Krainy Węgorapy, tak jak całego Pojezierza Mazurskiego, ukształtowany został około 11 tysięcy lat temu w procesie cofania się ostatniego lodowca europejskiego, zwanego zlodowaceniem bałtyckim, bądź północnopolskim. Jednak w Krainie Węgorapy ustępujący lądolód doprowadził do powstania specyficznych form krajobrazowych i powstania Niecki Skaliskiej. Równinny krajobraz Niecki Skaliskiej zajmuje ponad połowę obszaru gminy Budry – od centrum w kierunku północnym, ku granicy rosyjskiej, oraz na wschód.
- **Pojezierze Elckie** - Dominują krajobrazy naturalne glacialne pagórkowate, rzadziej równinne i faliste oraz wzgórzowe. Niewielkie obszary zajmują krajobrazy zalewowych den dolin – akumulacyjne. Większość regionu zajmuje pagórkowata wysoczyzna utworzona z plejstoceńskich glin zwałowych, piasków i żwirów lodowcowych zlodowacenia północnopolskiego, często występujących w morenach czołowych. W części północnej liczniejsze są wzgórza kemowe. W dolinach rzek i sąsiedztwie jezior występują holocenijskie piaski, żwiry, mady rzeczne, torfy i namuły. W krajobrazie roślinnym przeważają grądy z udziałem borów mieszanych.
- **Kraina Wielkich Jezior Mazurskich** - przeważają krajobrazy naturalne glacialne pagórkowate, rzadko równinne i faliste. Rzeźba terenu utworzona została głównie

w ostatniej fazie zlodowacenia wisły. Dominują plejstocenyjskie utwory geologiczne – gliny zwałowe, piaski i żwiry lodowcowe zlodowacenie północnopolskiego. Cofający się łądolód usypał, ułożone równoleżnikowo, ciągi wzgórz moren czołowych, rzadziej kemy, a w zagłębieniach między wyniesieniami pozostawił bryły martwego lodu, które wytapiając się utworzyły jeziora. W ich otoczeniu można spotkać większe powierzchnie piasków i żwirów sandrowych, które często pokryte są lasem. Dominuje krajobraz roślinny grądowy w wariacie z udziałem borów mieszanych. Niewiele spotyka się powierzchni z krajobrazem borów, borów mieszanych i grądów, zlokalizowanych głównie w północnej części mezoregionu; oraz z krajobrazem śródlądowych borów sosnowych i borów mieszanych w odmianie subborealnej.

Rzeźbę terenu gminy kształtuje w zachodniej części wysoczyzna morenowa przecięta doliną Węgorapy, która wciną się w morenę, tworząc głęboki, kręty jar (Wyniesienie Pawłowskie). Wschodnia część gminy to obniżenie o charakterze płaskiej, zabagnionej niecki (Niecka Skalska), porośnięte Lasami Skaliskimi. Rejon północno-wschodni, na północ od rzeki Gołdapy, ma charakter równinny, położony na wysokości ok. 90-105 m n.p.m. Na zachód i południe od Gołdapy, powierzchnia terenu ma charakter falisty, a w strefach zewnętrznych gminy wyraźnie pagórkowaty, osiągając:

- na zachodzie - 160,1 m n.p.m. (Góry),
- na południu - ok. 175 m n.p.m. (Brzozowska Góra),
- na południowym wschodzie - 171,9 m n.p.m. (Piłaki Małe).

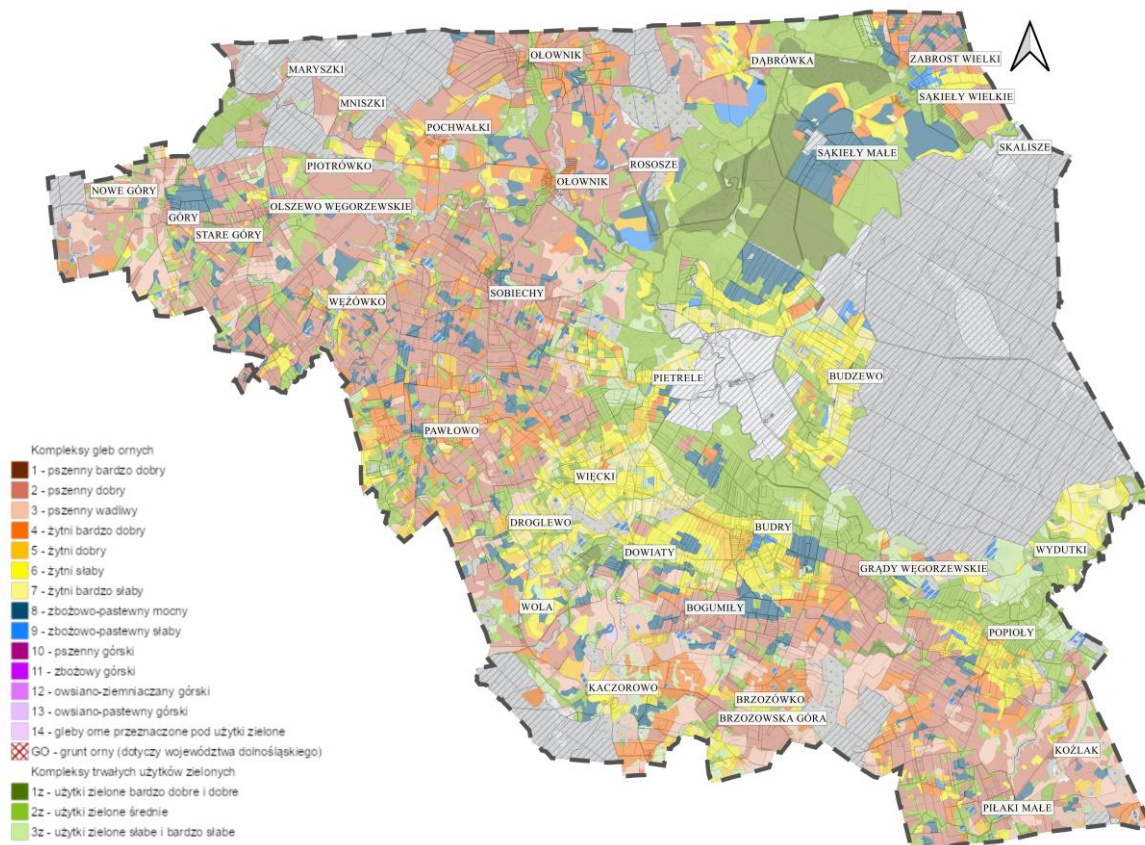
Cechą charakterystyczną gminy jest brak jezior, natomiast wyraźnie zaznaczone są doliny rzek Węgorapa i Gołdapa, które silnie meandrując, tworzą liczne zakola i starorzecza. Teren, w szczególności obszar leśny, pocięty jest siecią kanałów, z których największy – kanał Brożajcki – łączy Gołdapę z Węgorapą. Najbardziej zróżnicowaną konfigurację posiada rejon południowy, czyli na południe od wsi Więcki-Budry oraz okolice wsi Piłaki Małe. Deniwelacje lokalne osiągają wielkości często 10-30m, a spadki na zboczach są rzędu 10-25%.

3.4. WARUNKI GLEBOWE

Na terenie gminy wyróżnić można dominację następujących kompleksów przydatności rolniczej gleb:

- **kompleks pszeny dobry** - charakteryzuje się dość zróżnicowanym składem gatunkowym. Gliny lekkie w całym profilu glebowym występują w południowej i w północno-wschodniej części gminy. Gliny średnie, ciężkie i pylaste zajmują część północno-zachodnią. Dobrze wykształcony poziom orno-próchniczny, bogactwo składników pokarmowych powoduje, że gleby te są żyzne i wydajne. Udają się na nich prawie wszystkie rośliny uprawne. Należą do IIIA i IIIB klasy bonitacyjnej.
- **kompleks żytni słaby** - występuje w rejonie wsi Więcki, Budry i Popioły. Skład gatunkowy tego kompleksu jest dość zróżnicowany z przewagą piasków słabogliniastych zalegających na piasku luźnym na głębokości 100cm. W klasyfikacji bonitacyjnej zaliczane są do klasy V. Są to gleby piaszczyste, ubogie w składniki pokarmowe, a zawartość próchnicy jest stosunkowo niska. Ze względu na słabą zdolność zatrzymywania wody są okresowo lub trwale zbyt suche.
- **kompleks żytni bardzo słaby**, występuje w sąsiedztwie szóstego, głównie w środkowej części gminy. W jego skład wchodzi gleby najsłabsze, suche, wytworzone z piasków luźnych i piasków słabogliniastych przechodzących dość płytko w piasek luźny. Zaliczane są do VI klasy bonitacyjnej. Gleby te są ubogie w składniki pokarmowe, a jednocześnie przeważnie trwale za suche.

- **kompleks zbożowo-pastewny mocny**, zajmuje na terenie gminy dość znaczne powierzchnie, szczególnie w części północno-wschodniej - rejon wsi Zabrost, Budzewo oraz występuje dość licznie na mniejszych powierzchniach w części północno-zachodniej i południowej. W jego skład wchodzi gleby związane o składzie gatunkowym odpowiadającym kompleksowi drugiemu, zasobne w składniki pokarmowe, potencjalnie żyzne. Właściwości fizyczne tych gleb, a przede wszystkim układ stosunków wodnych powodują, że gleby te są wadliwe ze względu na nadmierne uwilgotnienie. Największy udział wśród roślin uprawnych stanowią pastewne. Po uregulowaniu stosunków wodnych gleby tego kompleksu przechodzą do kompleksu pszennego dobrego lub żytniego bardzo dobrego.

źródło: opracowanie własne na podstawie
<https://mapy.geoportal.gov.pl/wss/service/PZGIK/NMT/GRID1/WMTS/ShadedRelief>;
<https://mapy.geoportal.gov.pl/wss/service/WMTS/guest/wmts/TOPO>

Rys 5 Kompleksy rolniczej przydatności gleb

Na terenie gminy przeważają gleby pszenno-buraczane i rozległe kompleksy trwałych użytków zielonych. Największe kompleksy użytków zielonych występują w dolinach rzek Węgorapy i Gołdapy. Najlepsze grunty orne, tj. klasy bonitacyjnej IIIa stanowią tylko 0,5% powierzchni gruntów ornych gminy, klasa IIIb stanowi ok. 19%. Najwięcej jest gleb IVa klasy bonitacyjnej (zajmują ok. 49% powierzchni gminy). Obszar gminy charakteryzuje się przewagą gleb związanych i dominacją gleb pszennych. Są to głównie gleby brunatne właściwe i brunatne kwaśne. Gleby bielcowe zajmują niewielki obszar w południowej części gminy. Gleby związane zajmują prawie cały obszar gminy. Utwory piaszczyste i przepuszczalne występują w okolicach wsi Wiecki, Budry i Popioły.

3.5. WODY POWIERZCHNIOWE

Sieć hydrograficzna gminy jest dobrze rozwinięta. Wody powierzchniowe są ważnym elementem różnorodności krajobrazowej gminy Budry, ponieważ decydują o funkcjonowaniu

i bogactwie ekosystemów oraz mają duże znaczenie społeczne i gospodarcze Wody powierzchniowe gminy Budry znajdują się całkowicie w dorzeczu Pregoi. Sieć hydrograficzną gminy tworzą:

- rzeka Węgorapa (część środkowego jej biegu) wraz z głównym spływem dopływowym rzeką Gołdapą (dolny bieg i ujście),
- Kanał Brożajcki łączący Gołdapę i Węgorapę, którego koryto stanowi zarazem granicę gminy: Budry i Banie Mazurskie,
- krótkie ciek, kanały odwadniające, doprowadzalniki, szczegółowe rowy melioracyjne na obszarach zmeliorowanych.

Na obszarze gminy Budry dominują doliny dwóch rzek: Węgorapy i Gołdapy. Na odcinku od granicy z gminą Węgorzewo do ujścia Gołdapy dolina Węgorapy jest wąska, koryto rzeki wcięte i silnie meandrujące. Dno doliny wyścielają osady aluwialne i częściowo torf. Za połączeniem z Gołdapą, Węgorapa na całej długości płynie w szerokiej zatorfionej dolinie. Dolinę charakteryzują liczne starorzecza, a dolina rzeki pocięta jest rowami służącymi do gospodarowania wodą na użytkach zielonych. Podobny wygląd przedstawia dolina Gołdapy od kanału Brożajckiego do ujścia. Zlewnia kanałów: Brożajckiego, Dopływowego i Minockiego jest w głównej części zalesiona.

Ważniejsze wody powierzchniowe gminy stanowią:

- ⇒ **Rzeka Węgorapa** - główna rzeka gminy Budry, a zarazem jeden z ważniejszych dopływów Pregoi. Obszarem źródłowym Węgorapy jest północny kompleks Wielkich Jezior Mazurskich - wypływa ona z jeziora Mamry w rejonie Węgorzewa. Całkowita długość Węgorapy wynosi 139,9km, z czego w Polsce 43,9km - rzeka przekracza granicę w km 96,0 /kilometraż liczony jest od jej ujścia do Pregoi/ na terenie gminy Banie Mazurskie. W obrębie gminy Budry długość Węgorapy wynosi ~25 km. W km 114,3 wpada do Węgorapy Gołdapa.
- ⇒ **Rzeka Gołdapa** stanowi główną oś hydrograficzną ziemi gołdapskiej. Gołdapa jest dopływem Węgorapy o całkowitej długości 89 km i dorzeczu 678,4 km². W gminie Budry znajduje się dolny odcinek rzeki od Kanału Brożajckiego do ujścia do Węgorapy o długości 16,7 km. Koryto rzeki na znacznych odcinkach jest przekształcone wskutek prowadzonych robót melioracyjnych (bieg wyprostowany, ogroblowania, jazy piętrzące). Na niektórych odcinkach rzeka pokonuje znaczną różnicę wysokości wynoszącą około 117 m.
- ⇒ **Kanał Brożajcki** stanowi sztuczne połączenie Gołdapy i Węgorapy o długości 7,56 km. Kanał powstał jako jeden z odcinków drogi wodnej dla spławu drewna do Królewca. Obecnie Kanał jest atrakcją turystyczną na szlaku kajakowym. Kanał bierze swój początek w km 16,7 Gołdapy (WG jazu Miczuły) i łączy się z Węgorapą w km 98,2 w m. Brożajcie. Spadek kanału zredukowany jest na pięciu stopniach wyposażonych w urządzenia upustowe ujęcia wody do nawodnień. Służy do przeprowadzania wód wielkich latem - koryto ma przepustowość do 23m³/s. Wzdłuż kanału biegnie granica gmin Budry i Banie Mazurskie.

Doliny rzek Węgorapy i Gołdapy zagospodarowane jako użytki zielone wyposażone są w gęstą sieć urządzeń melioracyjnych. Występują tu doprowadzalniki prowadzące wodę z ujęć przy jazach na kwatery nawadniane oraz rowy nawadniające. Doprowadzalnik kanał Dopływowy zasilający znaczny kompleks użytków zielonych wodą z ujęcia na kanale Brożajckim łączy się następnie z Kanałem Minockim i wpada do Węgorapy przy jazu „Dąbrówka Nowa”. Na ciekach węzła wodnego Węgorapa- Gołdapa - Kanał Brożajcki można prowadzić racjonalną gospodarkę wodną, gdyż wyposażony jest on w niezbędną zabudowę hydrotechniczną, a sytuacja hydrologiczna jest uporządkowana.

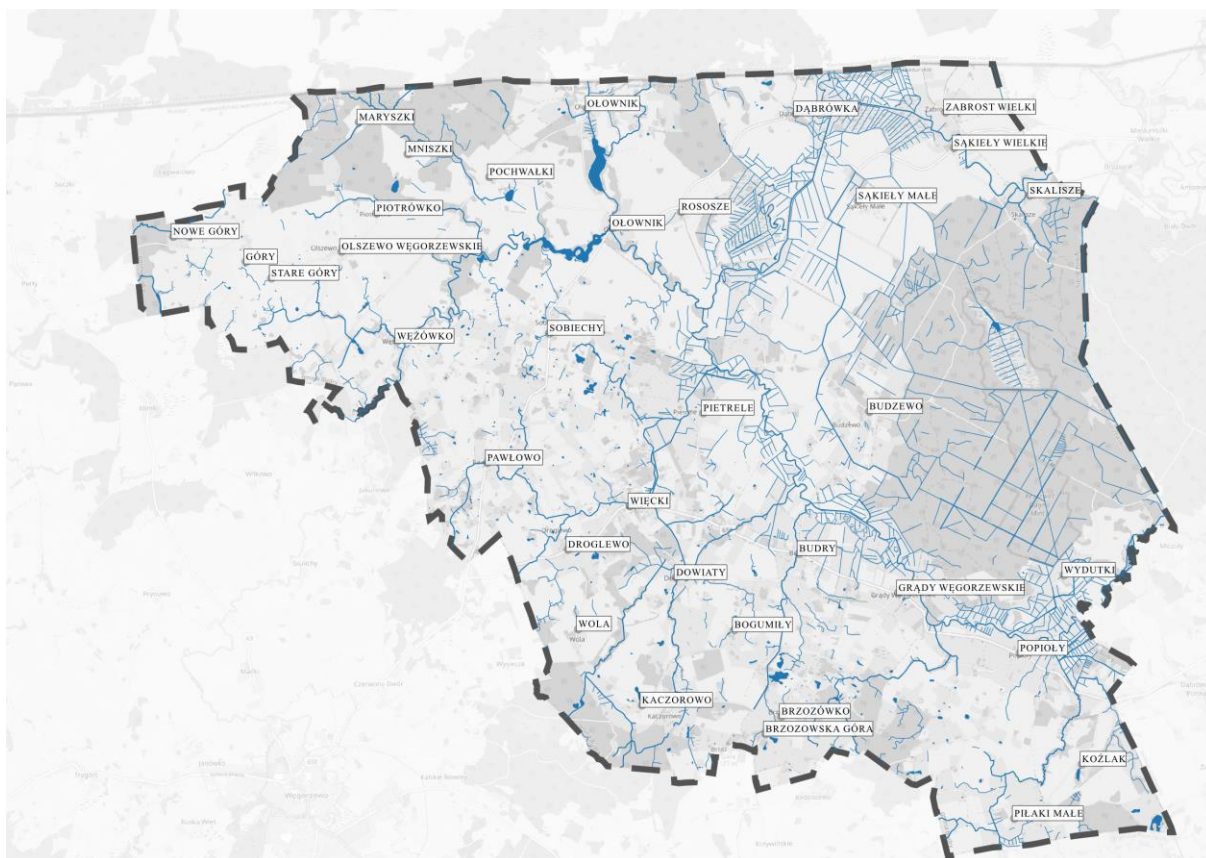
W obrębie węzła wodnego zlokalizowane są budowle piętrzące:

- ⇒ Jazy główne: Miczuły i Mieduniszki
- ⇒ Jazy do nawodnień: WĘGORAPA – Dąbrówka Nowa, Jurgucie, GOŁDAPA - Budzewo, Zawady Małe, Budry, Popioły, KANAŁ BROŻAJCKI – Bąkowo, Polski.
- ⇒ Pozostałe jazy kanału służą do

Na terenie gminy Budry, w Ołowniku, na rzece Węgorapie istnieje jedna Mała Elektrownia Wodna wraz z jazem. Na terenie gminy nie występują jeziora.

Na terenie gminy wody powierzchniowe podzielone zostały na 9 Jednolitych Części Wód:

1. RW700018582199 - Węgorapa do jez. Mamry
2. RW7000095824949 - Bachutka
3. LW30562 – Stręgiel;
4. RW700009582329 - Stara Gołdapa;
5. RW7000115823111 - Węgorapa od jez. Mamry do granicy państwa;
6. RW700011582499 - Gołdapa od Starej Gołdapy do ujścia;
7. RW7000165849851 - Oświnka do granicy państwa;
8. RW7000105849881 - Ilma do granicy państwa;
9. RW700009582349 - Kanał Mincki

źródło: opracowanie własne na podstawie
<https://mapy.geoportal.gov.pl/wss/service/PZGIK/NMT/GRID1/WMTS/ShadedRelief>;
<https://mapy.geoportal.gov.pl/wss/service/WMTS/guest/wmts/TOPO>

Rys. 6 Wody powierzchniowe

3.6. WODY PODZIEMNE

Na obszarze gminy wyodrębniono czwartorzędowe piętro wodonośne składające się z trzech poziomów wodonośnych. Dominujący na przeważającej części jest środkowy poziom

wodonośny związany z utworami zlodowaceń środkowopolskich. Izolacja warstwy wodonośnej od powierzchni terenu jest dobra lub bardzo dobra.

Wody podziemne na terenie gminy stanowią Jednolitą Część Wód Podziemnych oznaczoną Nr 21 (PLGW700021) a mały, północno-zachodni fragment gminy objęty jest Jednolitą Część Wód Podziemnych oznaczoną Nr 20 (PLGW700020).

Główne poziomy wodonośne wód słodkich, stanowiące jedyne źródło zaopatrzenia w wodę dla celów komunalnych i przemysłowych, występują w utworach czwartorzędowych. Warstwą wodonośną stanowią w głównej mierze piaski drobnoziarniste i średnioziarniste o miąższości od 0,5 do 24 m. W obrębie piętra czwartorzędowego można wyróżnić siedem poziomów wodonośnych o genezie fluwialnej i fluwioglacjalnej, z których użytkowych jest cztery. Pierwszy poziom wodonośny o miąższości utworów do 24 m. Zwierciadło wody jest swobodne, miejscami lekko napięte. Wydajność potencjalna studni: od 10 do 30 m³/h. Drugi poziom wodonośny o miąższości utworów wodonośnych do 19,5 m. Zwierciadło wody jest napięte. Wydajność potencjalna studni: od 10 do 120 m³/h. Trzeci poziom wodonośny o miąższości utworów wodonośnych do 14,0 m. Zwierciadło wody jest napięte. Wydajność potencjalna studni: od 10 do 30 m³/h. Czwarty poziom wodonośny o miąższości utworów wodonośnych powyżej 43,0 m. Zwierciadło wody jest napięte. Wydajność potencjalna studni: od 10 do 30 m³/h. o miąższości utworów wodonośnych do 19,5 m. Zwierciadło wody jest napięte. Wydajność potencjalna studni: od 10 do 50 m³/h.

Wody podziemne należą do Jednolitych Części Wód Podziemnych o kodzie JCWPd: GW700020, GW700021 Łyny i Węgorapy

Tab. 4 Charakterystyka JCWPd: GW700020; GW700021

CHARAKTERYSTYKA JCWPd 20	
Nazwa/numer JCWPd	20
Kod JCWPd	GW700020
Powierzchnia JCWPd [km ²]	5701,20
Obszar dorzecza	Obszar dorzecza Pregoty
Region wodny	Łyny, Węgorapy
RZGW	RZGW w Białymstoku
Zarząd Zlewni	Zarząd Zlewni w Olsztynie
RDOŚ	RDOŚ w Olsztynie
Obszar bilansowy	Zlewnia Pasłęki i Baudy, Drwęca, Narew od Biebrzy do Pułtusa z wyłączeniem WJM i zlewni Pisy (BI), Narew od Biebrzy do Pułtusa z wyłączeniem WJM i zlewni Pisy (WA), Wielkie Jeziora Mazurskie i zlewnia Pisy, Wkra, Łyna, Pregota bez Łyny, Bezleda, Stradyk
Rejony wodnogospodarcze	Omulew od źródeł Krukowa wraz z Sawicą i Wołpuszą, Orzyc od źródeł do Krasnosielca, Węgorapa od J Mamry do granicy, Młynówka, Kan. Mazurski Łyna od Sajny do granic państwa, Łyna od Elmy do Sajny, Łyna od Kirsnej do Elmy, Dejna, Guber, Bezleda, Pasmar, Stradyk, Doba (VIIIb *), Doba (VIIIb*), Pisa (VIa), Pisa (VIb), Spychowska Struga (I), Drwęca Warmińska, Wel, Górna Pasłęka, Krutynia (II), Środkowa Pasłęka, Wałsza, Nidzica zlewnia Nidy po ujście Szkotówki, Działdowo - zlewnia Działdówki od Szkotówki do Lubowidza, Drwęca ze zlewnią jeziora Drwęckiego po wodowskaz Samborowo, Sajna, Bykowo, Kośnik od źródeł do Kośna, Łyna od Kan. Spręcwo do ujścia Kirsnej, Łyna od J. Ustych do Kan. Spręcwo, Dymier i Biegówka do J. Orzyc, Łyna od źródeł do J. Łańskiego włącznie
Województwo	28 (WARMIŃSKO-MAZURSKIE)
Powiat	powiat Olsztyn (2862), powiat bartoszycki (2801), powiat giżycki (2806), powiat kętrzyński (2808), powiat lidzbarski (2809), powiat mrągowski (2810), powiat nidzicki (2811), powiat olsztyński (2814), powiat ostródzki (2815), powiat szczycieński (2817), powiat węgorzewski (2819)

CHARAKTERYSTYKA JCWPd 20	
	Barciany (2808022), Barczewo (2814013), Bartoszyce (2801011), Bartoszyce (2801032), Biskupiec (2814023), Bisztynek (2801043), Budry (2819012), Dobro Miasto (2814033), Dywity (2814042), Dąbrówno (2815022), Dźwierzuty (2817022), Gietrzwałd (2814052), Grunwald (2815032), Górowo Iławeckie (2801021), Górowo Iławeckie (2801052), Jedwabno (2817032), Jeziorany (2814063), Jonkowo (2814072), Kiwity (2809022), Kolno (2814082), Korsze (2808043), Kozłowo (2811032), Kętrzyn (2808011), Kętrzyn (2808032), Lidzbark Warmiński (2809011), Lidzbark Warmiński (2809032), Lubomino (2809042), Mikołajki (2810023), Mrągowo (2810011), Mrągowo (2810032), Nidzica (2811043), Olsztyn (2862011), Olsztynek (2814093), Pasym (2817043), Piecki (2810042), Purda (2814102), Reszel (2808053), Ryn (2806083), Sorkwity (2810052), Srokowo (2808062), Stawiguda (2814112), Sępólno (2801063), Węgorzewo (2819033), Świątki (2814122)
Zidentyfikowane presje znaczące. Wynik analizy znaczących oddziaływań – JCWPd	presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem
CHARAKTERYSTYKA JCWPd 21	
Nazwa/numer JCWPd	21
Kod JCWPd	GW700021
Powierzchnia JCWPd [km²]	1811,11
Obszar dorzecza	Obszar dorzecza Pregoly
Region wodny	Łyny, Węgorapy
RZGW	RZGW w Białymstoku
Zarząd Zlewni	Zarząd Zlewni w Giżycku
RDOŚ	RDOŚ w Olsztynie, RDOŚ w Białymstoku
Obszar bilansowy	Biebrza, Wielkie Jeziora Mazurskie i zlewnia Pisy, Łyna, Pregola bez Łyny, Niemen (w granicach Polski)
Rejony wodnogospodarcze	Zlewnia górnej Legi, Zlewnia górnego Elku, Zlewnia górnej Netty, Węgorapa od J. Mamry do granicy, Gołdapa od J. Gołdapa do Kan. Brażajskiego, Gołdapa od źródeł do J. Gołdapa, Błędzianka od źródeł do granicy, Młynówka, Kan. Mazurski, Guber, Jakubówka (VII), Pozezdrze (VIII), Doba (VIIIb *), rejon Giżycka (IX *), rejon Giżycka (IX *), Doba (VIIIb*), Pisa (VIa), Szeszupa, Górna Czarna Hańcza
Województwo	podlaskie (20), warmińsko-mazurskie (28)
Powiat	powiat giżycki (2806), powiat gołdapski (2818), powiat kętrzyński (2808), powiat olecki (2813), powiat suwalski (2012), powiat węgorzewski (2819)
	Banie Mazurskie (2818012), Budry (2819012), Dubeninki (2818022), Filipów (2012022), Giżycko (2806011), Giżycko (2806042), Gołdapa (2818033), Kowale Oleckie (2813032), Kruklanki (2806052), Kętrzyn (2808032), Pozezdrze (2819022), Przerośl (2012042), Ryn (2806083), Srokowo (2808062), Wizajny (2012092), Wydminy (2806102), Węgorzewo (2819033)
Zidentyfikowane presje znaczące. Wynik analizy znaczących oddziaływań – JCWPd	brak zidentyfikowanej presji powodującej zagrożenie dla stanu JCWPd (brak czynnika sprawczego)

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-podziemne>; dostęp 30.01.2025r.

Rys. 7 Zasięg JCWPd

Na terenie Gminy Budry zlokalizowane jest jedno ujęcie wody w Olszewie Węgorzewskim. W 2023 roku z ujęcia wody na teren Gminy Budry dostarczono 110 tyś. m³. Długość czynnej sieci wodociągowej wynosi 146 km, w tym sieci rozdzielczej 130 km i przyłączy wodociągowych 23 km / 727 szt. Woda doprowadzana jest do wszystkich zamieszkałych miejscowości i korzysta z niej 99 % mieszkańców gminy. Na sieci wodociągowej znajdują się 4 pompownie sieciowe w miejscowościach Wola, Budry, Grądy Węgorzewskie i Popioły.

Pod względem klimatycznym obszar gminy leży w części północnej mazurskiego regionu klimatycznego, charakteryzującego się dużą zmiennością częstości występowania poszczególnych typów pogody. Obszar gminy nie jest jednolity pod względem warunków klimatycznych. Zasadnicze różnice w klimacie lokalnym zaznaczają się między częścią północno-wschodnią i pozostałym obszarem gminy. Amplitudy temperatur są stosunkowo duże. Gmina jest jednym z najchłodniejszych obszarów Niżu Polskiego. Średnia temperatura wynosi ok. 9,5°C, przy czym najcieplejszym miesiącem jest sierpień, ze średnią temperaturą oscylującą w okolicy 17,5°C, a najzimniejszym luty -4,9°C. Przeciętne wieloletnie sumy opadów wynoszą tu 529 mm. Pokrywa śnieżna utrzymuje się średnio ponad 107 dni. Na terenie gminy obserwuje się przewagę wiatrów z kierunku południowowschodniego.

31

rośliny kultur rolniczych z charakterystycznym składem gatunkowym; obszary leśne; siedliska krzewiaste i drzewiaste wzdłuż rzek, cieków wodnych; roślinność wilgotnych siedlisk łąkowych; roślinność terenów podmokłych; alejowe nasadzenia przydrożne i kępy zieleni śródpolnej; roślinność zieleni urządzonej w granicach działek; rośliny zespołów ruderalnych w obrębie zabudowy i na obrzeżach terenów rolnych oraz w strefach przydrożnych.

Lesistość gminy wynosi około 22,5%. Lasy i zalesienia na terenie gminy Budry zajmują powierzchnię 3 939,87 ha. Największym kompleksem leśnym jest kompleks Skalisko, położony przy granicy z gminą Banie Mazurskie. Jego łączna powierzchnia to około 6.000ha, przy czym na terenie gminy znajduje się niecałe 50% jego powierzchni. Pozostałe lasy gminy składają się z kompleksów znacznie mniejszych, nie przekraczających 450 ha. Olszewo, Ołownik i Kalskie Nowiny wraz z szeregiem mniejszych kompleksów położone są peryferyjnie wzdłuż granicy północnej, zachodniej i południowej. W części środkowej gminy, która jest praktycznie bezleśna, występują jedynie kompleksy bardzo małe, nie przekraczające 30 ha i składające się z reguły z zalesionych terenów podmokłych, często wzdłuż cieków wodnych.

Terytorialnie lasy gminy Budry znajdują się pod zarządem Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku. Wschodnia część gminy należy do Nadleśnictwa Czerwony Dwór, gdzie wydzielone są leśnictwa: Bąkowo, Budry, Skalisko. Zachodnia część gminy należy do Nadleśnictwa Borki, gdzie wydzielone są leśnictwa: Olszewo, Kalskie Nowiny, Kutry.

Wyższą lesistością odznacza się wschodnia część gminy Budry, gdzie na części obszaru wyznaczony został Rezerwat Przyrody Bagno Minta. Na terenie Nadleśnictwa Czerwony Dwór przeważają siedliska lasowe (Las mieszany świeży i las świeży stanowią ponad 50%). Średni wiek lasów na tym terenie to 59 lat, a przeciętna zasobność przekracza 260 m sześć./ha. Udział siedlisk leśnych:

- 72,77% - lasowe, czyli drzewostany z przewagą gatunków liściastych
- 19,66% - borowe, czyli drzewostany z przewagą gatunków iglastych, najczęściej sosny i świerku
- 7,57% - olsy, czyli lasy porastające żyzne, bagienne tereny.

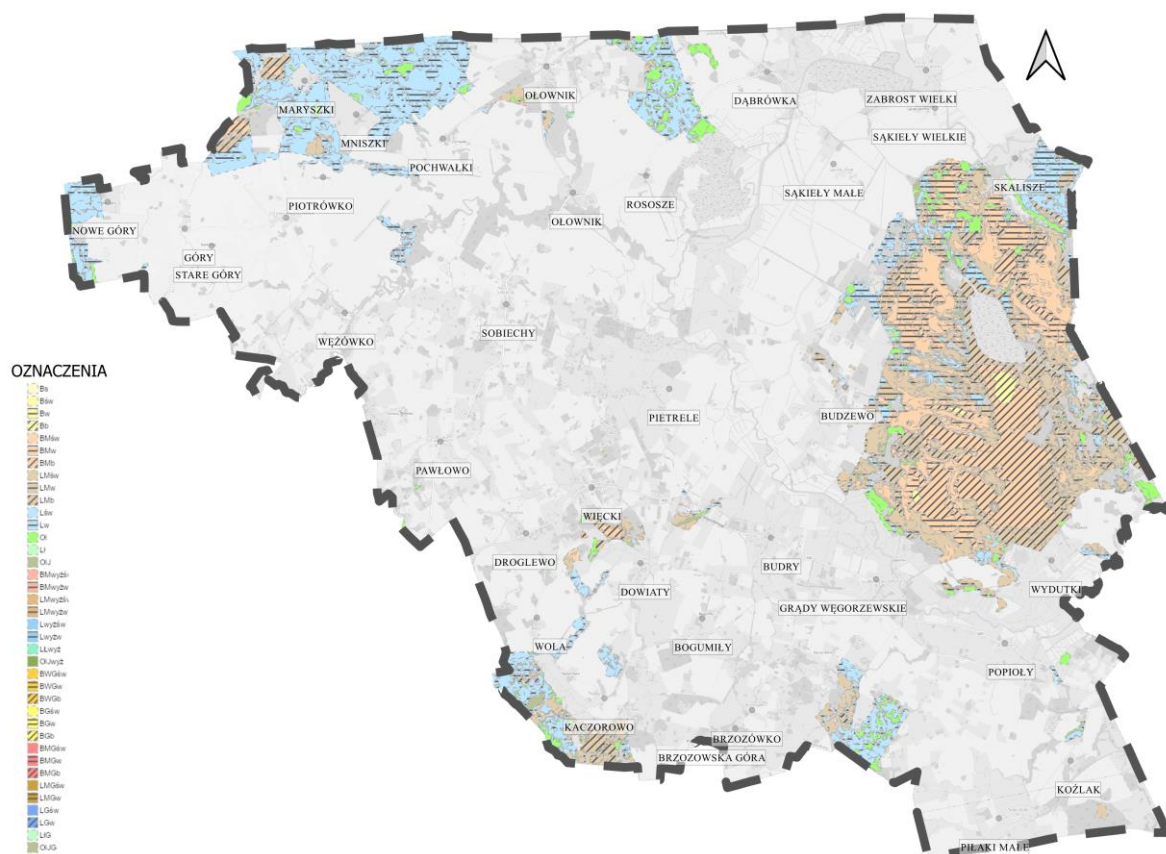
Na terenie Nadleśnictwa Borki przeważają siedliska lasowe z dominacją dębu szypułkowego i świerka. Średni wiek lasów to 60 lat, a przeciętna zasobność wynosi 271 m sześć./ha. Udział siedlisk leśnych:

- 78 % – lasowe, czyli drzewostany z przewagą gatunków liściastych
- 13 % – borowe, czyli drzewostany z przewagą gatunków iglastych, najczęściej sosny i świerku
- 9 % – olsy, czyli lasy porastające żyzne, bagienne tereny.

Na terenie gminy, ze zwierząt objętych ochroną gatunkową, występują m.in.: tchórz, gronostaj, łasica, borsuk, bóbr, wiewiórka, jeź europejski, ryjówka aksamitna i malutka, kret. Do gatunków rzadkich, występujących na terenie gminy należą rysie i wilki. Ptaki, które są objęte ochroną i zasługują na szczególną uwagę to: zimorodek, pluszcz, bocian czarny, puchacz, orlik krzykliwy, bielik. Spośród innych gatunków występują różne gatunki kaczek, np. cyranka, gągoń; kormoran i mewy. Ponadto można spotkać: perkozy, sieweczkę rzeczną, brodzieca krwawodziobego, derkacza, żurawia, łabędzia niemego i przepiórkę. Z ptaków drapieżnych występują: jastrząb, myszołów, krogulec, kobuz, pustułka, rybołów, kania ruda i czarna, błotniak stawowy. Z sów spotkać można: sowę uszatą, płomykówkę, puszczyka, półdżkę. Spośród ptaków leśnych licznie reprezentowane są: dzięcioły: czarny, duży, zielony i dzięciołek. Występują również chronione gady: jaszczurki: zwinka, żyworódka i padalec, węże: zaskroniec (dość liczny) i żmija zygzakowata. Przedstawicielami chronionych płazów są: żaba jeziorowa, trawna, śmieszka, kumak nizinny, ropucha szara i zielona.

W ostatnich latach nastąpiło pogorszenie się warunków siedliskowych wielu zagrożonych, chronionych i rzadkich gatunków zwierząt. Wiąże się to m.in. z wzrastającą penetracją przez ludzi obszarów cennych przyrodniczo i atrakcyjnych turystycznie. Rzutuje to bezpośrednio na wskaźnik bioróżnorodności biologicznej i krajobrazowej – czynnika uznawanego za najważniejszy w zakresie bezpieczeństwa ekologicznego państwa. Przykładem szczególnie widocznym na terenie gminy są zmiany w strukturze zwierzyny drobnej (zając, kuropatwa) i zwiększenie populacji lisa.

W celu ochrony bioróżnorodności na terenie gminy Budry w grudniu 2024 utworzony został Rezerwat przyrody Bagno Minta. Rezerwat jest ważną ostoją gatunków zwierząt objętych ochroną w ramach sieci Natura 2000. Jest to jedna z ważniejszych na Pojezierzu Mazurskim ostoi żurawia – na obrzeżu torfowiska gniazduje kilkanaście par, a podczas jesiennych zlotowisk na terenie bagna gromadzi się do 3 tys. osobników. W rezerwacie znajdują się stanowiska lęgowe dużych ptaków drapieżnych bielika i orlika krzykliwego. Występują tu również: dzięcioł biało grzbiety, dzięcioł zielonosiwy, dzięcioł czarny jarząbek, muchołówka mała, sóweczka, włochatka i inne.

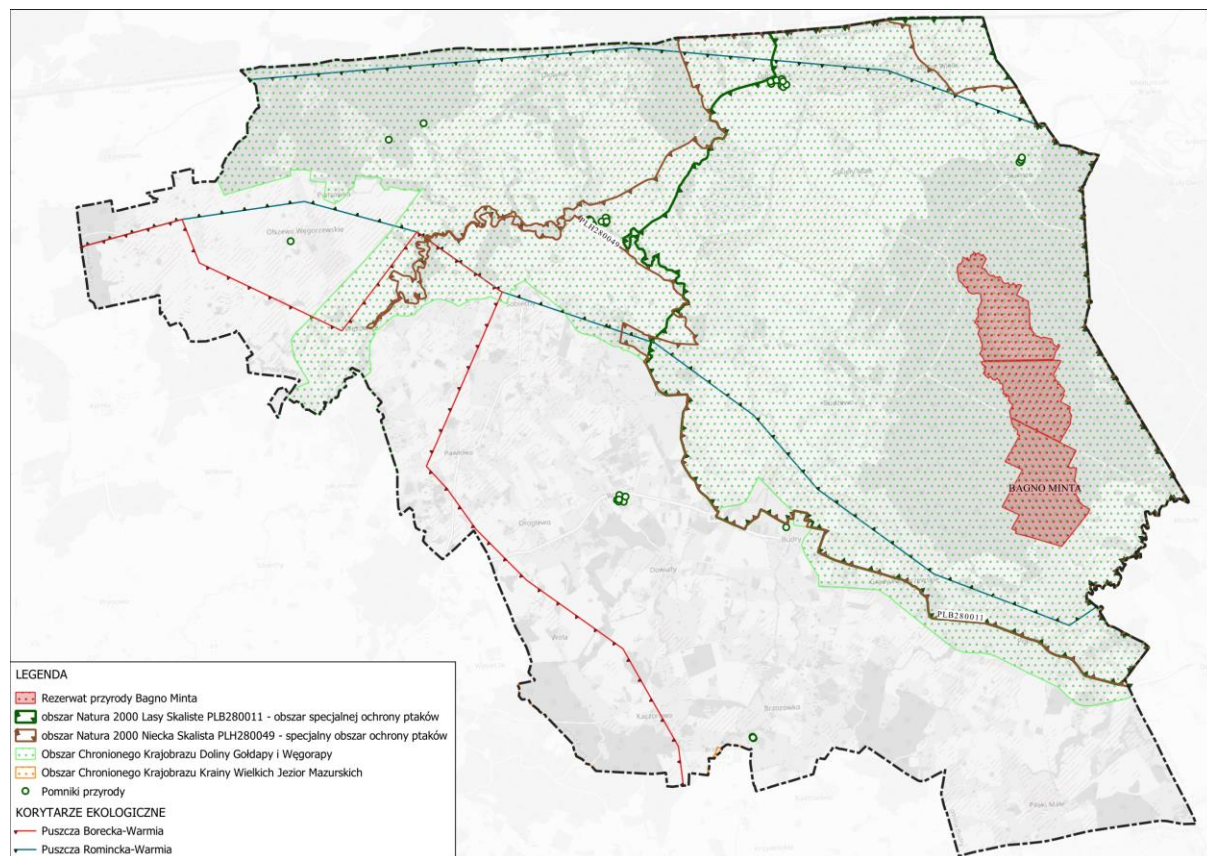
źródło: opracowanie własne na podstawie
<https://mapy.geoportal.gov.pl/wss/service/PZGIK/NMT/GRID1/WMTS/ShadedRelief>;
<https://mapy.geoportal.gov.pl/wss/service/WMTS/guest/wmts/TOPO>

Rys. 8 Siedliska leśne

3.9. FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE GMINY

Na terenie gminy Budry występują następujące obszary chronione:

- **obszar Natura 2000 Lasy Skaliskie PLB280011 – obszar specjalnej ochrony ptaków;**
- **obszar Natura 2000 Niecka Skaliska PLH280049 - specjalny obszar ochrony siedlisk;**
- **Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Gołdapy i Węgorapy;**
- **Rezerwat przyrody Bagno Minta;**
- **Pomniki przyrody.**

Źródło: opracowanie własne

OBSZARY NATURA 2000

Obszar Natura 2000 Lasy Skaliste PLB280011 – obszar specjalnej ochrony ptaków

Obszar wyznaczony 14.11.2008r. na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Aktualnie obowiązującym aktem wyznaczającym obszar jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków wraz ze zmianą tego rozporządzenia w 2022r.. Dla obszaru został ustanowiony plan zadań ochronnych zgodnie z Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 31 października 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Skaliste PLB280011.

Obszar obejmuje 12 626,60 ha położonych na terenie gmin: Banie Mazurskie ((5727,60 ha) i Budry (6899,00). Celem wyznaczenia obszaru jest ochrona populacji dziko występujących gatunków ptaków, utrzymanie i zagospodarowanie ich naturalnych siedlisk zgodnie z wymogami ekologicznymi, przywracanie zniszczonych biotopów oraz tworzenie biotopów.

Zgodnie z planem zadań ochronnych, ochronie podlegają:

Przedmiot ochrony		Cele zadań ochronnych
1	A089 Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	Utrzymanie nie pogorszonego (na poziomie FV) stanu ochrony – szczególna ochrona miejsc gniazdowania i żerowisk
2	A122 Derkacz <i>Crex crex</i>	Utrzymanie nie pogorszonego (na poziomie FV) stanu ochrony – szczególna ochrona biotopów lęgowych
3	A127 śuraw <i>Grus grus</i>	Utrzymanie właściwego (na poziomie FV) stanu ochrony – szczególna ochrona miejsc jesiennych zlotowisk
4	A236 Dzięcioł białogrzbiety <i>Dendrocopos leucotos</i>	Utrzymanie nie pogorszonego (na poziomie FV) stanu ochrony – szczególna ochrona biotopów lęgowych

Obszar naturalny obejmuje Lasy Skaliskie oraz doliny rzek Gołdapi i Węgorapy. Na terenach leśnych dominują bory świerkowe i sosnowe, na znacznym obszarze rosnące na podłożu torfowym. Niewielkie enklawy z brzozą, olchą i dębem mają marginalne znaczenie lasotwórcze. Wewnątrz Lasów Skaliskich występuje "Bagno Minta", w latach 1980/1990 poddane znacznej sukcesji roślinności, jednak ostatnio dzięki spiętrzeniu wody przez bobry, teren ten znowu odzyskuje charakter otwartego torfowiska. W dolinach rzecznych otaczających kompleks leśny występuje cała gama otwartych siedlisk, od naturalnych, zabagnionych dolin rzecznych, przez ekstensywnie użytkowane łąki, do wielkoobszarowych terenów o intensywnym tempie uprawy. W wyniku prac melioracyjnych na początku XX w. powstał Kanał Brożajcki, który spowodował odwodnienie doliny Gołdapi w okolicach Budr. Przerzucenie wody z Gołdapi do Węgorapy ograniczyło naturalne wylewy rzek.

Obszar Natura 2000 Niecka Skaliska PLH280049 - specjalny obszar ochrony siedlisk

Obszar wyznaczony 04.07.2017r. na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 maja 2017 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Niecka Skaliska (PLH280049) wraz z Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 7 września 2023 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Niecka Skaliska (PLH280049). Dla obszaru został ustanowiony plan zadań ochronnych zgodnie z Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 10 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Niecka Skaliska PLH280049. Obszar obejmuje 11385,7 ha położonych na terenie gmin: Banie Mazurskie ((5727,60 ha) i Budry (6899,00). Celem wyznaczenia obszaru jest trwała ochrona siedlisk przyrodniczych, populacji zagrożonych wyginięciem gatunków zwierząt innych niż ptaki lub odtworzenie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony populacji zagrożonych wyginięciem gatunków zwierząt innych niż ptaki.

Zgodnie z planem zadań ochronnych, ochronie podlegają:

Przedmiot ochrony	Cele zadań ochronnych
1 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaea</i> , <i>Potamogeton</i>	1) Utrzymanie w stanie naturalnym siedliska 2) Zachowanie diagnostycznych zbiorowisk roślinnych 3) Odtworzenie drożności starorzecza – pętli Starej Węgorapy
2 6510 Niżowe świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Utrzymanie obecnego właściwego (FV) stanu ochrony siedliska, w tym właściwego stanu wskaźników, takich jak: obecność gatunków charakterystycznych, wojłoku, brak sukcesji drzew i krzewów
3 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea nigrae</i>)	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie zbadania reżimu wodnego oraz określenia poziomu zapewniającego właściwe uwodnienie siedliska
4 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	1) Zachowanie obecnego właściwego stanu ochrony (FV) 2) Zainicjowanie zmian zmierzających do osiągnięcia właściwej struktury pionowej i wiekowej fitocenozy 3) Zwiększenie ilości martwego drewna stojącego lub leżącego oraz jego łącznych zasobów – osiągnięcie stanu właściwego (odpowiednio 5 szt./ ha i 20 m ³) w perspektywie długookresowej (60-80 lat). W perspektywie 10-ciu lat obowiązywania planu – zainicjowanie zmian zmierzających do zwiększenia ilości martwego drewna i jego łącznych zasobów.
91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>) i brzożowo-sosnowe bagienne lasy borealne	1) Zachowanie właściwego stanu ochrony (FV) 2) Zainicjowanie zmian zmierzających do osiągnięcia właściwej struktury pionowej i wiekowej fitocenozy 3) Zwiększenie ilości martwego drewna stojącego lub leżącego – osiągnięcie stanu właściwego (3 szt./ha) w perspektywie długookresowej (60-80 lat). W perspektywie 10-ciu lat obowiązywania planu – zainicjowanie zmian zmierzających do

Przedmiot ochrony	Cele zadań ochronnych
	zwiększenia ilości martwego drewna. 4) Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie zbadania reżimu wodnego oraz określenia poziomu zapewniającego właściwe uwodnienie siedliska
91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albofragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe	1) Zachowanie obecnego właściwego stanu ochrony (FV) 2) Zainicjowanie zmian zmierzających do osiągnięcia właściwej struktury pionowej i wiekowej fitocenozy 3) Zwiększenie ilości martwego drewna stojącego lub leżącego oraz jego łącznych zasobów – osiągnięcie stanu właściwego (odpowiednio 5 szt./ ha i 20 m ³) w perspektywie długookresowej (60-80 lat). W perspektywie 10-ciu lat obowiązywania planu – zainicjowanie zmian zmierzających do zwiększenia ilości martwego drewna i jego łącznych zasobów. 4) Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie zbadania reżimu wodnego oraz określenia poziomu zapewniającego właściwe uwodnienie siedliska
91F0 Łęgowe lasy wiązowodębowo-jesionowe (<i>FicarioUlmetum</i>)	1) Zachowanie struktury przestrzennej, gatunkowej i wiekowej fitocenozy 2) Przeciwdziałanie neofityzacji drzewostanu
1352 Wilk <i>Canis lupus</i>	1) Utrzymanie obecnego właściwego stanu ochrony (FV) gatunku 2) Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie liczebności populacji gatunku i sporządzenie oceny stanu ochrony
1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Utrzymanie obecnego właściwego stanu ochrony (FV) gatunku
1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>	1) Utrzymanie obecnego właściwego stanu ochrony (FV) gatunku 2) Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie liczebności populacji gatunku i sporządzenie oceny stanu ochrony
1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie liczebności populacji gatunku, miejsc rozrodu, stanu zajmowanego siedliska i sporządzenie oceny stanu ochrony oraz zaplanowanie działań ochronnych
1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie liczebności populacji gatunku, miejsc rozrodu, stanu zajmowanego siedliska i sporządzenie oceny stanu ochrony oraz zaplanowanie działań ochronnych
1130 Boleń <i>Aspius aspius</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie liczebności populacji gatunku, miejsc rozrodu, stanu zajmowanego siedliska i sporządzenie oceny stanu ochrony oraz zaplanowanie działań ochronnych
1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie liczebności populacji gatunku, miejsc rozrodu, stanu zajmowanego siedliska i sporządzenie oceny stanu ochrony oraz zaplanowanie działań ochronnych
1149 Koza <i>Cobitis taenia</i>	Utrzymanie obecnego właściwego stanu ochrony (FV) gatunku
1163 Głowacz białopłetwy <i>Cottus gobio</i>	Utrzymanie obecnego właściwego stanu ochrony (FV) gatunku
1032 Skójka gruboskorupowa <i>Unio crassus</i>	1) Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) gatunku 2) Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie liczebności populacji gatunku i sporządzenie oceny stanu ochrony
1042 Żalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie rozpoznania stanu i rozmieszczenia populacji gatunku i sporządzenie oceny stanu ochrony oraz zaplanowanie działań ochronnych
1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie rozpoznania stanu i rozmieszczenia populacji gatunku i sporządzenie oceny stanu ochrony oraz zaplanowanie działań ochronnych

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Gołdapy i Węgorapy – został powołany na podstawie Rozporządzenia Nr 49 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 2 lipca 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Gołdapy i Węgorapy (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 108, poz. 1831). Położony jest na terenie powiatów węgorzewskich i gołdapskiego w gminach: Budry, Węgorzewo, miasto Węgorzewo, Banie Mazurskie, Gołdap i miasto Gołdap. Powierzchnia OCHK wynosi 30534 ha.

REZERWATY PRZYRODY

Rezerwat przyrody Bagno Minta – powołany 19 grudnia 2024r. Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 4 grudnia 2024 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody "Bagno Minta". Rezerwat posiada powierzchnię 491,09 ha. Celem ochrony jest zachowanie kompleksu ekosystemów torfowiskowych, leśnych i wodnych oraz związanych z nimi naturalnych zbiorowisk roślinności torfowiskowej i stanowisk cennych gatunków zwierząt i roślin, w szczególności licznej populacji haczykowca błyszczącego *Hamatocaulis vernicosus*. Dla rezerwatu określono:

- 1) rodzaj – Torfowiskowy (T);
- 2) typ i podtyp:
 - a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:
 - typ – Biocenotyczny i fizjocenotyczny (PBf),
 - podtyp – biocenoz naturalnych i półnaturalnych (bp);
 - b) ze względu na główny typ ekosystemu:
 - typ – Torfowiskowy (bagienny) (ET),
 - podtyp – torfowisk przejściowych (tp).

POMNIKI PRZYRODY

Na terenie gminy Budry znajdują się pomniki przyrody:

Tab. 5 Pomniki przyrody w granicach Gminy Budry

kod	opis	data ustanowienia	położenie
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.205	grupa 9 dębów, wiek 300-400 lat	1952-12-29	N-ctwo Skalisko (1952) Czerwony Dwór, L-ctwo Skalisko, oddz. 197 (1952) 125 b,d,g
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.206	grupa 3 drzew: 1 buk, 1 żywotnik oraz 1 dąb	1977-01-01	w parku przy Zakładzie Rybnym
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.208	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	1985-06-18	park zabytkowy
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.209	Grupa 2 klonów	1985-06-18	park zabytkowy
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.211	Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i>	1985-06-18	park zabytkowy
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.212	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	1977-01-01	2,5 m od budynku mieszkalnego p. L. Ułanowicza Wiecki 7
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.214	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus sylvatica</i>	1996-07-12	teren starego parku
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.215	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus sylvatica</i>	1996-07-12	teren starego parku
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.216	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus sylvatica</i>	1996-07-12	teren starego parku
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.217	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus sylvatica</i>	1996-07-12	teren starego parku
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.218	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus sylvatica</i>	1996-07-12	teren starego parku
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.219	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus sylvatica</i>	1996-07-12	teren starego parku
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.220	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus</i>	1996-07-12	teren starego parku

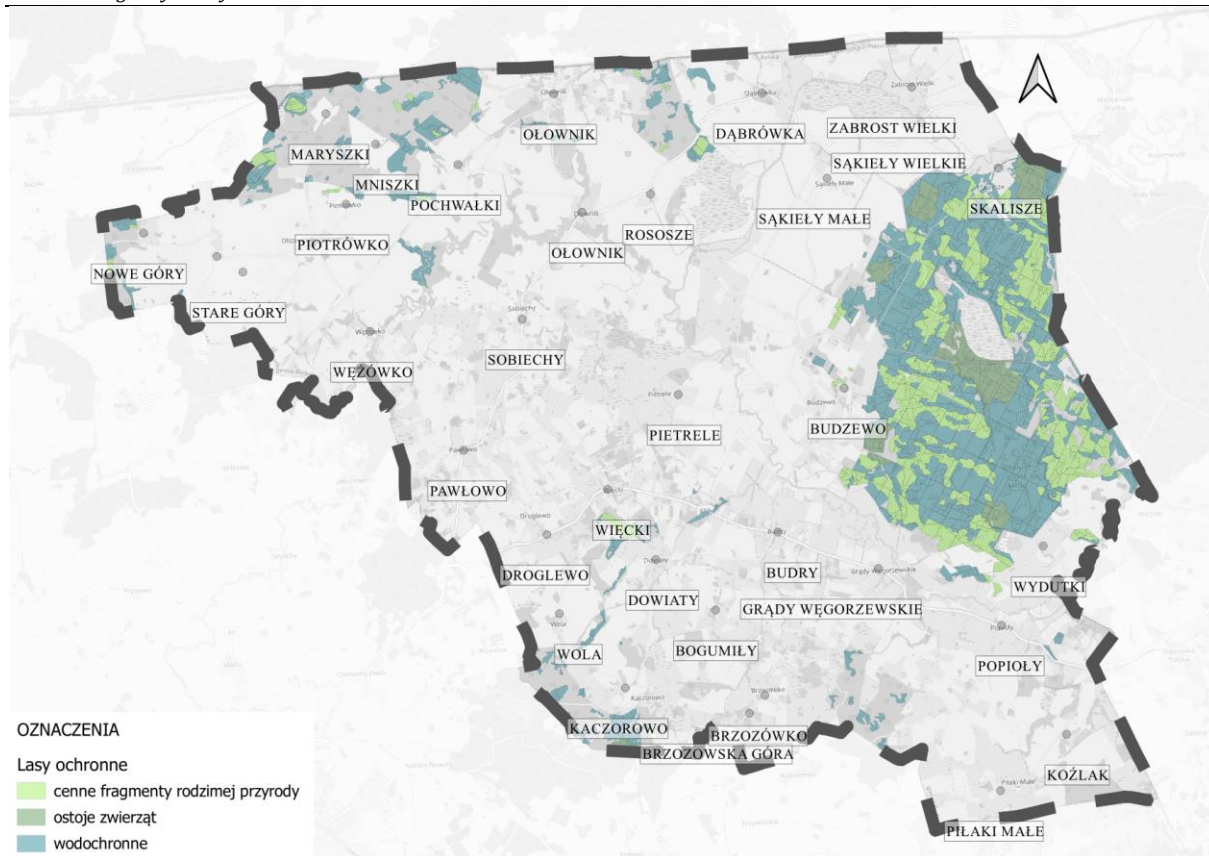
kod	opis	data ustanowienia	położenie
	<i>sylvatica</i>		
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.221	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus sylvatica</i>	1996-07-12	teren starego parku
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.222	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus sylvatica</i>	1996-07-12	przy starym młynie
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.223	grab zwyczajny (Grab pospolity) - <i>Carpinus betulus</i>	1998-12-14	w parku podworskim
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.2242	Topola biała - <i>Populus alba</i>	1978-11-04	150 m od przystanku PKS
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.2243	Topola biała - <i>Populus alba</i>	1978-11-04	200 m od przystanku PKS
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.2244	Sosna zwyczajna (Sosna pospolita) - <i>Pinus sylvestris</i>	1978-11-04	200 m od przystanku PKS
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.224	grab zwyczajny (Grab pospolity) - <i>Carpinus betulus</i>	1998-12-14	w parku podworskim
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.225	grab zwyczajny (Grab pospolity) - <i>Carpinus betulus</i>	1998-12-14	w parku podworskim
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.226	Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i>	1998-12-14	w parku podworskim
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.227	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	1998-12-14	w parku podworskim
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.228	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus sylvatica</i>	1998-12-14	w parku podworskim, przy budynku szkoły
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.229	Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i>	1998-12-14	w parku podworskim przy ogrodzeniu
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.230	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	1998-12-14	na podwórku, obok budynku starej SP
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.231	Topola czarna - <i>Populus nigra</i>	2008-12-03	przy drodze z miejscowości Olszewo Węgorzewskie do miejscowości Góry
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.232	Grupa 4 jesionów	2008-12-03	wzdłuż alei parkowej
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.2465	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	2009-07-08	N-ctwo Borki, L-ctwo Olszewo, oddz. 43 k
PL.ZIPOP.1393.PP.2819012.2466	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	2009-07-08	N-ctwo Borki, L-ctwo Olszewo, oddz. 45 b

źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>

LASY OCHRONNE

Na terenie gminy Budry występują lasy ochronne w kategorii lasów o szczególnych walorach przyrodniczych tj.:

- cenne fragmenty rodzimej przyrody,
- ostoje zwierząt,
- wodochronne.

źródło: opracowanie własne na podstawie
<https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/udostepnianie>;
<https://mapy.geoportal.gov.pl/wss/service/WMTS/guest/wmts/TOPO>

Rys. 10 Lasy ochronne

SIEĆ EKOLOGICZNA – KORYTARZE EKOLOGICZNE

Według Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, korytarzem ekologicznym nazywany jest obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Czasem Obszary Chronionego Krajobrazu mogą również pełnić funkcję korytarzy ekologicznych. Na obszarze gminy Budry znajdują się korytarze ekologiczne:

- Puszcza Romnicka Warmia;
- Puszcza Borecka Warmia.

3.10. FORMY OCHRONY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

Na terenie gminy Budry znajdują się obiekty podlegające ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Tab. 6 Obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych woj. warmińsko-mazurskiego

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru	Data wpisu	Decyzja
1	Budry	kościół PARAFIALNY P.W. ŚW. TRÓJCY WRAZ Z CMENTARZEM PRZYKOŚCIELNYM	a-985	1968-06-15	-
2	Budzewo	dwór i budynek gospodarczy	A3867	1996-01-05	-
3	Budzewo	PARK DWORSKI WRAZ Z PRZYLEGŁYM TERENEM ZABUDOWY MIESZKALNEJ I GOSPODARCZEJ	A-2576	1988-11-10	kl.wkz 534/175/d/88
4	Dąbrówka	PARK PAŁACOWY, KRAJOBRAZOWY Z PRZYLEGŁYM TERENEM ZABUDOWY MIESZKALNEJ I SARALNEJ	A-1558	1984-08-14	kl.wkz 534/419/d/84
5	Dąbrówka	ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWY (PAŁAC, OBORA, MAGAZYN, PARK)	A-3868	1996-01-05	wkz 534/1041/d/9 6
6	Dąbrówka	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. NAJŚWIĘTSZEJ MARII PANNY	A-3575	1993-10-07	wkz 534/980/d/93
7	Dowiaty	CMENTARZ EWANGELICKI	A-3709	1994-07-05	wkz 534/1002/d/9

Prognoza oddziaływania na środowisko na potrzeby sporządzenia planu ogólnego
dla obszaru gminy Budry

					4
8	Góry	CMENTARZ EWANGELICKI	A-3705	1994-07-05	wkz 534/1003/d/9 4
9	Grądy Węgorzewskie	CMENTARZ EWANGELICKI	A-3707	1994-07-05	wkz 534/1004/d/9 4
10	Olszewo Węgorzewskie	CMENTARZ EWANGELICKI	A-3708	1994-07-05	wkz 534/1005/d/9 4
11	Olszewo Węgorzewskie	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO	A-2976	1989-12-15	kl.wkz 534/764/d/89
12	Pawłowo	CMENTARZ EWANGELICKI	A-3223	1991-11-20	wkz 534/879/d/91
13	Popioły	MŁYN	A-3245	1991-12-19	wkz 534/898/d/91
14	Popioły	chałupa podcieniowa	a-991	1968-06-16	
15	Skalisze	CMENTARZ WOJENNY Z I WOJNY ŚWIATOWEJ	A-3706	1994-07-05	wkz 534/1006/d/9 4
16	Więcki	ZESPÓŁ PAŁACOWO - PARKOWY	A-4319	2005-02-23	WUOZ(AP)- 4100/6-45/05

Źródło: <https://www.wuoz.olsztyn.pl/rejestr-i-ewidencja-zabytkow>; dostęp 09.02.2025r.

Tab. 7 Obiekty wpisane do ewidencji zabytków woj. warmińsko-mazurskiego

Lp	Miejscowość	Ulica	Nr budynku	Obiekt	Lokalizacja	WEZ
1	Aleja	1756N	-	aleja przydrożna	odc. Jakunowo-Pawłowo	Z-60/2015 z dn. 18.12.2015 r.
2	Aleja	1758N	-	aleja przydrożna	odc. Góry-Pawłowo	Z-60/2015 z dn. 18.12.2015 r.
3	Aleja	1813N	-	aleja przydrożna	odc. Ołownik-Pawłowo	Z-60/2015 z dn. 18.12.2015 r.
4	Aleja	1817N	-	aleja przydrożna	na całej długości	Z-60/2015 z dn. 18.12.2015 r.
5	Brzozówko	-	-	cmentarz ewangelicki	ok. 350m od szosy Budry- Krzywińskie (po zach.stronie)	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
6	Brzozówko	-	-	cmentarz ewangelicki	ok. 300m od szosy Budry- Krzywińskie	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
7	Budry	-	-	cmentarz ewangelicki	na południe od wsi, po zach. stronie drogi gruntowej	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
8	Budry	-	-	cmentarz katolicki komunalny	na południe od wsi, po zach stronie drogi gruntowej	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
9	Budry	Wojska Polskiego 28	dom	-	Budry	
10	Budzewo	-	-	cmentarz ewangelicki	ok. 500m na północ od wsi, 100m na zachód od szosy Budzewo-Zabrost Wielki	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
11	Budzewo	-	-	cmentarz ewangelicki	po zach. stronie szosy Budry- Budzewo, między zabudowaniami wsi	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
12	Dąbrówka Nowa	-	-	Plebania-ob. dom	-	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
13	Dąbrówka Pgr	-	-	cmentarz ewangelicki z mogiłami 37 żołnierzy niemieckich z 1914 r.	przy kościele	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
14	Góry	-	-	cmentarz ewangelicki	ok. 1 km na płdn-zach.od wsi, na skraju lasu	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
15	Góry	-	-	cmentarz ewangelicki	po południowej stronie grogi do Olszewa Węgorzewskiego	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
16	Kaczorówka	-	-	cmentarz ewangelicki	200m na płdn-zach.od zabudowań zespołu folwarcznego, na skraju lasu	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
17	Koźlak	-	-	cmentarz ewangelicki	wśród pól, na wzniesieniu, na południe od nieczynnej linii kolejowej	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
18	Łęgwarowo (D. Piątki)	-	-	cmentarz ewangelicki (3 pojedyncze groby żołnierzy niemieckich z I wojny światowej	w lesie, ok. 500m na płdn- wsch.od skrzyżowanie dróg, w pobliżu granicy państwa i ok. 250m w kierunku wschodnim od drogi Olszewo Węgorzewskie-Maryszki-	Z-45 z dn. 26.11.2015r.

Prognoza oddziaływania na środowisko na potrzeby sporządzenia planu ogólnego
dla obszaru gminy Budry

Lp	Miejscowość	Ulica	Nr budynku	Obiekt	Lokalizacja	WEZ
					Łęgwarowo	
19	Łęgwarowo Pgr (D.Piątki)	-	cmentarz ewangelicki	ok. 250m na płdn.od drogi Łęgwarowo-granica państwa i ok. 500m na płdn-zach. od skrzyżowania dróg leśnych przy granicy państwa	Budry	
20	Maryszki	-	-	cmentarz ewangelicki	ok. 300m od wsi, w lesie po płdn-wsch.stronie drogi do Olszewa	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
21	Ołownik	-	-	zespół elektrowni: elektrownia z rozdzielnią, jaz piętrzący, dom, bud.gospodarczy	-	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
22	Ołownik Pgr	-	-	ZDF: budynek administracyjno-gospodarczy	-	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
23	Ołownik Pgr	-	-	cmentarz ewangelicki z grobem żołnierza niemieckiego	400 m na płdn.od drogi Ołownik-Dąbrówka i ok.250m na płdn-zach.od zabudowań gospodarczych	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
24	Ołownik Pgr	-	-	ZDF: obora	-	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
25	Ołownik Wieś	-	-	ZDF: zespół dworsko-folwarczny	-	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
26	Pawłówko	-	-	cmentarz ewangelicki	po zach.stronie szosy do Olszewa Węgorzewskiego, na małym wzniesieniu	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
27	Pietrele	-	-	cmentarz ewangelicki z grobem Żołnierza rosyjskiego z 1914 roku	po wschodniej stronie drogi gruntowej prowadzącej do szosy Budry-Węgorzewo	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
28	Pietrele	-	-	cmentarz ewangelicki	po wschodniej stronie drogi Pietrele-Sobiechy, ok.300m na północ od zabudowań wsi	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
29	Pietrele	-	-	cmentarz ewangelicki	na wzniesieniu, wśród pól, w odległości ok600m na zachód od drogi Pietrele-Sobiechy	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
30	Pietrele	-	-	cmentarz ewangelicki rodzinny	1 km od wsi Pietrele w kierunku płn-wsch.i 200m od drogi Pietrele-Więcki	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
31	Piłaki Małe	-	-	cmentarz ewangelicki	ok. 100m na wschód od wsi, po wschodniej stronie szosy	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
32	Pochwałki	-	-	cmentarz ewangelicki	ok. 400m na południe od zabudowan	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
33	Pochwałki	-	-	ZDF: budynek wielofunkcyjny	-	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
34	Pochwałki	-	-	ZDF: kuźnia	-	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
35	Pochwałki	5	-	ZDF: dwór-ob.b.mieszkalny	-	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
36	Pochwałki	6	-	ZDF: zesp. dw-folw-oficyna-ob.dom - ob. dom nr 6, cieleśnik, stolarnia, chłodnia-ob. magazyny, obora	-	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
37	Pochwałki Pgr	-	-	cmentarz ewangelicki rodzinny	w pobliżu ruin zabudowań, na południe od nasypu drogi gruntowej do Wężówki	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
38	Popioły	-	-	cmentarz ewangelicki z trzema zbiorowymi mogiłami żołnierzy rosyjskich z I w. św.	na zachód od wsi, ok. 400m od drogi do Budr, przy nasypie kolejowym	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
39	Sąkiety Małe	-	-	cmentarz ewangelicki z mogiłą zbiorową żołnierzy rosyjskich z 1914 r.	po zachodniej stronie drogi do Zabrostu Wielkiego	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
40	Skalisze Leśniczówka	-	-	cmentarz ewangelicki	po północnej stronie drogi gruntowej biegnącej przez	Z-45 z dn. 26.11.2015r.

Lp	Miejscowość	Ulica	Nr budynku	Obiekt	Lokalizacja	WEZ
					Skalisze w głąb lasu	
41	Sobiechy Kolonia	-	-	cmentarz ewangelicki	nad prawym brzegiem Węgorapy, ok. 300 m. od szosy Sobiechy-Ołownik, na zach.	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
42	Waltrówka	-	-	cmentarz ewangelicki	w polu, ok. 200m na pñ-wsch.od wsi Waltrówka	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
43	Wężówko	-	-	cmentarz ewangelicki	ok. 500m na południe od wsi Wężówka, na lewym brzegu rz.Węgorapy	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
44	Wężówko	-	-	cmentarz ewangelicki	na lewym brzegu rz.Węgorapy, ok. 1 km od mostu we wsi Wężówka, w kierunku północno-wschodnim	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
45	Więcki	-	-	cmentarz ewangelicki	w lesie, na wschód od wsi Dowiaty	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
46	Więcki	-	-	cmentarz ewangelicki	na zachód od wsi, na południe od szosy do Węgorzewa	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
47	Zabrost Wielki	-	-	cmentarz wojenny z I wojny światowej	na północ od wsi, w rozwidleniu dróg	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
48	Zabrost Wielki	-	-	cmentarz ewangelicki	na południe od wsi, na lewym brzegu rz. Węgorapy	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
49	Zabrost Wielki	15		zagroda chłopska: dom+budynek gospodarczy+brama	-	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
50	Zabrost Wielki	19		zagroda chłopska: dom+budynek inwentarski+brama	-	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
51	Zabrost Wielki	6 i 7	-	zagroda chłopska; dom+budynek inwentarski+brama	-	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
52	Zabrost Wielki	8	-	zagroda chłopska: dom+budynek inwentarski+brama	-	Z-45 z dn. 26.11.2015r.
53	Zabrost Wielki	9	-	zagroda chłopska: dom+budynek inwentarski+brama	-	Z-45 z dn. 26.11.2015r.

Źródło: <https://www.wuoz.olsztyn.pl/rejestr-i-ewidencja-zabytkow>; dostęp 09.02.2025r.

Tab. 8 Obiekty wpisane do ewidencji zabytków archeologicznych woj. warmińsko-mazurskiego

L.p.	Miejscowość	Dokładność położenia	Nazwa	Obszar AZP	Nr stanowiska	Chronologia	Funkcja	Data wpisu
1	Ołownik	przybliżony	Ołownik, st. 6	012-073	1	nowożytność	ślad osadniczy	03.10.2009
2	Pochwałki	przybliżony	Pochwałki, st. 1	012-073	8	nowożytność	ślad osadniczy	03.10.2009
3	Zabrost Wielki	przybliżony	Zabrost Wielki, st. 7	012-074	1	nowożytność	osada	24.10.2009
4	Zabrost Wielki	przybliżony	Zabrost Wielki, st. 8	012-074	2	średniowiecze	osada	24.10.2009
5	Zabrost Wielki	przybliżony	Zabrost Wielki, st. 9	012-074	3	epoka żelaza	ślad osadniczy	24.10.2009
6	Zabrost Wielki	przybliżony	Zabrost Wielki, st. 10	012-074	4	epoka kamienia	osada	24.10.2009
7	Zabrost Wielki	przybliżony	Zabrost Wielki, st. 11	012-074	5	nowożytność	osada	24.10.2009
8	Zabrost Wielki	przybliżony	Zabrost Wielki, st. 12	012-074	6	epoka kamienia	ślad osadniczy	24.10.2009
9	Zabrost Wielki	przybliżony	Zabrost Wielki, st. 13	012-074	7	średniowiecze	ślad osadniczy	24.10.2009
10	Dąbrówka	przybliżony	Dąbrówka Nowa, st. 1	012-074	8	nowożytność	ślad osadniczy	25.10.2009
11	Dąbrówka	przybliżony	Dąbrówka Nowa, st. 2	012-074	9	pradzieje	ślad osadniczy	25.10.2009
12	Dąbrówka	przybliżony	Dąbrówka Nowa, st. 3	012-074	10	nowożytność	osada	25.10.2009
13	Dąbrówka	przybliżony	Dąbrówka Nowa, st. 4	012-074	11	nowożytność	ślad osadniczy	25.10.2009
14	Dąbrówka	przybliżony	Dąbrówka Nowa, st. 5	012-074	12	epoka kamienia	ślad osadniczy	25.10.2009
15	Dąbrówka	przybliżony	Dąbrówka Nowa, st. 6	012-074	13	epoka żelaza	ślad osadniczy	25.10.2009
16	Dąbrówka	przybliżony	Dąbrówka Nowa, st. 7	012-074	14	nowożytność	osada	25.10.2009
17	Dąbrówka	przybliżony	Dąbrówka	012-	15	pradzieje	ślad osadniczy	25.10.2009

Prognoza oddziaływania na środowisko na potrzeby sporządzenia planu ogólnego
dla obszaru gminy Budry

L.p.	Miejscowość	Dokładność położenia	Nazwa	Obszar AZP	Nr stanowiska	Chronologia	Funkcja	Data wpisu
			Nowa, st. 8	074				
18	Dąbrówka	przybliżony	Dąbrówka Nowa, st. 9	012- 074	16	pradzieje	ślad osadniczy	25.10.2009
19	Ołownik	przybliżony	Ołownik, st. 3	012- 074	17	epoka kamienia	ślad osadniczy	26.10.2009
20	Ołownik	przybliżony	Ołownik, st. 4	012- 074	18	pradzieje	ślad osadniczy	26.10.2009
21	Ołownik	przybliżony	Ołownik, st. 5	012- 074	19	pradzieje	ślad osadniczy	27.10.2009
22	Zabrost Wielki	przybliżony	Zabrost Wielki, st. 1	012- 075	1	nieznana	grodzisko	25.09.2009
23	Zabrost Wielki	przybliżony	Zabrost Wielki, st. 2	012- 075	2	nowożytność	osada	24.09.2009
24	Zabrost Wielki	przybliżony	Zabrost Wielki, st. 3	012- 075	3	epoka kamienia	ślad osadniczy	25.09.2009
25	Zabrost Wielki	przybliżony	Zabrost Wielki, st. 4	012- 075	4	epoka kamienia	osada	25.09.2009
26	Zabrost Wielki	przybliżony	Zabrost Wielki, st. 5	012- 075	18	średniowiecze	osada	30.09.2009
27	Zabrost Wielki	przybliżony	Zabrost Wielki, st. 6	012- 075	19	epoka kamienia	osada	30.09.2009
28	Skalisze	przybliżony	Skalisko, st. 7	013- 075	1	średniowiecze	wały	30.08.2009
29	Popioły	przybliżony	Popioły, st. 1	014- 075	3	nowożytność	ślad osadniczy	05.10.2008
30	Popioły	przybliżony	Popioły, st. 2	014- 075	4	nowożytność	osada	05.10.2008
31	Popioły	przybliżony	Popioły, st. 3	014- 075	5	średniowiecze	osada	05.10.2008
32	Popioły	przybliżony	Popioły, st. 4	014- 075	6	pradzieje	ślad osadniczy	05.10.2008
33	Popioły	przybliżony	Popioły, st. 5	014- 075	19	średniowiecze	ślad osadniczy	10.10.2008
34	Piłaki Małe	przybliżony	Piłaki Małe, st. 1	014- 075	27	nowożytność	ślad osadniczy	12.10.2008
35	Piłaki Małe	przybliżony	Piłaki Małe, st. 2	014- 075	28	nowożytność	ślad osadniczy	13.10.2008
36	Popioły	przybliżony	Popioły, st. 6	014- 075	29	średniowiecze	osada	13.10.2008
37	Popioły	przybliżony	Popioły, st. 7	014- 075	30	nowożytność	ślad osadniczy	14.10.2008
38	Popioły	przybliżony	Popioły, st. 8	014- 075	31	średniowiecze	ślad osadniczy	13.10.2008
39	Popioły	przybliżony	Popioły, st. 9	014- 075	32	średniowiecze	ślad osadniczy	13.10.2008
40	Popioły	przybliżony	Popioły, st. 10	014- 075	33	nowożytność	ślad osadniczy	17.10.2008
41	Popioły	przybliżony	Popioły, st. 11	014- 075	34	nowożytność	ślad osadniczy	18.10.2008
42	Popioły	przybliżony	Popioły, st. 12	014- 075	35	nowożytność	ślad osadniczy	18.10.2008
43	Popioły	przybliżony	Popioły, st. 13	014- 075	36	nowożytność	ślad osadniczy	18.10.2008
44	Popioły	przybliżony	Popioły, st. 14	014- 075	37	nowożytność	ślad osadniczy	18.10.2008
45	Popioły	przybliżony	Popioły, st. 15	014- 075	38	nowożytność	ślad osadniczy	18.10.2008
46	Popioły	przybliżony	Popioły, st. 16	014- 075	39	nowożytność	ślad osadniczy	18.10.2008
47	Popioły	przybliżony	Popioły, st. 17	014- 075	40	nowożytność	ślad osadniczy	18.10.2008
48	Popioły	przybliżony	Popioły, st. 18	014- 075	41	nowożytność	ślad osadniczy	19.10.2008
49	Grądy Węgorzewskie	przybliżony	Grądy Węgorzewskie, st. 1	014- 075	50	epoka kamienia	ślad osadniczy	10.10.2008
50	Grądy Węgorzewskie	przybliżony	Grądy węgorzewskie, st. 2	014- 075	51	pradzieje	ślad osadniczy	20.10.2008
51	Grądy Węgorzewskie	przybliżony	Grądy Węgorzewskie, st. 3	014- 075	52	średniowiecze	osada	20.10.2008

L.p.	Miejscowość	Dokładność położenia	Nazwa	Obszar AZP	Nr stanowiska	Chronologia	Funkcja	Data wpisu
52	Piłaki Małe	przybliżony	Piłaki Małe, st. 6	015-075	41	nowożytność	osada	28.10.2009
53	Piłaki Małe	przybliżony	Piłaki Małe, st. 7	015-075	42	epoka żelaza	osada	28.10.2009
54	Piłaki Małe	przybliżony	Piłaki Małe, st. 10	015-075	45	epoka żelaza	osada	28.10.2009
55	Piłaki Małe	przybliżony	Piłaki Małe, st. 11	015-075	46	epoka żelaza	cmentarzysko	29.10.2009
56	Piłaki Małe	przybliżony	Piłaki Małe, st. 4	015-075	39	epoka kamienia	ślad osadniczy	23.10.2009
57	Piłaki Małe	przybliżony	Piłaki Małe, st. 5	015-075	40	epoka żelaza	ślad osadniczy	23.10.2009
58	Piłaki Małe	przybliżony	Piłaki Małe, st. 9	015-075	44	epoka kamienia	ślad osadniczy	28.10.2009
59	Piłaki Małe	przybliżony	Piłaki Małe, st. 8	015-075	43	epoka kamienia	ślad osadniczy	28.10.2009
60	Piłaki Małe	niepewny	Piłaki Małe, st. 3	015-075	10	średniowiecze	osada	18.10.2009
61	Pawłowo	przybliżony	Pawłowo, st. 1	014-073	9	epoka kamienia	ślad osadniczy	07.11.2005
62	Pawłowo	przybliżony	Pawłowo, st. 2	014-073	10	średniowiecze	osada	07.11.2005
63	Pawłowo	przybliżony	Pawłowo, st. 3	014-073	11	średniowiecze	ślad osadniczy	07.11.2005
64	Pawłowo	przybliżony	Pawłowo, st. 4	014-073	12	średniowiecze	ślad osadniczy	07.11.2005

Źródło: https://dane.gov.pl/pl/dataset/1951,ewidencja-zabytkow-archeologicznych/resource/65410/table?page=1&per_page=20&q=&sort=

4. OCENA STANU ŚRODOWISKA ORAZ ŹRÓDŁA ZAGROZEŃ

4.1. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH, PODZIEMNYCH

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód (JCWP) na podstawie wyników państwowego monitoringu środowiska. Na ocenę stanu wód składa się ocena stanu ekologicznego (w przypadku silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych – ocena potencjału ekologicznego) oraz ocena stanu chemicznego. Stan ekologiczny/potencjał ekologiczny to określenie jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych.

Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się poprzez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości, przy czym klasa pierwsza oznacza bardzo dobry stan ekologiczny, klasa druga - dobry stan ekologiczny, zaś klasy trzecia, czwarta i piąta odpowiednio - stan ekologiczny umiarkowany, słaby i zły. O przypisaniu ocenianej jednolitej części wód decydują wyniki klasyfikacji poszczególnych elementów biologicznych, przy czym obowiązuje zasada, że klasa stanu/potencjału ekologicznego odpowiada klasie najgorszego elementu biologicznego (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych). Poniżej przedstawiono ocenę stanu wód dla JCWP na obszarze gminy Budry.

Tab. 9 Ocena stanu JCWP.

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Stan/ potencjał ekologiczny	Status	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Cel środowiskowy	Presje determinujące stan wód
RW700018582199	Węgorapa do jez. Mamry	umiarkowany stan ekologiczny	NAT - naturalna część wód	zagrożona	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Węgorapa w obrębie	Hydromorfologiczne - prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe; Chemiczne - rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski;

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Stan/ potencjał ekologiczny	Status	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Cel środowiskowy	Presje determinujące stan wód
					JCWP (dla węgorza europejskiego)	rozproszone - rolnictwo, leśnictwo; nieznane (substancje zakazane)
RW7000095824949	Bachutka	słaby stan ekologiczny	NAT - naturalna część wód	zagrożona	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [OWO,BZT5,, MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	Troficzne - źródła bytowe i komunalne (rozproszone); Chemiczne - rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rozproszone - rolnictwo, leśnictwo
LW30562	Stręgiel	Brak danych	NAT - naturalna część wód	niezagrożona	dobry stan ekologiczny	Brak danych
RW700009582329	Stara Gołdapa	umiarkowany stan ekologiczny	NAT - naturalna część wód	zagrożona	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	Troficzne - odpływ miejski (wody opadowe) oraz nawożenie i depozycja oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe); Hydromorfologiczne - budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe
RW7000115823111	Węgorapa od jez. Mamry do granicy państwa	umiarkowany stan ekologiczny	NAT - naturalna część wód	zagrożona	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Węgorapa w obrębie JCWP (dla węgorza europejskiego)	Troficzne - źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone); Hydromorfologiczne - budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki pozostałe; Chemiczne - rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; nieznane (substancje zakazane);
RW700011582499	Gołdapa od Starej Gołdapy do ujścia	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	SCW - sztuczna część wód	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	Hydromorfologiczne - prostowanie koryta - rzeki główne, budowle piętrzące - rzeki główne;
RW7000165849881	Oświnka do granicy państwa	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	NAT - naturalna część wód	zagrożona	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	Hydromorfologiczne - budowle piętrzące - rzeki główne; Chemiczne - rozproszone - rolnictwo, leśnictwo
RW7000105849881	Ilma do granicy państwa	słaby stan ekologiczny	NAT - naturalna część wód	zagrożona	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [OWO,, IO, MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa	Troficzne - źródła bytowe i komunalne (rozproszone); Hydromorfologiczne prostowanie koryta -

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Stan/ potencjał ekologiczny	Status	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Cel środowiskowy	Presje determinujące stan wód
					jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	rzeki główne;
RW700009582349	Kanał Mincki	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	NAT - naturalna część wód	zagrożona	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	Hydromorfologiczne - prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki pozostałe

źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>; dostęp 03.02.2025r.

Zgodnie z definicją zawartą w Ramowej Dyrektywie Wodnej (2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000r., jednolite części wód podziemnych (JCWPd) obejmują wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiającą pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych.

Gmina Budry znajduje się na obszarze JCWPd (jednolita część wód powierzchniowych) o nr 20 (GW700020) i o nr 21 (GW700021). Informacje na temat stanu jakości wód podziemnych JCWPd przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 10 Ocena stanu JCWPd.

Ocena stanu JCWPd nr 20		
Ocena stanu (2019) wg Rozporządzenia MG MiŻS z dnia 11.10.2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148)	Stan chemiczny	dobry
	Stan ilościowy	dobry
	Stan (ogólny)	dobry
Cele środowiskowe		dobry stan chemiczny dobry stan ilościowy
Presje determinujące stan JCWPd:		
Zidentyfikowane presje znaczące. Wynik analizy znaczących oddziaływań – JCWPd		presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem
Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWPd		chemiczna
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego		niezagrożona
Ocena stanu JCWPd nr 21		
Ocena stanu (2019) wg Rozporządzenia MG MiŻS z dnia 11.10.2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148)	Stan chemiczny	dobry
	Stan ilościowy	dobry
	Stan (ogólny)	dobry
Cele środowiskowe		dobry stan chemiczny dobry stan ilościowy
Presje determinujące stan JCWPd:		
Zidentyfikowane presje znaczące. Wynik analizy znaczących oddziaływań – JCWPd		brak zidentyfikowanej presji powodującej zagrożenie dla stanu JCWPd (brak czynnika sprawczego)
Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWPd		nie
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego		niezagrożona

Główne zagrożenia wód podziemnych wynikają z działalności rolniczej oraz w mniejszym stopniu są pochodzenia komunikacyjnego. Ze względu na niewielkie zainwestowanie na terenie gminy wody podziemne narażone są na zanieczyszczenia w stopniu małym i średnim. Pod względem warunków dla wody do picia, określonych we właściwych przepisach, wody podziemne z utworów czwartorzędowych charakteryzują się przede

wszystkim podwyższoną i wysoką zawartością związków żelaza i manganu. Jakość głębiej zalegających warstw wód podziemnych jest dobra lub bardzo dobra. Ze względu na istniejącą łączność hydrauliczną, zanieczyszczone płytkie wody gruntowe mogą pogarszać również jakość wód położonych głębiej. Można przyjąć, że podstawowym problemem zasobów wód podziemnych na terenie gminy jest nadmierna zawartość żelaza i manganu. Wody gruntowe są na ogół gorszej jakości niż wody wgłębne, głównie ze względu na czynniki antropogeniczne. Jakość płytko zalegających wód podziemnych ujmowanych przez studnie kopane odpowiada obowiązującym normom wody do picia. W wielu studniach pojawiają się zanieczyszczenia bakteriologiczne i chemiczne (głównie azotany). Jakość wód podziemnych uzależniona jest również od sposobu postępowania z odpadami ciekłymi. Brak sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich przyczynia się do zanieczyszczenia wód podziemnych na skutek przesiąków z nieszczelnych szamb. Do głównych zagrożeń wpływających na pogorszenie jakości wód gruntowych i podziemnych zaliczyć można:

- brak dostatecznej ilości systemów oczyszczania ścieków (w tym indywidualnych i szczelnych) oraz niedostateczna efektywność oczyszczania istniejących,
- brak systemów kanalizacyjnych przy jednoczesnym zwodociągowaniu,
- nadmierne i niewłaściwe stosowanie nawozów (w tym również naturalnych) oraz środków chemicznych (SOR) w rolnictwie i leśnictwie.

4.2. JAKOŚĆ POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Na terenie gminy głównymi źródłami emisji są paleniska indywidualne i emisja z małych zakładów, które tworzą tzw. niską emisję oraz emisja komunikacyjna. Emisja ze źródeł rozproszonych (paleniska domowe, lokalne kotłownie) pochodzi głównie ze spalania węgla i drewna. Niewątpliwym problemem jest spalanie w domowych piecach odpadów, w tym tworzyw sztucznych, gumy i tekstyliów. Obiekty komunalne stosują węgiel (np. SP Sobiechy ekogroszek) oraz biomasę (np. SP Budry i Gimnazjum w Więckach – pellet).

Gmina Budry objęta jest programem ochrony powietrza dla strefy warmińskomazurskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀ i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀ wraz z Planem działań krótkoterminowych ze względu na ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ (Uchwała nr LI/772/23 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 czerwca 2023 r. w sprawie określenia aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy warmińskomazurskiej). W aktualizacji Programu skupiono się na działaniach naprawczych mających na celu wyeliminowanie lub co najmniej ograniczenie do poziomu docelowego przekroczeń benzo(a)pirenu, natomiast aktualizowany Plan działań krótkoterminowych dotyczy również pyłu zawieszonego PM₁₀. Ponieważ trudno definitywnie wykluczyć ewentualne wystąpienie przekroczeń poziomów informowania, alarmowego czy dopuszczalnego dla pyłu PM₁₀, uwzględniono również obowiązujące dotychczas działania krótkoterminowe skierowane na ograniczenie skutków wysokich stężeń pyłu PM₁₀. Gmina podjęła kroki w celu ograniczenia niskiej emisji. Cele i działania w tym zakresie zawiera Plan Gospodarki Niskoemisyjnej przyjęty uchwałą Nr XIV/75/2015 Rady Gminy Budry z dnia 28.12.2015 r.

Istotne znaczenie dla środowiska ma również niekontrolowana emisja z transportu samochodowego, zwłaszcza w kontekście zwiększającego się ruchu kołowego na terenie gminy. Zanieczyszczenia komunikacyjne i związana z tym emisja liniowa wzdłuż ciągów komunikacyjnych może niekorzystnie wpływać na roślinność, zwłaszcza na przyuliczne drzewa oraz na zdrowie przebywających w jej otoczeniu ludzi. Komunikacyjne zanieczyszczenia atmosfery, w przypadkach dróg o dużym i bardzo dużym natężeniu ruchu mogą powodować niekorzystne zmiany wartości produkcyjnej gleb i wpływać niekorzystnie na przydrożną roślinność (drzewa, krzewy i roślinność zielną) oraz na zdrowie mieszkających w otoczeniu dróg ludzi. To negatywne oddziaływanie spowodowane jest emisją spalin zawierających m.in. metale ciężkie, dwutlenek siarki i tlenki azotu oraz pył. Zanieczyszczenia te są związkami toksycznymi,

powodującymi osłabienie fotosyntezy, degradację chlorofilu, zakłócenia w transpiracji i oddychaniu, przebarwienia, nekrozę i chlorozę liści, szybsze ich starzenie, upośledzenie wzrostu oraz zmniejszenie naturalnej odporności na choroby i szkodniki. Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłów utrzymuje się na terenie gminy na w miarę stałym poziomie i wykazuje tendencję spadkową. Związane jest to przede wszystkim z ograniczeniem spalania paliw wysokoemisyjnych w kotłowniach lokalnych (zmiana paliwa) oraz łagodnego przebiegu ostatnich zim. Na ograniczenie emisji ma również wpływ ograniczenie działalności gospodarczej i zmniejszenie emisji ze źródeł przemysłowych.

Pomiary jakości powietrza atmosferycznego udostępnione przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska wskazały, że dopuszczone normy (z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi) nie zostały przekroczone.

Tab. 11 Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi

Nazwa strefy	Kod Strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
		Dwutlenek siarki SO ₂	Dwutlenek azotu NO ₂	Pył zawieszony PM ₁₀	Ołów Pb	Benzen C ₆ H ₆	Tlenek węgla CO	Ozon O ₃	Arsen As	Kadm Cd	Nikiel Ni	Benzo(a)piren BaP	PM _{2,5}
Warmińsko-Mazurska	PL2803	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim. Raport wojewódzki za rok 2023, GIOŚ, Olsztyn 2024 r.

Wyjaśnienie oznaczeń w tabeli:

- klasa A - jeżeli stężenia substancji na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,
- klasa A1 - klasa stref dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} określana w oparciu o poziom dopuszczalny dla fazy II (obowiązująca w Polsce od dnia 1 stycznia 2020 r.),
- klasa C – powyżej poziomu dopuszczalnego - określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych

Wskaźnikiem dla którego wymagane są działania jest benzo(a)piren, dla którego zanotowano przekroczenie poziomu docelowego w strefie warmińsko-mazurskiej. Do działań zalicza się:

- określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych
- opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu;
- kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych.

W odniesieniu do ozonu, w okresie letnim warunki atmosferyczne, tj. wysoka temperatura, połączona z dużą wilgotnością powietrza oraz obecność prekursorów ozonu spowodowały, podobnie jak w latach ubiegłych, wystąpienie stężeń ozonu przekraczających poziom celu długoterminowego we wszystkich strefach województwa.

Zgodnie z zasadami oceny rocznej klasę strefy dla danego zanieczyszczenia określa się na podstawie jego stężeń występujących w rejonach potencjalnie najbardziej zanieczyszczonych rozważaną substancją. W rezultacie, nawet obszar przekroczeń wartości dopuszczalnych lub docelowych zanieczyszczenia o małym zasięgu decyduje o wyniku klasyfikacji całej strefy (nawet o dużej powierzchni). Należy zatem pamiętać, że zaliczenie strefy do klasy C dla danego zanieczyszczenia nie oznacza złej sytuacji na terenie całej strefy — a jest jedynie sygnałem, że w strefie istnieją obszary wymagające podjęcia i wprowadzenia działań na rzecz poprawy jakości powietrza pod kątem rozważanego zanieczyszczenia. W 2023 r. w odniesieniu do średniorocznego poziomu docelowego na jednej stacji w strefie warmińsko-mazurskiej został on

przekroczony tj. w Nowym Mieście Lubawskim. Serie pomiarowe we wszystkich stanowiskach spełniały wymagania dotyczące kompletności danych.

Tab. 12 Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Kod Strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy		
		Dwutlenek siarki SO ₂	Tlenki azotu NO _x	Ozon O ₃ *
Warmińsko-Mazurska	PL2803	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim. Raport wojewódzki za rok 2023, GIOŚ, Olsztyn 2024 r.

Wyjaśnienie oznaczeń w tabeli:

- klasa A - jeżeli stężenia substancji na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,
- *Dla ozonu - poziom celu długoterminowego - strefa warmińsko – mazurska. uzyskała klasę D2 - powyżej poziomu celu długoterminowego.

4.3. KLIMAT AKUSTYCZNY

Wyróżnia się trzy główne rodzaje hałasu, według źródła powstawania: hałas przemysłowy powodowany przez urządzenia i maszyny w obiektach przemysłowych i usługowych, hałas komunikacyjny pochodzący od środków transportu drogowego, kolejowego i lotniczego, hałas komunalny występujący w budynkach mieszkalnych, szczególnie wielorodzinnych i w obiektach użyteczności publicznej.

Hałas przemysłowy na terenie gminy stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym, występujące głównie na terenach sąsiadujących z zakładami usługowym, przemysłowymi. Jest on uciążliwy głównie dla budynków zlokalizowanych w pobliżu takich obiektów. Poziom hałasu przemysłowego jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu. W sąsiedztwie zakładów przemysłowych poziomy dźwięku osiągają wartości od 50 dB (mało uciążliwe) do 90 dB (bardzo uciążliwe).

Innym typem hałasu jest również hałas od linii elektroenergetycznych. Pracująca napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia (WN) prądu przemiennego może być liniowym źródłem hałasu. Hałas generowany przez pracującą linię WN spowodowany jest mikrowyładowaniami elektrycznymi na powierzchni przewodów (na skutek ulotu). Zjawisko ulotu występuje wówczas, gdy natężenie pola elektrycznego na powierzchni przewodu jest wyższe od krytycznego (natężenia początkowego jonizacji). Dopóki natężenie pola elektrycznego na powierzchni przewodu jest niższe od krytycznego pojawiają się pojedyncze (losowe) mikrowyładowania, natomiast po przekroczeniu wartości krytycznej natężenia pola elektrycznego następuje zjawisko intensywnego ulotu, charakteryzującego się regularnymi wyładowaniami na powierzchni przewodu.

Do najpowszechniejszych i najbardziej uciążliwych źródeł hałasu należy komunikacja drogowa. Środki transportu są ruchomymi źródłami hałasu decydującymi o parametrach klimatu akustycznego przede wszystkim na terenach zurbanizowanych. Przez obszar gminy przebiega drogi wojewódzka, drogi powiatowe, drogi gminne, drogi wewnętrzne, których użytkowanie wpływa na klimat akustyczny rejonu.

Z uwagi na wzrastającą liczbę pojazdów i zwiększające się natężenie ich ruchu można przyjąć, że na terenie gminy utrzymywać się będzie tendencja wzrostowa natężenia hałasu związanego z ruchem kołowym. Szacuje się, że w skali kraju aż 25% mieszkańców jest narażona na ponadnormatywny hałas w mieszkaniach występujący w wyniku stosowania „oszczędnych” materiałów i konstrukcji budowlanych. Hałas wewnątrzdomowy spowodowany jest przez pracę silników samochodowych, wywożenie śmieci, dostawy do sklepów, głośną muzykę

radiową. Do tych hałasów dołącza się niejednokrotnie bardzo uciążliwy hałas wewnątrz budynku, spowodowany wadliwym funkcjonowaniem instalacji wodno - kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania, dźwigów, hydroforów, zsypów. Bardzo często powodem hałasu wewnątrz budynków mieszkalnych jest lokalizacja w pomieszczeniach piwnicznych lokali usługowych. Według polskiej normy, poziom hałasu pochodzący od instalacji i urządzeń budynku może wynosić w ciągu dnia 30 - 40 dB, nocą 25 - 30 dB.

4.4. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE NIEJONIZUJĄCE

Głównymi źródłami promieniowania niejonizującego w środowisku są: stacje radiowe i telewizyjne, elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia, stacje transformatorowe, stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej, zespoły sieci i urządzeń elektrycznych w gospodarstwie domowym (np. kuchenki mikrofalowe) urządzenia radiolokacyjne i radionawigacyjne.

W ostatnich latach coraz częściej budowane są stacje bazowe telefonii komórkowej oraz przekaźniki radiowe. Instalacje te emitują niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, generowane przez anteny w czasie ich pracy. Moc promieniowania izotropowo jest różna w zależności od wielkości stacji bazowej (często również powyżej 100 W). Częstotliwość emitowania pól elektromagnetycznych waha się w granicach od 30 kHz do 300 GHz. Na terenie gminy znajdują się również stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej różnych operatorów. W przypadku stacji bazowych telefonii komórkowej pola elektromagnetyczne są wypromieniowywane na dużych wysokościach, w miejscach niedostępnych dla przebywania ludzi. Ponadto źródłem pól elektromagnetycznych są linie i urządzenia elektroenergetyczne. Na terenie gminy nie występują GPZ ani linie wysokich i najwyższych napięć. Wokół źródeł pól elektromagnetycznych (linii i stacji elektroenergetycznych oraz obiektów radiokomunikacyjnych, radionawigacyjnych i radiolokacyjnych) tworzy się, w razie potrzeby obszary ograniczonego użytkowania.

Należy mieć na uwadze, że oddziaływanie promieniowania niejonizującego na środowisko będzie stale wzrastać, co związane jest z postępem cywilizacyjnym. Rozwój źródeł pól elektromagnetycznych powoduje zarówno ogólny wzrost poziomu tła promieniowania elektromagnetycznego w środowisku, jak też zwiększenie liczby i powierzchni obszarów o podwyższonym poziomie natężenia promieniowania. Wpływ negatywnego oddziaływania promieniowania niejonizującego na środowisko można wyeliminować lub ograniczyć tworząc strefy ochronne wokół źródeł promieniowania. Odpowiednia wysokość masztu anteny oraz dobór właściwych parametrów pracy stacji bazowych powoduje, że nie wywierają one negatywnego wpływu na ludzi.

4.5. GLEBY

Gmina Budry nie posiada aktualnych badań stanu gleb. Można jednak przypuszczać, że ze względu na wzrost powierzchni terenów zainwestowanych gleby ulegają stopniowej degradacji. Przyczyniają się do tego złe praktyki rolne oraz monokulturowa uprawa roślin prowadząca do wyjałowienia gleby. Działalność rolnicza powoduje także mechaniczne ubijanie gleby wpływając negatywnie na jej strukturę, a w konsekwencji zmniejszając jej właściwości produkcyjne.

4.6. POTENCJALNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I ICH ŹRÓDŁA

Zagrożenia dla środowiska w gminie Budry są skutkiem bezpośrednio lub pośrednio działalności człowieka, w tym głównie szkodliwym gospodarowaniem lub niewłaściwym zagospodarowaniem terenu.

Wszystkie wymienione w powyższych podpunktach składowe środowiska są potencjalnie zagrożone. Można je podzielić biotyczne i abiotyczne. Do tych pierwszych zaliczamy faunę, florę i ludność, zaś do abiotycznych powietrze atmosferyczne, powierzchnię ziemi, glebę, wody powierzchniowe i podziemne.

Zagrożenia powyższych komponentów przyrody wiążą się bezpośrednio z utratą naturalnego krajobrazu lub jego znaczącym zaburzeniem. Ponadto narażone są naturalne środowiska życia i rozwoju roślin oraz zwierząt, co w efekcie przełoży się na obniżenie ich odporności, wyginięcia lub zmniejszania liczebności populacji. W przypadku ludności możemy mówić o pogarszaniu warunków życiowych, zagrożeniu życia i zdrowia.

Poniżej omówiono rodzaje zagrożeń dla poszczególnych komponentów, źródło ich powstawania oraz znaczenie dla obszaru opracowania.

Zagrożenia komponentów abiotycznych i ich źródło:

- **Powietrze atmosferyczne:**

- SO₂ – sektor komunalno-bytowy; dominujący udział w zanieczyszczeniu powietrza ma spalanie węgla kamiennego, koksu, olejów opałowych;
- NO₂ – transport i komunikacja, w mniejszym stopniu energetyka zawodowa; w stężeniach dwutlenku azotu decydującą rolę odgrywa emisja ze środków transportu, niewielki procent pochodzi z procesów spalania;
- CO – transport drogowy, w mniejszym stopniu spalanie paliw w kotłowniach;
- pył PM₁₀ – głównie energetyka, ciepłownictwo oraz przemysł, dodatkowo unoszenie się pyłu z dróg, dachów, pól uprawnych, emisja pochodząca z indywidualnego ogrzewania budynków szczególnie w okresie grzewczym. W stężeniach pyłu dużą rolę odgrywa emisja tzw. „niezorganizowana” np. pylenie ze źle zagospodarowanych obszarów tj. pasów drogowych czy źle zabezpieczonych składowisk odpadów.

Na jakość powietrza przeważający wpływ ma emisja antropogeniczna (związana z działalnością człowieka), na którą składa się emisja zanieczyszczeń z zakładów przemysłowych oraz energetycznych, tzw. emisja niska (związana z gospodarką komunalną np. kotłownie, indywidualne paleniska domowe, prywatne zakłady) oraz emisja komunikacyjna.

Główną przyczyną ‘emisji niskiej’ jest spalanie odpadów w domowych piecach, zwłaszcza tworzyw sztucznych i plastiku. Przy emisji komunikacyjnej główną rolę odgrywa zły stan techniczny pojazdów, przestoje w ruchu spowodowane jego złą organizacją lub zbyt małą przepustowością dróg, zły stan nawierzchni dróg, rodzaj paliwa. Występowanie i nasilenie tych czynników powoduje, że na skrzyżowaniach i trasach komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu występuje wysokie zanieczyszczenie powietrza substancjami pochodzącymi ze spalania paliw (tlenek węgla, dwutlenek węgla, tlenek azotu, węglowodory aromatyczne oraz pyły zawierające związki ołowiu, niklu, kadmu i miedzi).

- **Powierzchnia ziemi:**

- przekształcanie naturalnych środowisk roślinnych na rzecz użytków rolniczych, nieużytków lub zabudowy (zwiększona erozja powierzchni ziemi);
- zmiany w ukształtowaniu powierzchni powodowane wykopami pod zabudowę, pod drogi i inne obszary inwestycyjne;
- nadmierna zabudowa powierzchni biologicznie czynnej.

Główną przyczyną zanieczyszczenia gleb jest degradacja chemiczna i fizyczna. Do degradacji fizycznej dochodzi przeważnie w skutek wzrostu urbanizacji tj. rozwój budownictwa i towarzyszącej mu infrastruktury. Do degradacji chemicznej może dojść natomiast poprzez wzmożone natężenie ruchu kołowego.

- **Wody powierzchniowe i podziemne:**

- ścieki komunalne – nieuporządkowana gospodarka wodna na części terenów gminy (braki w zbiorczych systemach odprowadzania i oczyszczania ścieków) – powoduje, że nieoczyszczone ścieki trafiają do przydomowych szamb (które mogą być mało szczelne) lub bezpośrednio do gruntu; działania takie stanowią bezpośrednie zagrożenie dla czystości wód powierzchniowych i podziemnych (szczególnie na obszarach płytkich wód gruntowych i na gruntach przepuszczalnych),
- ścieki deszczowe – odprowadzanie niepodczyszczonych wód deszczowych do gruntu, rowów a dalej do rzek,

- dzikie wysypiska odpadów bytowych i gospodarskich (głównie występujące w obniżeniach terenu, w lasach, w starych wyrobiskach) na nieszczelnym podłożu powodują przedostawanie się zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i gruntowych, co stanowi poważne źródło skażeń;
- zanieczyszczenia azotanami z terenów rolniczych – niewłaściwa gospodarka rolna w tym gromadzenie i złe gospodarowanie nawozami sztucznymi i naturalnymi, chemicznymi środkami ochrony roślin.
- **Fauna i flora** - do głównych i potencjalnych zagrożeń dla szaty roślinnej i populacji zwierząt występujących na terenie gminy można zaliczyć: tereny silnie zainwestowane, komunikację i rolnictwo. Największym zagrożeniem dla flory i fauny jest zmiana warunków siedliskowych lub ich bezpośrednie zniszczenie. Zarówno dla flory, jak i dla fauny największe znaczenie mają zmiany w poziomie i trofizmie wód gruntowych i powierzchniowych oraz ich jakość. Obniżanie poziomu wód gruntowych powoduje ubożenie i degradację środowiska, a co za tym idzie zbiorowisk roślinnych i poszczególnych gatunków zwierząt.
- **Ludność - źródłami zagrażającymi zdrowiu i życiu ludzi są:**
 - zanieczyszczenia wód podziemnych, co może powodować skażenie wód pobieranych do spożycia;
 - zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego, zwłaszcza pojawiający się smog;
 - skażenia gleb (szczególnie ważne na obszarach przeznaczonych do produkcji rolnej);
 - smog elektromagnetyczny (zagrożenia lokalne małe do średniego wzdłuż przebiegu linii elektroenergetycznych 110 kV oraz stacji transformatorowych;
 - hałas (lokalnie przy ciągach komunikacyjnych, głównie przy drogach o dużym natężeniu ruchu (droga wojewódzka) oraz przy niektórych zakładach produkcyjnych);
 - wibracje (ciągi komunikacyjne – drogi, niektóre zakłady produkcyjne).

5. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN W ŚRODOWISKU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

Głównym zadaniem planu ogólnego gminy jest uporządkowanie przestrzeni geograficznej poprzez zwiększenie kontroli nad procesami inwestycyjnymi, zwłaszcza polegającymi na zabudowie obszarów. W projekcie planu wprowadza się istotne parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy. Realizacja zabudowy zgodnej z projektem planu narzuci konieczność uwzględnia w procesach inwestycyjnych wszelkiego rodzaju uwarunkowań, wymagań funkcjonalnych, gospodarczo-społecznych, środowiskowych, kulturowych, oraz kompozycyjno-estetycznych.

Nieuchwalenie planu ogólnego może spowodować, że zagospodarowanie przestrzenne terenu gminy będzie odbywać się w sposób nie do końca skoordynowany oraz uwzględniający wymogi kształtowania ładu przestrzennego, ochrony przyrody i krajobrazu. Obszar w granicach planu ogólnego w znikomym procencie objęty jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W związku z tym zagospodarowanie przestrzenne terenów nieobjętych planem odbywa się w oparciu o Studium uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy, które nie jest aktem prawa miejscowego oraz na podstawie indywidualnie wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu, co powoduje niekontrolowane przekształcanie środowiska.

Plan ogólny zastąpi studium. Dotychczasowe studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Budry będzie obowiązywało do dnia 31 grudnia 2025r. Plan ogólny będzie aktem prawa miejscowego. Ustalenia zawarte w planie ogólnym będą wiążące dla planów miejscowych, zintegrowanych planów inwestycyjnych oraz decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Ponadto po przyjęciu planu ogólnego obszar, na którym będzie można uzyskać decyzję o warunkach zabudowy ograniczony zostanie do obszarów uzupełnienia zabudowy (art. 61 ust. 1 pkt 1a). Proces ten ograniczy intensywność niepożądanych zmian zachodzących w środowisku, mogących w efekcie prowadzić do jego degradacji.

Brak realizacji przedstawionego do oceny projektu planu ogólnego, po 1 stycznia 2026 r. spowoduje brak możliwości sporządzania nowych planów miejscowych i ich zmian, zintegrowanych planów inwestycyjnych oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu. Brak planu ogólnego spowoduje zatem utrudnienia w określeniu zasad kształtowania polityki przestrzennej i sposobu postępowania w sprawach przeznaczenia terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy. Sytuacja taka utrudni też skuteczną ochronę środowiska przyrodniczego danego terenu oraz kształtowania jego ładu przestrzennego. Brak planu może nasilić istniejące presje środowiskowe.

6. ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO

W planie ogólnym Gminy Budry wyznaczono 11 z 13 możliwych do określenia stref planistycznych (w tym ich profil funkcjonalny, wartości maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy, maksymalnego udziału powierzchni zabudowy oraz wartość minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej) oraz obszary uzupełnienia zabudowy. Każda strefa planistyczna, wskazana w projekcie planu ogólnego, obejmuje tereny określone w ramach profilu funkcjonalnego podstawowego oraz wybrane tereny określone w ramach profilu funkcjonalnego dodatkowego.

Na obszarze gminy wyodrębniono następujące strefy planistyczne:

1. strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (SW);
2. strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (SJ);
3. strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową (SZ);
4. strefa usługowa (SU);
5. strefa gospodarcza (SP);
6. strefa produkcji rolniczej (SR);
7. strefa infrastrukturalna (SI);
8. strefa zieleni i rekreacji (SN);
9. strefa cmentarzy (SC);
10. strefa otwarta (SO);
11. strefa komunikacyjna (SK).

Poniższa tabela przedstawia charakterystykę stref planistycznych przedstawionych w projekcie planu ogólnego. Profil podstawowy i dodatkowy, wskazanych stref planistycznych, obejmuje tereny wskazane w tabeli oraz odpowiadające im tereny klas niższego poziomu. Przyjęte założenia przy wyznaczaniu stref planistycznych uwzględniały zarówno lokalne potrzeby, jak i potencjał przestrzeni. Przy wyznaczaniu stref planistycznych decydujące znaczenie miała struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy oraz zapisy w obowiązujących planach miejscowych.

Tabela 12. Profil funkcjonalny stref planistycznych w gminie Budry

Lp.	Oznaczenie	Nazwa	Profil podstawowy	Profil dodatkowy	Parametry*			
					1	2	3	4
1	1SW, 3SW, 4SW	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	2	100	13	30
2	5SW				1.5	70	13	30
3	2SW, 6SW			teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	2	100	13	30
4	1SJ, 2SJ, 3SJ	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodziną	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0.6	30	10	20
5	4SJ, 8SJ				0.5	25	10	30
6	5SJ, 6SJ, 7SJ, 9SJ-13SJ, 28SJ- 31SJ				0.6	30	10	30
7	32SJ				1	50	10	30
8	14-16SJ, 19-21SJ, 24-26SJ				1.2	60	10	30
9	22SJ, 23SJ			teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	1.2	60	10	30
10	5SZ, 12SZ	strefa	teren zabudowy	teren usług, teren	0.2	10	15	30

Lp.	Oznaczenie	Nazwa	Profil podstawowy	Profil dodatkowy	Parametry*			
					1	2	3	4
11	28SZ, 394SZ	wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0.4	20	10	30
12	3SZ, 6-11SZ, 13-18SZ, 21-23SZ, 25-27SZ, 28SZ, 31SZ, 32SZ, 34-38SZ, 40-43SZ, 45SZ, 46SZ, 48SZ, 51-54SZ, 57-69SZ, 71SZ, 75SZ, 77-79SZ, 81-83SZ, 141SZ, 391SZ, 394SZ, 397SZ, 400SZ, 404SZ, 408SZ, 409SZ				0.4	20	15	30
13	55SZ, 70SZ, 80SZ, 396SZ				0.6	30	10	30
14	1SZ, 2SZ, 4SZ				0.6	30	13	20
15	19SZ, 20SZ, 24SZ, 29SZ, 30SZ, 33SZ, 39SZ, 44SZ, 47SZ, 49SZ, 50SZ, 56SZ, 72-74SZ, 76SZ, 89SZ, 91SZ, 392SZ, 402SZ, 406SZ, 413-415SZ				0.6	30	15	30
16	84-88SZ, 90SZ, 92SZ, 93-140SZ, 142-390SZ, 393SZ, 395SZ, 398SZ, 399SZ, 403SZ, 405SZ, 407SZ, 410-412SZ, 416SZ	strefa produkcji rolniczej	teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren biogazowni, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	1.2	60	10	30
17	401SZ				1.2	60	15	30
18	4SR				0.4	20	15	30
19	360SR			teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0.2	10	8	60
20	3SR, 21SR, 30-33SR, 38SR, 40SR, 45SR, 53SR, 61SR, 62SR, 76SR, 93SR, 95SR, 99SR, 103SR, 119SR, 120SR, 121SR, 123SR, 125SR, 140SR, 152SR, 167SR, 173SR, 215SR, 221SR, 239SR, 246SR, 263SR, 271SR, 297SR, 314SR, 333SR, 356-358SR, 383SR, 392SR, 394SR				0.2	10	15	30

Lp.	Oznaczenie	Nazwa	Profil podstawowy	Profil dodatkowy	Parametry*			
					1	2	3	4
21	1SR, 2SR, 5-12SR, 14-18SR, 20SR, 22-29SR 34-37SR, 39SR, 41SR, 43-44SR, 46-60SR, 63-65SR, 67SR, 68SR, 70SR, 72SR, 74SR, 75SR, 81SR, 83SR, 91SR, 94SR, 97SR, 98SR, 104-108SR, 112SR, 114-116SR, 122SR, 126SR, 127SR, 137SR, 138SR, 141-149SR, 154-159SR, 162-164SR, 166SR, 168SR, 170-172SR, 174-176SR, 178-181SR, 183SR, 186SR, 189SR, 190SR, 195SR, 199SR, 206-210SR, 211SR, 214SR, 216SR, 217SR, 219SR, 223SR, 224SR, 226SR, 229SR, 234-238SR, 247-249SR, 251-254SR, 256SR, 258-260SR, 262SR, 264SR, 267SR, 270SR, 272SR, 273SR, 275SR, 276SR, 278SR, 279SR, 283SR, 285SR, 287SR, 289SR, 290SR, 294SR, 295SR, 296SR, 298SR, 299SR, 300SR, 305SR, 307-309SR, 311SR, 312SR, 316-318SR, 321SR-325SR, 327SR, 328SR, 330SR, 331SR, 334-336SR, 338SR, 347SR, 348-355SR, 359SR, 361-363SR, 365-368SR, 372SR, 373SR, 376SR, 379SR, 381SR, 382SR, 384-387SR, 389SR, 391SR, 393SR				0.4	20	15	30

Lp.	Oznaczenie	Nazwa	Profil podstawowy	Profil dodatkowy	Parametry*			
					1	2	3	4
22	13SR, 19SR, 42SR, 66SR, 69SR, 73SR, 77-80SR, 82SR, 84-90SR, 92SR, 96SR, 100-102SR, 109-111SR, 113SR, 117SR, 118SR, 124SR, 128SR, 129-133SR, 135SR, 136SR, 139SR, 150SR, 151SR, 153SR, 160SR, 161SR, 165SR, 169SR, 177SR, 182SR, 184SR, 185SR, 187SR, 188SR, 191-194SR, 196-198SR, 200-205SR, 212SR, 213SR, 218SR, 220SR, 222SR, 225SR, 227SR, 228SR, 230-233SR, 240-245SR, 250SR, 255SR, 257SR, 261SR, 265SR, 266SR, 268SR, 269SR, 274SR, 277SR, 280-282SR, 284SR, 286SR, 288SR, 291-293SR, 301-304SR, 306SR, 310SR, 313SR, 315SR, 319SR, 320SR, 326SR, 329SR, 332SR, 337SR, 339-345SR, 364SR, 369SR, 371SR, 374SR, 375SR, 377SR, 378SR, 380SR, 388SR, 390SR				0.6	30	15	30
23	71SR				1.2	100	15	30
24	134SR, 370SR				1.2	60	15	30
25	1SU, 3SU, 7SU				0.6	30	10	20
26	5SU, 11SU, 16SU, 20SU, 22SU				0.6	30	10	30
27	6SU, 18SU, 19SU, 23SU				0.6	30	13	30
28	4SU				0.4	20	13	30
29	14SU, 15SU				0.4	20	10	30
30	2SU				1.2	60	13	10
31	9SU, 13SU				1.2	60	10	30
32	12SU				1.2	60	15	30
33	21SU				2	100	10	30
34	25SU				2	100	13	30
35	26SU				2	100	15	30
36	8SU, 10SU	strefa usługowa	teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	Teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0.6	30	10	30
37	17SU			Teren składów i magazynów, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0.2	10	10	30
38	24SU			teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0.4	20	13	30
39	1SP	strefa gospodarcza	teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni	Teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0.6	30	10	20

Lp.	Oznaczenie	Nazwa	Profil podstawowy	Profil dodatkowy	Parametry*			
					1	2	3	4
			urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej					
40	1-10SI	strefa infrastrukturalna	teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych	teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	-	-	-	20
41	1SK	strefa komunikacyjna	teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód	-	-	-	-
42	2-8SK			teren drogi zbiorczej, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód	-	-	-	-
43	1-4SN	strefa zieleni i rekreacji	teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu	-	-	-	50
44	5SN, 7-9SN			teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług turystyki, teren zieleni naturalnej, teren	-	-	-	50

Lp.	Oznaczenie	Nazwa	Profil podstawowy	Profil dodatkowy	Parametry*			
					1	2	3	4
				lasu				
45	6SN			teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług edukacji, teren zieleni naturalnej, teren lasu	-	-	-	50
46	10SN			teren zieleni naturalnej, teren lasu	-	-	-	50
47	1-3SC, 5SC, 10SC, 16SC	strefa cmentarzy	teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług kultu religijnego, teren usług handlu detalicznego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	-	-	-	30
48	34SC, 35SC			teren usług kultu religijnego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	-	-	-	30
49	4SC, 6-9SC, 11-15SC, 17-33SC, 36-42SC			teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	-	-	-	30
50	1SO, 3SO, 4SO, 27-29SO, 36-48SO, 50-52SO, 56-57SO, 60-64SO, 66-69SO	strefa otwarta	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zieleni urządzonej	-	-	-	-
51	5-10SO			teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni urządzonej	-	-	180	-
52	2SO, 11-26SO, 49SO, 53-55SO, 59SO, 65SO			teren elektrowni słonecznej, teren zieleni urządzonej	-	-	-	-

*1-Max. Nadziemna intensywność zabudowy, 2- Max. Udział Powierzchni zabudowy, 3-Max. Wysokość zabudowy, 4-min. udział powierzchni biologicznie czynnej

6.1. OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO Z PODZIAŁEM NA POSZCZEGÓLNE STREFY PLANISTYCZNE

Do oceny przewidywanego wpływu ustaleń strefy planistycznej na środowisko wzięto pod uwagę podstawową i zarazem najbardziej obciążającą środowisko funkcję w ramach danej strefy. Wszystkie zaproponowane strefy planistyczne wydają się jednak być optymalne, adekwatne do lokalnych warunków i potrzeb społecznych. Przyjęte założenia przy wyznaczaniu stref planistycznych uwzględniały zarówno lokalne potrzeby, jak i potencjał przestrzeni. Przy wyznaczaniu stref planistycznych decydujące znaczenie miała struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy oraz zapisy w obowiązujących planach miejscowych. Należy pamiętać bowiem, że u podstaw planowania przestrzennego powinna leżeć dbałość o środowisko przyrodnicze, ale jednocześnie należy dążyć do takich rozwiązań planistycznych aby środowisko

nie stanowiło bariery w rozwoju gminy. Wynika to z zasady zrównoważonego rozwoju, która jest naczelną regułą pozwalającą utrzymać w równowadze wymiar społeczny, gospodarczy i przyrodniczy.

Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną:

- * Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Przewidywany wpływ na środowisko: Tereny te związane są ze stałym lub czasowym pobytem ludności. Wiążą się z dużym zainwestowaniem terenu, w tym głównie zabudową terenu, rozbudową lub przebudową istniejących budynków. Ich oddziaływanie na środowisko może być znaczące. W przypadku gminy Budry obszary te zostały wyznaczone tylko w ramach istniejącej zabudowy. Przy zapewnieniu odpowiedniej infrastruktury technicznej oraz zachowaniu lub wyznaczeniu obszarów zieleni urządzonej oddziaływanie to powinno być skutecznie minimalizowane. Czynnikiem wspomagającym jest zachowanie powierzchni biologicznie czynnej min. 30%, co zapewni swobodną migrację roślin i zwierząt, stłumi hałasy oraz poprawi mikroklimat.

Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną:

- * teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Przewidywany wpływ na środowisko: Podobnie jak wyżej tereny te związane są ze stałym lub czasowym pobytem ludności. Wiążą się z dużym zainwestowaniem terenu, w tym głównie zabudową terenu, rozbudową lub przebudową istniejących budynków. Ich oddziaływanie na środowisko może być znaczące. W przypadku gminy Budry obszary te zostały wyznaczone w ramach istniejącej zabudowy, obszarach uzupełnienia zabudowy, obszarach wyznaczonych w obowiązujących planach miejscowych, a także nowe obszary pod zainwestowanie na terenach z sąsiadującą podobną funkcją obszaru oraz w odległości nie większej niż 3km od szkoły podstawowej oraz 1,5km od obszarów zieleni publicznej. Przy zapewnieniu odpowiedniej infrastruktury technicznej oraz zachowaniu lub wyznaczeniu obszarów zieleni urządzonej oddziaływanie to powinno być skutecznie minimalizowane. Czynnikiem wspomagającym jest zachowanie powierzchni biologicznie czynnej min. 30%, co zapewni swobodną migrację roślin i zwierząt, stłumi hałasy oraz poprawi mikroklimat.

Strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową:

- * teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Przewidywany wpływ na środowisko: Tereny te związane są ze stałym lub czasowym pobytem ludności. Dodatkowo strefa ta jest obciążona działalnością produkcyjną w gospodarstwach rolnych. Działalność ta wiąże się z produkcją zwierzęcą, składowaniem nawozów naturalnych i sztucznych, środków chemicznych oraz odpadów z działalności rolniczej tj. folie, paliwo oraz wzmożonym ruchem komunikacyjnym, co przekłada się w konsekwencji na wzrost emisji zanieczyszczeń oraz ryzyko skażeń. Obszar ten często wiąże się z dużym zainwestowaniem terenu, w tym głównie zabudową terenu, rozbudową lub przebudową istniejących budynków. Ich oddziaływanie na środowisko może być znaczące. W przypadku gminy Budry obszary te zostały wyznaczone w ramach istniejącej zabudowy zagrodowej, obszarach uzupełnienia zabudowy, obszarach wyznaczonych w obowiązujących planach miejscowych, a także nowe obszary pod zainwestowanie na terenach z sąsiadującą podobną funkcją obszaru oraz w odległości nie większej niż 3km od szkoły podstawowej oraz 1,5km od obszarów zieleni publicznej. Czynnikiem wspomagającym jest zachowanie powierzchni biologicznie czynnej min. 30%, co zapewni swobodną migrację roślin i zwierząt, stłumi hałasy oraz poprawi mikroklimat. Eliminowanie negatywnych skutków takiej działalności może odbywać się poprzez komponowanie odpowiednich nasadzeń roślinnych – wykorzystywanie roślin o właściwościach fitoremediacyjnych. Ponadto przestrzeganie i respektowanie przepisów regulujących gospodarkę rolniczą, w tym głównie „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł

rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu” stanowiącego załącznik do ustawy Prawo wodne.

Strefa usługowa:

- * teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Przewidywany wpływ na środowisko: Oddziaływanie na środowisko tych terenów określane jest jako mieszane (pozytywne i negatywne). Ewentualne negatywne skutki mogą wiązać się z wprowadzaniem infrastruktury technicznej i wszelką formą zabudowy. Tereny usługowe narażone są na zwiększony ruch komunikacyjny, a to z kolei może przyczynić się do przekroczonych norm dopuszczalnego hałasu. Zwiększona antropopresja niewątpliwie przełoży się na lokalną różnorodność roślin i zwierząt występujących na tym obszarze. Tereny urządzone w postaci boisk lub innych obszarów sportu i rekreacji bądź wkomponowanie terenów zieleni urządzonej wzbogacą strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy i poprawiają komfort życia mieszkańców. Powierzchnia biologicznie czynna min. 30%. Dodatkowo istnienie tych terenów uwarunkowane jest potrzebami społecznymi oraz częściowo wykonywaniem zadań własnych gminy (usługi oświaty, zdrowia, sportu i rekreacji). Na terenie gminy Budry przewidywanym kierunkiem rozwoju tych terenów są usługi określane, jako nieuciążliwe, co minimalizuje negatywne oddziaływania na komponenty środowiska przyrodniczego.

Strefa gospodarcza:

- * teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Przewidywany wpływ na środowisko: Większość wyznaczonych obszarów o tej funkcji pokrywa się z istniejącymi lokalizacjami obiektów o takiej funkcji i gwarantuje im dalszą działalność lub ich rozbudowę. Stanowi marginalny odsetek obszaru opracowania. Powierzchnia biologicznie czynna wynosi 20%. Oddziaływanie tej grupy terenów określono jako średnie do silnego, ze względu na wpływ na takie komponenty środowiska przyrodniczego jak: klimat, powietrze, powierzchnia ziemi, gleba, wody powierzchniowe, wody podziemne, różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta, krajobraz oraz warunki życia i zdrowie ludzi.

Strefa produkcji rolniczej:

- * teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Przewidywany wpływ na środowisko: Strefa ta jest obciążona działalnością produkcyjną w gospodarstwach rolnych. Działalność ta wiąże się z produkcją zwierzęcą, składowaniem nawozów naturalnych i sztucznych, środków chemicznych oraz odpadów z działalności rolniczej tj. folie, paliwo oraz wzmocnionym ruchem komunikacyjnym, co przekłada się w konsekwencji na wzrost emisji zanieczyszczeń oraz ryzyko skażeń. Obszary te często wiążą się z dużym zainwestowaniem terenu, w tym głównie zabudową terenu, rozbudową lub przebudową istniejących budynków. Ich oddziaływanie na środowisko może być znaczące. W przypadku gminy Budry funkcja rolnicza jest dominująca i uwarunkowana potrzebami społecznymi – główne źródło dochodów mieszkańców zajmujących się prowadzeniem gospodarstw rolnych. Zważając na zasadę zrównoważonego rozwoju plan ogólny zapewnia rezerwę terenu pod rozwój gospodarstw rolnych, co wiązać się będzie z polepszeniem bytu mieszkańców gminy. Czynnikiem eliminującym negatywne oddziaływanie jest zachowanie powierzchni biologicznie czynnej min. 30%, co zapewni swobodną migrację roślin i zwierząt, stłumi hałasy oraz poprawi mikroklimat. Eliminowanie negatywnych skutków takiej działalności niewątpliwie wiąże się z przestrzeganiem i respektowaniem przepisów regulujących gospodarkę rolniczą, w tym głównie „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu” stanowiącego załącznik do ustawy Prawo wodne. Ponadto w ramach tej strefy może być wyznaczony obszar pod biogazownię. W ramach planu ogólnego gminy Budry, został wyznaczony jeden taki obszar. Eksploatacja biogazowni wiąże się głównie z czasowym źródłem hałasu pochodzącym z pracy pompy, rozdrabniaczy, agregatu prądotwórczego wraz z urządzeniami towarzyszącymi.

Strefa infrastrukturalna:

- * strefa infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych.

Przewidywany wpływ na środowisko: Oddziaływanie na środowisko związane jest głównie z ingerencją w środowisko naturalne na etapie realizacji i eksploatacji – wprowadzanie do gruntu urządzeń np. melioracji, wykopy i nasypy zmieniające warunki glebowe i ukształtowanie terenu. Ponadto teren ten często wymaga utwardzenia co oznacza pozbawienia go pokrywy roślinnej, co utrudnia procesy przyrodnicze. Tereny te stanowią niewielki udział w obszarze opracowania dzięki czemu w skali gminy ich wielkość jest zdecydowanie niezauważalna. Są to również tereny już w większości zainwestowane. Wokół oczyszczalni ścieków konieczne jest zachowanie określonych stref ochronnych. Sposobem eliminacji nieuniknionych skutków jest wprowadzanie roślinności pełniącej funkcje fitoremediacyjne lub ekranów dźwiękochłonnych. Jedno i drugie rozwiązanie stanowi zarówno barierę dla rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń jak i hałasu. Roślinność stanowi rozwiązanie stosunkowo tanie i ekologiczne.

Strefa zieleni i rekreacji:

- * strefa zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, , teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych.

Przewidywany wpływ na środowisko: Są to głównie tereny wyłączone spod zabudowy przeznaczone pod zieleń, a tym samym funkcje przyrodnicze oraz rekreacyjno-wypoczynkowe. W ramach tej strefy przewidziane są także obszary związane z usługowe, nieuciążliwe służące obsłudze ludności i podwyższeniu komfortu korzystania z terenów zielonych. Ewentualne negatywne skutki mogą wiązać się z wprowadzaniem infrastruktury technicznej i wszelką formą zabudowy, jednakże powierzchnia biologicznie czynna wynosi min. 50%. Intensywność zabudowy zatem jest niska.

Strefa cmentarzy:

- * teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Przewidywany wpływ na środowisko: Tereny te stanowią część terenów zieleni gminy. Ich oddziaływanie może jednak wykraczać poza korzystny wpływ na mikroklimat. Wynika to z potencjalnej możliwości przedostawania się wód z terenów cmentarza do wód podziemnych, a to wiąże się z niebezpieczeństwem ich zanieczyszczenia. Wokół cmentarzy zostały jednak określone strefy ochronne, których należy bezwzględnie przestrzegać, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz.U. 1959 r. Nr 52 poz. 315).

W ramach strefy cmentarzy, w niektórych przypadkach przewidziano także teren usług kultu religijnego i teren handlu detalicznego. Przewidywanym kierunkiem rozwoju dla tych terenów są usługi określone, jako nieuciążliwe. Powierzchnia biologicznie czynna wynosi 30%. Ich istnienie uwarunkowane jest potrzebami społecznymi i obsługą tego obszaru.

Strefa otwarta:

- * teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

Przewidywany wpływ na środowisko: Rolnictwo, zwłaszcza intensywne, wywiera bardzo dużą presję na komponenty abiotyczne, głównie glebę. Przyczyniają się do tego intensywne nawożenie, monokultury roślin, nieprawidłowa uprawa mechaniczna. W konsekwencji powoduje to pogorszenie przepuszczalności, napowietrzenia i ogólnych właściwości fizyko-chemicznych gleby. Istnienie gleb wysokich klas bonitacyjnych (klasa III i IIb) powoduje, że są to tereny bardzo korzystne do uprawiania rolnictwa. Obszary te wyłączone są z zabudowy (za wyjątkiem pasa 50m od dróg publicznych na teren obszarów uzupełniania zabudowy).

W ramach terenów otwartych wyznaczonych w granicach planu ogólnego gminy Budry największe obszarowo są strefy otwarte obejmujące teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód. Tereny leśne i zieleni naturalnej pełnią szereg funkcji nie tylko prośrodowiskowych ale też społecznych i gospodarczych. Lasy pełnią ważną funkcję glebochronną chroniąc gleby przed wymywaniem i wyjaławianiem, poprawiają obieg wody w środowisku i regulują stosunki wodne. Pełnią podstawową rolę w ochronie różnorodności biologicznej stanowiąc ważne siedlisko dla wielu gatunków roślin i zwierząt.

Na obszarze gminy Budry wyznaczono także strefy otwarte z możliwością sytuowania elektrowni wiatrowych oraz elektrowni słonecznych.

Tereny elektrowni wiatrowych - Przewidywany wpływ na środowisko: Wiatraki podczas eksploatacji mogą generować uciążliwy hałas (z urządzeń technologicznych – generatora – oraz związany z ruchem śmigieł). Wyznaczone są jednak obszary zlokalizowane w oddaleniu od obszarów zabudowy mieszkaniowej (co najmniej 700m), w związku z czym poziomy dźwięków nie będą przekroczyć wartości dozwolonych. Ponadto wykluczono możliwość realizacji elektrowni wiatrowych na obszarze chronionego krajobrazu oraz w odległości 500 m od rezerwatu przyrody. Inwestycja ma wpływ na krajobraz, ze względu na wysokości, które może osiągać.

Teren elektrowni słonecznych - Przewidywany wpływ na środowisko: Budowa farmy fotowoltaicznej nie będzie wywierać negatywnego oddziaływania na środowisko czy ludzi. Realizacja tej inwestycji przyczyni się do ograniczania zanieczyszczeń środowiska. Strefy wyznaczone w ramach planu ogólnego gminy Budry uwzględniają odpowiednie odległości od zabudowań, dróg publicznych przez co wpływ na zdrowie i jakość życia jest znikoma. Z zainwestowania wykluczono także grunty rolne klasy III.

Strefa komunikacyjna:

- * teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren infrastruktury technicznej.

Przewidywany wpływ na środowisko: W ramach planu ogólnego gminy Budry strefa ta została wyznaczona w ramach istniejących ciągów komunikacyjnych obejmujących drogę wojewódzką, drogi powiatowe oraz niektóre drogi gminne. Oddziaływanie na środowisko związane jest głównie z ingerencją w środowisko naturalne na etapie realizacji i eksploatacji – wprowadzanie do gruntu urządzeń np. melioracji. Ponadto teren ten często wymaga utwardzenia co oznacza pozbawienie go pokrywy roślinnej, co utrudnia procesy przyrodnicze. Oddziaływanie terenów komunikacji drogowej związane jest szczególnie z trzema zagrożeniami – zanieczyszczeniem gleb i powietrza oraz hałasem. Sposobem eliminacji nieuniknionych skutków komunikacji kołowej jest wprowadzanie roślinności pełniącej funkcje fitoremediacyjne lub ekranów dźwiękochłonnych. Jedno i drugie rozwiązanie stanowi zarówno barierę dla rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń jak i hałasu. Roślinność stanowi rozwiązanie stosunkowo tanie i ekologiczne.

6.2. OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO Z UWZGLĘDNIENIEM POSZCZEGÓLNYCH KOMPONENTÓW ŚRODOWISKA

1. Powietrze atmosferyczne

Obecny stan sanitarny powietrza można określić jako dobry. Nie przewiduje się, aby realizacja ustaleń zawartych w projekcie planu ogólnego przyczyniła się do wyraźnego pogorszenia lokalnych warunków aerosanitarnych, która wiązałyby się ze wzrostem zanieczyszczenia powietrza do ponadnormatywnego poziomu.

Główne potencjalne oddziaływania na powietrze atmosferyczne związane będzie z powstawaniem nowej zabudowy oraz zwiększeniem ruchu komunikacyjnego. Powstawanie nowej zabudowy wiąże się ze wzrostem liczby mieszkańców i użytkowników danego terenu, co przełoży się na użytkowników dróg. Powoduje to zwiększenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, generowanych przez czynnik energetyczny i komunikacyjny. Najbardziej narażone na wzrost poziomu koncentracji zanieczyszczeń powietrza są tereny położone w miejscowościach o najwyższej liczbie mieszkańców i jednocześnie stanowiących główne punkty obsługi ludności gminy: Budry, Ołownik, Sobiechy, Budzewo, Więcki. Dodatkowo miejscowości wzdłuż dróg charakteryzujących się największym natężeniem ruchu tj. droga wojewódzka oraz główne drogi powiatowe. Głównymi działaniami ograniczającymi negatywny wpływ będzie zadbanie o uzupełnianie terenów zabudowanych jak i komunikacyjnych w obszary zielone (zieleń urządzono jak i naturalną), które pełnią funkcję naturalnych filtrów powietrza,

wychwytyjąc zanieczyszczenia i przyczyniając się do poprawy mikroklimatu gminy. Dodatkowo ważnym aspektem działań planistycznych będzie wspieranie ekologicznych źródeł ogrzewania, co ograniczy emisję szkodliwych substancji do atmosfery. Wprowadzenie regulacji dotyczących minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w obszarach zabudowy zapobiegnie nadmiernej kumulacji zanieczyszczeń, jednocześnie zwiększając zdolność roślinności do pochłaniania dwutlenku węgla oraz filtracji pyłów. Zachowanie rozległych terenów zielonych w ramach strefy zieleni i rekreacji (SN) oraz strefy otwartej (SO) ma kluczowe znaczenie dla poprawy jakości powietrza. Naturalne obszary leśne i łąkowe stanowią skuteczną barierę dla pyłów i zanieczyszczeń, ograniczając ich rozprzestrzenianie się w przestrzeni zurbanizowanej.

2. Wody powierzchniowe i podziemne

Nie przewiduje się, żeby realizacja założeń projektu planu wpłynęła w sposób istotny na osiągnięcie celów przyjętych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych w Planie gospodarowania wodami. Nie przewiduje się, aby wprowadzenie ustaleń zawartych w projekcie planu przyczyniło się do pogorszenia zasobów wód powierzchniowych i podziemnych, ani zmian w stosunkach wodnych.

Głównym zagrożeniem będzie wzrost zagospodarowania terenu, w tym związany z rozwojem gospodarki rolnej. Obszary stref zabudowy zagorowej oraz produkcji rolniczej obciążone są działalnością produkcyjną w gospodarstwach rolnych, w tym produkcją zwierzęcą, składowaniem nawozów naturalnych i sztucznych, środków chemicznych oraz odpadów z działalności rolniczej tj. folie, paliwo, co może przełożyć się na wzrost emisji zanieczyszczeń oraz ryzyko skażeń. Obszary te często wiążą się z dużym zainwestowaniem terenu, w tym głównie zabudową terenu, rozbudową lub przebudową istniejących budynków. Ich oddziaływanie na środowisko może być znaczące. W przypadku gminy Budry funkcja rolnicza jest dominująca i uwarunkowana potrzebami społecznymi. Plan Ogólny Gminy Budry uwzględnia jednak ochronę zasobów wodnych poprzez włączenie do strefy otwartej oraz strefy zieleni i rekreacji, co ogranicza ingerencję urbanizacyjną i pozwala na swobodny przepływ wód oraz zachowanie naturalnych ekosystemów wodnych.

Plan uwzględnia zachowanie dużych powierzchni gruntów rolnych i leśnych w ramach strefy produkcji rolniczej oraz strefy otwartej, które pełnią kluczową rolę w naturalnej retencji wód i ochronie zasobów wodnych. Utrzymanie pasów zieleni wzdłuż rzek, rowów melioracyjnych i terenów podmokłych wspiera naturalne procesy filtracyjne, redukując spływ nawozów i środków ochrony roślin do cieków wodnych. W ten sposób gmina dąży do ograniczenia eutrofizacji wód, poprawy ich czystości oraz ochrony przed długoterminową degradacją ekosystemów wodnych.

Ze względu na występowanie obszarów zagrożonych powodzią, plan zakłada włączenie tych terenów do strefy otwartej, co skutecznie chroni je przed nadmierną zabudową i pozwala na ich naturalne funkcjonowanie jako terenów retencyjnych.

Czynnikiem eliminującym negatywne oddziaływanie jest także zachowanie powierzchni biologicznie czynnej w obszarach zurbanizowanych. Dodatkowo w celu ochrony wód przed zanieczyszczeniami konieczna jest dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnej lub budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach przeznaczonych dla nowej zabudowy, a dotąd nieskanalizowanych oraz podłączeniem do sieci kanalizacyjnej obiektów, które takiego podłączenia nie posiadają, mimo istniejących możliwości technicznych. Inwestycje w tym zakresie powinny być prowadzone wyprzedzająco w stosunku do lokalizowania nowej zabudowy. Istotne jest też właściwe zagospodarowanie wód opadowych z powierzchni dróg publicznych i terenów utwardzonych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

3. Gleba i rzeźba terenu

Realizacja ustaleń projektu planu nie powinna skutkować znaczącymi zmianami w ukształtowaniu terenu. Przekształcenia powierzchni ziemi związane są głównie z powstawaniem nowych inwestycji - nowych obiektów budowlanych, ciągów komunikacyjnych, czy elementów infrastruktury, co każdorazowo powoduje nieodwracalne zmiany powierzchni ziemi. Nowe procesy inwestycyjne prowadzić będą do powstania nowych form antropogenicznych, takich jak nasypy, zwałowiska, rowy, powierzchnie zniwelowane. W trakcie prac budowlanych dojdzie do naruszenia istniejącej wierzchniej warstwy pokrywy glebowej i jej częściowego uszczelnienia. W projekcie planu ustalono zasady zagospodarowania oraz wskaźniki kształtowania zabudowy (maksymalną nadziemną intensywność zabudowy,

maksymalny udział powierzchni zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej). Realizacja tych zapisów umożliwi zapobieganie nadmiernemu uszczelnieniu terenów i ich przekształceniom. Dodatkowo podczas prowadzenia prac budowlanych należy zabezpieczyć usuwaną warstwę glebową tak, żeby możliwe było jej ponowne wykorzystanie po zakończeniu prac, a jeżeli nie jest to możliwe, należy dążyć do jej odtworzenia.

Jednym z kluczowych aspektów planu jest ochrona gruntów rolnych wysokiej klasy bonitacyjnej (I–III) oraz gruntów leśnych. Utrzymanie tych terenów w ramach strefy otwartej oraz strefy produkcji rolniczej (SR) przyczynia się do zapobiegania degradacji i przekształceniom gruntów rolnych na cele nierolnicze, co pozwala na kontynuację produkcji rolnej, zachowania żyzności gleb i ograniczenia procesów erozyjnych poprzez kontrolowane użytkowanie ziemi, czy ochronę obszarów leśnych. Ograniczenie możliwości zabudowy na najlepszych gruntach rolnych zapewnia ich trwałą użyteczność gospodarczą i ekologiczną.

4. Warunki klimatyczne

Realizacja zapisów projektu planu nie wpłynie na zmianę warunków klimatycznych opracowywanego obszaru. Wprowadzenie zabudowy na terenach przeznaczonych w projekcie planu pod inwestycje może się przyczynić do niewielkich zmian w lokalnych mikroklimatach, w wyniku wzrostu powierzchni zabudowanych i utwardzonych. W obrębie terenów zurbanizowanych może dochodzić do zmniejszenia się dobowych amplitud temperatur, wzrostu temperatur w okresach zimowych, obniżenia się wilgotności powietrza oraz modyfikacji siły i kierunku wiatru. Oddziaływanie to jednak będzie miało zasięg lokalny i krótkotrwały.

Ważnym elementem strategii klimatycznej gminy jest także ochrona terenów leśnych, zadrzewień śródpolnych oraz obszarów zielonych (włączone do stref otwartych), które pełnią kluczową rolę w regulacji warunków atmosferycznych. Lasy i pasy zieleni działają jak naturalne pochłaniacze dwutlenku węgla, wspierając stabilizację klimatu i poprawę jakości powietrza. Roślinność nie tylko pomaga zmniejszyć ilość gazów cieplarnianych w atmosferze, ale także poprawia retencję wodną i ogranicza erozję gleby. W związku z tym plan zakłada utrzymanie i rozwój zielonych korytarzy ekologicznych, które będą nie tylko poprawiać komfort życia mieszkańców, ale także przyczynią się do większej odporności ekosystemów na zmiany klimatyczne.

5. Hałas

W wyniku wzrostu zagospodarowania części terenów lokalnie może dochodzić do wzrostu poziomu emitowanego hałasu, jednak nie przewiduje się, aby realizacja założeń projektu planu ogólnego spowodowała drastyczne pogorszenie jakości klimatu akustycznego.

Na obszarze objętym projektem planu ogólnego znajdują się tereny podlegające ochronie akustycznej na podstawie przepisów właściwych. Należą do nich: tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe oraz tereny mieszkaniowo-usługowe. Na lokalny klimat akustyczny największy wpływ ma hałas komunikacyjny. Generowany jest on przez ruch odbywający się na drogach kołowych, głównie wzdłuż drogi wojewódzkiej. Innym źródłem hałasu są linie i stacje energetyczne. Uciążliwości akustyczne mogą być odczuwane w pasie terenu przylegającym do poszczególnych dróg. Dla zmniejszenia uciążliwości akustycznej powodowanej ruchem pojazdów kołowych możliwe jest zastosowanie rozwiązań technicznych zmniejszających poziom generowanego hałasu lub ograniczających jego zasięg. Wśród rozwiązań tych można wymienić stosowanie przegród akustycznych i zieleni izolacyjnej, zmiany organizacji ruchu (zmniejszenie dopuszczalnej prędkości, przeniesienie części ruchu kołowego na drogi przebiegające w większym oddaleniu od terenów podlegających ochronie akustycznej). Wszelkie działania w zakresie ochrony przed hałasem powinny być prowadzone kompleksowo, w celu zapewnienia odpowiedniej ochrony zdrowia mieszkańców terenu.

6. Fauna i flora

Zachowując zasadę racjonalnego i planowego zwiększenia powierzchni terenów możliwych do zainwestowania nie powinno dochodzić do znacznego pogorszenia warunków funkcjonowania lokalnej fauny i flory. Mając na uwadze, że przy zrealizowaniu zakładanego wzrostu zainwestowania obszaru w dalszym ciągu zostanie utrzymany odpowiedni poziom powierzchni biologicznie czynnej oraz przestrzegane będą pozostałe ustalenia planu i zapisy zawarte w przepisach odrębnych, stwierdzić można, że zwiększenie zagospodarowania

w granicach opracowania nie powinno przyczynić się do wyraźnego negatywnego wpływu na lokalną bioróżnorodność.

Plan Ogólny Gminy uwzględnia rozwiązania mające na celu ochronę i utrzymanie różnorodności biologicznej poprzez utrzymywanie trwałych użytków zielonych. Na terenie gminy znajdują się ekosystemy o wysokiej wartości ekologicznej, które pełnią kluczową rolę w ochronie siedlisk i gatunków. Szczególne znaczenie mają obszary Natura 2000, które pełnią funkcję korytarzy ekologicznych oraz siedlisk dla wielu gatunków chronionych. W celu minimalizacji negatywnego wpływu urbanizacji na różnorodność biologiczną, Plan Ogólny przewiduje ograniczenia w zakresie intensywnej zabudowy na terenach cennych przyrodniczo. Ochronie podlegają również korytarze ekologiczne, które umożliwiają migrację zwierząt oraz wymianę genetyczną między populacjami, co jest kluczowe dla stabilności ekosystemów.

Jednym z głównych zagrożeń jest nieuregulowany rozwój infrastruktury, który może powodować fragmentację siedlisk, co utrudnia migrację zwierząt i prowadzi do izolacji populacji. Plan uwzględnia wyznaczenie strefy otwartej oraz strefy zieleni i rekreacji, które obejmują lasy, tereny wodne i obszary rolne o dużym znaczeniu przyrodniczym. W planie ogólnym dąży się w ten sposób do ograniczenia tego oddziaływania poprzez utrzymanie naturalnych korytarzy ekologicznych, które umożliwiają swobodną wędrówkę dzikiej fauny. Dotyczy to zwłaszcza terenów leśnych oraz obszarów przyległych do rzek i cieków wodnych, które pełnią funkcję naturalnych dróg migracyjnych.

Ustalenia Planu Ogólnego mają na celu ochronę terenów zielonych, zachowanie bogactwa flory oraz ograniczenie negatywnego wpływu urbanizacji na środowisko przyrodnicze. Przemysłane regulacje przestrzenne wspierają zrównoważony rozwój, łącząc ochronę zasobów naturalnych z możliwością dalszego rozwoju gospodarczego i mieszkalnictwa.

7. Krajobraz i dziedzictwo kulturowe

W wyniku realizacji ustaleń zawartych w projekcie planu lokalny krajobraz zostanie miejscowo przekształcony. Zagospodarowanie terenów przeznaczonych pod nowe inwestycje spowoduje zmiany części obszarów dotychczas otwartych i niezagospodarowanych, dojdzie do ograniczenia powierzchni porośniętych roślinnością, zwiększenia powierzchni zabudowy oraz utwardzenia części terenu. W celu zminimalizowania ewentualnego negatywnego oddziaływania na krajobraz, dla poszczególnych terenów budowlanych określono maksymalną intensywność zabudowy, maksymalny udział powierzchni zabudowy, maksymalną wysokość zabudowy, minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej. W części graficznej planu wyznaczone zostały obszary uzupełnienia zabudowy. Rozwiązanie to pozwoli ograniczyć niekontrolowane rozprzestrzenianie się zabudowy na tereny otwarte i ich przekształcanie.

Ważnym elementem polityki przestrzennej gminy jest także ochrona dziedzictwa kulturowego, obejmująca zabytkowe układy przestrzenne, historyczne miejsca oraz charakterystyczną tradycyjną zabudowę. Dzięki zachowaniu starych budynków, cmentarzy, parków i historycznych alei drzew, plan przyczynia się do ochrony krajobrazu kulturowego, który kształtuje tożsamość i historię regionu. Wprowadzono regulacje ograniczające intensywną zabudowę w sąsiedztwie obiektów zabytkowych, co pozwala na uniknięcie degradacji historycznych miejsc oraz utrzymanie ich unikalnego charakteru. Nowe inwestycje muszą być dostosowane do skali i estetyki otoczenia, co zapewnia ich harmonijną integrację z istniejącą strukturą przestrzenną.

8. Ludność

Na obszarze objętym projektem planu nie występują szczególne zagrożenia środowiskowe. Plan nie przewiduje lokalizacji inwestycji uciążliwych, w tym usług i przemysłu wielopowierzchniowego. Głównymi czynnikami, które mogą wywierać negatywny wpływ na zdrowie ludności gminy są jakość powietrza atmosferycznego i klimatu akustycznego. Jak już wykazano uprzednio, nie przewiduje się, aby wzrost negatywnego oddziaływania wyżej wymienionych czynników spowodował znaczące przekroczenie dopuszczalnych poziomów, a tym samym stanowił bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia ludności gminy. Jednocześnie wskazano działania możliwe do podjęcia w celu ograniczenia ewentualnego negatywnego oddziaływania.

Ustalenia zawarte w Planie regulują rozwój przestrzenny gminy, co bezpośrednio przekłada się na komfort życia mieszkańców, ich zdrowie oraz bezpieczeństwo. Plan zakłada rozwój

zabudowy mieszkaniowej w sposób uporządkowany, harmonijnie wpisujący się w lokalne warunki i potrzeby społeczności. Strefy mieszkaniowe zostały wprowadzone tam, gdzie zabudowa już istnieje oraz w ramach obszarów uzupełnienia zabudowy, a także w odległości nie większej niż 3km od szkół podstawowych oraz 1,5km od większych obszarów zieleni i rekreacji. W ten sposób plan ma zapewnić komfortowe warunki życia, uwzględniając dostęp do nowoczesnej infrastruktury technicznej, terenów zielonych oraz usług publicznych. Kluczowym założeniem jest ograniczenie rozproszonej zabudowy, co pozwala uniknąć problemów związanych z chaosem urbanistycznym, nadmiernym rozdrobnieniem przestrzeni oraz wysokimi kosztami rozbudowy infrastruktury. Plan przewiduje strefę produkcji rolniczej, co wspiera rozwój dominującej funkcji gospodarczej gminy.

9. Formy ochrony przyrody, w tym oddziaływanie na Obszary Natura 2000

Na terenie gminy Budry ustanowione zostały następujące formy ochrony przyrody: rezerwat przyrody, obszary chronionego krajobrazu, Obszary Natura 2000, pomniki przyrody. Obszary te zostały prawidłowo zidentyfikowane i oznaczone na załączniku graficznym planu do uzasadnienia.

Nie przewiduje się wystąpienia negatywnego wpływu na formy ochrony przyrody ustanowione w granicach gminy, w wyniku realizacji ustaleń planu. Plan ogólny nie określa zasad ochrony przyrody, ochrona ta odbywa się na podstawie przepisów odrębnych, które mają charakter nadrzędny w stosunku do aktu prawa miejscowego. W odniesieniu do terenów chronionych plan zachowuje dotychczasowy charakter zagospodarowania. Przy wyznaczaniu stref wzięto pod uwagę uregulowania wynikające z wyznaczenia i ochrony danego obszaru chronionego. Plan uwzględnia wymogi wynikające z ustawy o ochronie przyrody, co oznacza, że działania mogące negatywnie wpłynąć na cele ochronne obszaru Natura 2000 oraz innych obszarów chronionych są ograniczone lub wymagają dodatkowych analiz. Przewiduje się, że utrzymanie znacznych terenów w strefie otwartej wpłynie pozytywnie na ochronę bioróżnorodności oraz ograniczy negatywne skutki urbanizacji.

W Planie Ogólnym Gminy Budry dąży się z jednej strony do umożliwienia zrównoważonego rozwoju przestrzennego gminy, a z drugiej stara się zachować cenne ekosystemy i dostosować działania inwestycyjne do wymogów ochrony środowiska. W przyszłości kluczowe będzie prowadzenie analiz oraz ścisła współpraca z organami ochrony przyrody, aby uniknąć negatywnych konsekwencji ingerencji w obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody. Plan zakłada, że nowa zabudowa powinna koncentrować się w istniejących strukturach osadniczych, co oznacza, że rozwój gminy nie będzie się rozprzestrzeniał na obszary cenne pod względem bioróżnorodności. Takie podejście minimalizuje ryzyko fragmentacji ekosystemów, co mogłoby wpłynąć na funkcjonowanie korytarzy ekologicznych i migrację zwierząt. Uwzględniając ograniczenia wynikające z występowania obszaru Natura 2000, plan wyklucza intensywną zabudowę na terenach o szczególnym znaczeniu dla ochrony siedlisk i gatunków. Dzięki temu wpływ uzupełnienia zabudowy na obszary chronione został maksymalnie ograniczony.

6.3. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Obszar objęty projektem Planu ogólnego położony jest przy granicy państwowej. Biorąc pod uwagę przewidziany charakter zagospodarowania oraz inne ustalenia projektu planu, można stwierdzić, że nie przewiduje się wystąpienia transgranicznego oddziaływania w wyniku jego realizacji. Wszystkie prowadzone działania ze względu na swój charakter będą dotyczyły jedynie obszaru objętego projektem planu, a oddziaływanie poszczególnych elementów będzie miało przede wszystkim charakter lokalny i krótkoterminowy.

7. OCENA PROJEKTU PLANU Z PUNKTU WIDZENIA MOŻLIWOŚCI OGRANICZENIA WPŁYWU NA ŚRODOWISKO

7.1. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Przez kompensację przyrodniczą rozumie się: zespół działań obejmujących w szczególności roboty budowlane, lub ziemne, rekultywację gleby, zalesienie, zadrzewienia lub tworzenie skupień roślinności prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównanie szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia i zachowanie walorów krajobrazowych.

Ustalenia zawarte w projekcie planu ogólnego uwzględniają wymogi ochrony środowiska zgodnie z obowiązującymi przepisami, zawierają również szereg ustaleń minimalizujących jego negatywny wpływ na środowisko, w tym zachowanie minimalnej powierzchni biologicznie czynnej, zachowanie odpowiednich parametrów zabudowy, wyznaczenie stref nienaruszających prawnych form ochrony przyrody i zachowanie przepisów je regulujących.

Plan ogólny Gminy Budry, poprzez określone strefy planistyczne zakłada minimalizację negatywnego wpływu zagospodarowania przestrzennego na środowisko, która obejmuje zarówno zapobieganie degradacji środowiska, ograniczanie skutków działalności człowieka, jak i kompensację przyrodniczą w przypadkach, gdzie negatywnych oddziaływań nie można całkowicie uniknąć.

Przed opracowaniem Planu ogólnego przeprowadzono analizę istniejących uwarunkowań, aby uniknąć negatywnego oddziaływania na środowisko i zapewnić zrównoważony rozwój gminy. Pod uwagę wzięto takie czynniki jak istniejąca struktura osadnicza, układ komunikacyjny, krajobraz oraz tereny cenne przyrodniczo, co pozwoliło na wyznaczenie stref funkcjonalnych w sposób minimalizujący negatywne oddziaływania w naturalne ekosystemy. W procesie tworzenia planu ogólnego uwzględniono tereny o wysokiej wartości przyrodniczej, aby ochronić bioróżnorodność i zapobiec fragmentacji siedlisk. Przeanalizowano również tereny zagrożone powodziami oraz obszary o istotnym znaczeniu dla retencji wodnej, co pozwoliło na uniknięcie zabudowy w miejscach narażonych na ekstremalne zjawiska hydrologiczne. Podział gminy na strefy planistyczne został przeprowadzony w taki sposób, aby ograniczyć nadmierne rozpraszanie zabudowy i zapewnić harmonijne współistnienie terenów mieszkalnych, gospodarczych, rolniczych i przyrodniczych.

W wyniku realizacji ustaleń zawartych w projekcie planu negatywne oddziaływanie będzie niewielkie, zarówno na zdrowie ludzi jak i środowisko przyrodnicze. Propozycje rozwiązań prowadzące do łagodzenia ewentualnych negatywnych wpływów w podziale na poszczególne strefy przedstawiono poniżej.

Działania minimalizujące na obszarach oznaczonych symbolem: SW, SJ, SZ, SU, SP, SR, SO

- realizacja zabudowy na terenach dotychczas niezainwestowanych powinna być poprzedzona dokładnym rozpoznaniem warunków gruntowo-wodnych, inwestycje należy dostosowywać do zastanych warunków, bez ich przekształcania;
- należy dążyć do scalania i łączenia zespołów biocenotycznych, m.in. poprzez uzupełnianie nasadzeń wzdłuż ciągów komunikacyjnych, dolesienia, projektowanie zieleni w sposób uwzględniający połączenie terenów z korytarzami ekologicznymi;
- w terenach zurbanizowanych zaleca się uzupełnienie roślinnością, najlepiej złożonej z układów grupowych i liniowych mogących pełnić funkcje łączników, ułatwiających migrację roślin i zwierząt;
- dążyć do włączenia budynków w strukturę ekosystemów (stworzenie powierzchni biologicznie czynnych);
- należy poprawić obecną strukturę zieleni izolującej zabudowę mieszkaniową przed niekorzystnym oddziaływaniem tych terenów (uzupełnienie o roślinność wykazującą właściwości dźwiękochłonne z preferencją gatunków rodzimych);

- należy zadbać o zieleń izolacyjną w otoczeniu elektrowni wiatrowych, elektrowni słonecznych, biogazowni, w przypadku elektrowni wiatrowych odległość sadzenia zadrzewień od pojedynczej budowli powinna wynosić minimum 200 m;
- należy wykonywać monitoring porealizacyjny dla elektrowni wiatrowych w zakresie oddziaływania na tereny wymagające ochrony przed hałasem (tj. od zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej) oraz kontrolę wpływu na śmiertelność ptaków;
- projektowanie zabudowy na terenach inwestycyjnych, znajdujących się w sąsiedztwie dróg o znacznym natężeniu ruchu, w taki sposób, aby zabudowa posadowiona była w możliwie dużej odległości od drogi, natomiast w części działki przylegającej bezpośrednio do drogi znajdowały się miejsca postojowe oraz ewentualna zieleń izolacyjna;
- w celu wizualnego ograniczenia zmian w lokalnym krajobrazie zaleca się powszechne stosowanie zieleni wysokiej na terenach przewidzianych pod inwestycje;
- nowopowstałe obiekty budowlane powinny być zrealizowane w formie zapewniającej estetykę otoczenia, w szczególności w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów zabytkowych należy formą i parametrami kształtować zabudowę nawiązującą do obiektów chronionych.

Działania minimalizujące na obszarach oznaczonych symbolem: SK, SI

- wzdłuż ciągów komunikacyjnych należy wprowadzać roślinność izolacyjną, nawiązującą do zbiorowisk zaroślowych oraz zieleń wysoką, dzięki czemu zmniejszy się zasięg rozprzestrzeniania zanieczyszczeń pyłowych, gazowych i hałasu. Ponadto zieleń przydrożna ma znaczne właściwości absorpcyjne zanieczyszczeń;
- przy przebudowie dróg zaleca się zastosowanie nowoczesnej nawierzchni o właściwościach tłumiących hałas.

Działania minimalizujące na obszarach oznaczonych symbolem: SC

- wszelkie działania, w tym użytkowanie terenu powinno być podporządkowane ochronie przyrody;
- należy ograniczać do minimum obecność powierzchni pozbawionych roślinności (ochrona wód gruntowych przed zanieczyszczeniem);
- szczególną uwagę należy zwrócić na ochronę zadrzewień i zakrzewień. W pierwszej kolejności należy zachować wszystkie elementy tego typu, następnie przeanalizować możliwości uzupełnień w celu właściwego kształtu i funkcjonowania lokalnych korytarzy ekologicznych. Zadrzewienia pełnią funkcję izolującą przed hałasem oraz osłaniającą przed wiatrem, należy więc odpowiednio kształtować zieleń zwłaszcza wzdłuż krawędzi cmentarza.
- sytuowanie nowych obszarów pod funkcje cmentarza powinna być poprzedzona dokładnym rozpoznaniem warunków gruntowo-wodnych, oraz w odpowiedniej odległości od zabudowań, w głównie przeznaczonych na pobyt ludzi oraz o przeznaczeniu rolno-spożywczym;

Na całym obszarze objętym opracowaniem należy kontrolować umieszczenie w krajobrazie nowych obiektów jak: elektrownie wiatrowe, maszty telefonii komórkowej, maszty telewizyjne, poprzedzając wybór lokalizacji analizą krajobrazową. Należy podejmować dalsze działania zmierzające do eliminacji istniejących i potencjalnych zagrożeń, w tym m.in. uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej, modernizacja wraz z ewentualną rozbudową oczyszczalni ścieków, promocja ekologicznych źródeł ciepła.

7.2. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH W STOSUNKU DO PRZEWIDYWANYCH W PLANIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU

Przyjęte rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko służą ograniczeniu negatywnych oddziaływań na środowisko poszczególnych sposobów zagospodarowania i zainwestowania terenów przewidzianych w planie i pozwalają na stwierdzenie, że w zakresie polityki przestrzennej i kierunków rozwoju, zachowują zasady ochrony obszarów aktywnych biologicznie i zabezpieczenia ciągłości struktur przyrodniczych. W niniejszym dokumencie nie

przewidziano dodatkowej analizy alternatywnych rozwiązań minimalizujących lub eliminujących zagrożenia środowiska przyrodniczego. Ostatecznie przyjęte rozwiązania są wynikiem szczegółowej analizy wariantów i wyboru tych, które w największym stopniu odpowiadają potrzebom gminy, zapewniając zrównoważony rozwój oraz harmonijne współistnienie przestrzeni inwestycyjnych, mieszkaniowych i przyrodniczych. W projekcie planu wprowadza się istotne parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy. Realizacja zabudowy zgodnej z projektem planu stworzy pewnego rodzaju harmonijną całość, a stosowanie się do ograniczeń przyjętych w projekcie planu uwzględni wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, gospodarczo- społeczne, środowiskowe, kulturowe, oraz kompozycyjno-estetyczne.

7.3. OPIS TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI, LUK W DANYCH I WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY, JAKIE NAPOTKANO PRZY OPRACOWANIU PROGNOZY

Poziom szczegółowości prowadzonej strategicznej oceny oddziaływania jest ściśle powiązany z poziomem szczegółowości Planu ogólnego. Strefy planistyczne w planie ogólnym wyznaczają jedynie kierunki dla przyszłego rozwoju przestrzennego gminy. Kierunki te będą uszczegóławiane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, które z kolei będą określały zasady zabudowy i zagospodarowania terenu. Plan ogólny nie określa zatem szczegółowych rozwiązań inwestycyjnych, lecz wyznacza ramy dla polityki przestrzennej gminy.

8. STRESZCZENIE

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowiska do Planu Ogólnego Gminy Budry, opracowanego zgodnie z uchwałą nr IX/47/2024 Rady Gminy Budry z dnia 15 listopada 2024r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Budry. Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń planu ogólnego gminy z zakresu polityki rozwoju, wyznacza ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Głównym celem niniejszego opracowania jest kompleksowa analiza możliwego wpływu realizacji ocenianego dokumentu na wszystkie elementy środowiska oraz wskazanie rozwiązań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko. Prognoza określa rodzaje uciążliwości, mogących pojawić się w wyniku realizacji ustaleń projektu planu, które mogą mieć wpływ na zmianę warunków życia mieszkańców i użytkowników tego obszaru.

Zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w prognozie został uzgodniony z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz Państwowym Powiatowym Inspektoratem Sanitarnym w Kętrzynie. Prognoza oddziaływania na środowisko jest dokumentem sporządzanym obowiązkowo dla dokumentów planistycznych, wynika to z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz z ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Zadaniem prognozy jest określenie, czy realizacja ustaleń zawartych w projekcie planu będzie wywierać istotny wpływ na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego, w szczególności na obszary Natura 2000 oraz, czy zawarte w projekcie planu zapisy będą w wystarczającym stopniu przyczyniać się do kompensacji negatywnych oddziaływań. W celu przeprowadzenia tych analiz dokonano rozpoznania stanu środowiska oraz określono zagrożenia, które mogą się pojawić w wyniku realizacji ustaleń planu. W niniejszym opracowaniu określono propozycję metod analizy skutków realizacji postanowień projektu planu, a także ich częstotliwość.

Plan ogólny gminy ma kluczowe znaczenie dla kształtowania przestrzeni i zapewnienia zrównoważonego rozwoju. Jego ustalenia będą determinować m.in. możliwość realizacji inwestycji budowlanych, sposób ochrony terenów cennych przyrodniczo oraz rozwój infrastruktury.

Plan ogólny Gminy Budry wyznacza 11 stref planistycznych:

1. SW – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
2. SJ – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
3. SZ – strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową,
4. SU – strefy usługowe,
5. SP – strefę gospodarczą,
6. SR – strefy produkcji rolniczej,
7. SI – strefy infrastrukturalne,
8. SN – strefy zieleni i rekreacji,
9. SC – strefy cmentarzy,
10. SO – strefy otwarte,
11. SK – strefa komunikacyjna.

Dla wszystkich wyżej wymienionych stref określone zostały podstawowe profile funkcjonalne oraz w niektórych przypadkach profile dodatkowe. Określone zostały również wartości maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy – obowiązkowo dla stref od pkt. 1 do 6,

fakultatywnie dla stref od pkt. 7 do 11. Dodatkowo dla każdej strefy, z wyjątkiem stref otwartych określono wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

Przed opracowaniem Planu ogólnego przeprowadzono analizę istniejących uwarunkowań. Pod uwagę wzięto takie czynniki jak istniejąca struktura osadnicza, układ komunikacyjny, krajobraz oraz tereny cenne przyrodniczo, co pozwoliło na wyznaczenie stref funkcjonalnych w sposób minimalizujący negatywne oddziaływania w naturalne ekosystemy. W procesie tworzenia planu ogólnego uwzględniono tereny o wysokiej wartości przyrodniczej, aby ochronić bioróżnorodność i zapobiec fragmentacji siedlisk. Przeanalizowano również tereny zagrożone powodziami oraz obszary o istotnym znaczeniu dla retencji wodnej, co pozwoliło na uniknięcie zabudowy w miejscach narażonych na ekstremalne zjawiska hydrologiczne. Podział gminy na strefy planistyczne został przeprowadzony w taki sposób, aby ograniczyć nadmierne rozpraszanie zabudowy i zapewnić harmonijne współistnienie terenów mieszkalnych, gospodarczych, rolniczych i przyrodniczych.

Podczas wyznaczania stref szczególną uwagę zwrócono na specyfikę środowiska naturalnego, w tym wartość gruntów rolnych i leśnych, dostępność i jakość wód powierzchniowych i podziemnych oraz istniejące ekosystemy. Tereny o wysokim potencjale produkcyjnym, np. grunty rolne klasy III, przeznaczono głównie pod strefę produkcji rolniczej oraz strefę otwartą, co pozwala na zachowanie ich funkcji rolniczych oraz zabezpieczenie ich przed niekontrolowaną urbanizacją. Lasy i obszary zieleni naturalnej dla zachowania bioróżnorodności i równowagi ekologicznej, włączono do stref otwartych, co pozwala na ich ochronę i zachowanie jako integralnej części lokalnego ekosystemu.

W Planie Ogólnym uwzględniono wymogi wynikające z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody, w szczególności zapisy dotyczące ochrony gatunkowej oraz zakazy podejmowania działań mogących negatywnie oddziaływać na Obszary Natura 2000 i inne formy ochrony przyrody. Ustalenia planu nie będą wpływać negatywnie na walory przyrodnicze, siedliska i gatunki chronione, co zapewnia zgodność z obowiązującymi przepisami.

Mimo powyższego, realizacja nowych zamierzeń spowoduje ingerencję w środowisko przez co nastąpią pewne nieuniknione i najczęściej trwałe przekształcenia środowiska takie jak m.in.:

- zmniejszenie powierzchni aktywnej przyrodniczo o powierzchnię terenów zabudowanych i uszczelnionych;
- przekształcenie krajobrazu poprzez wprowadzenie nowych obiektów budowlanych;
- wzrost produkcji odpadów, ścieków bytowych oraz wód opadowych.

Realizacja celów przewidzianych w projekcie planu ogólnego pozwoli jednak na poprawę jakości życia mieszkańców, zapewni zrównoważony rozwój zagospodarowania uwzględniający poza środowiskowym również aspekt społeczny i gospodarczy. Analiza zapisów projektu planu ogólnego, w kontekście istniejącego zainwestowania stref planistycznych nie wskazuje na możliwe znaczące negatywne oddziaływanie zapisów projektu planu ogólnego na:

- komponenty środowiska, w tym w szczególności na zdrowie ludzi,
- obszary i obiekty objęte ochroną na mocy przepisów odrębnych.

Należy pamiętać, że zgodnie z obowiązującym prawem, każde przedsięwzięcie (czyli późniejszy dokument pozwalający na proces inwestycyjny), które może w istotny sposób oddziaływać na obiekt wchodzący w skład sieci, musi podlegać ocenie oddziaływania jego skutków na ochronę obszaru (art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody), a zgoda na działania szkodzące obiektowi może być wyrażona wyłącznie w określonych przypadkach i pod warunkiem zrekompensowania szkód.

Przyjęte w projekcie planu ogólnego rozwiązania nie powinny w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na obszary Natura 2000. Nie występuje także konieczność przeprowadzenia postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Podsumowując, projekt Planu Ogólnego Gminy Budry należy uznać za poprawny. Zawarto w nim szereg ustaleń, których respektowanie połączone ze spełnianiem wymagań wynikających z przepisów odrębnych dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego powinno ochronić lokalne środowisko przyrodnicze przed nadmierną degradacją lokalnych ekosystemów.

9. OŚWIADCZENIE AUTORA

**OŚWIADCZENIE AUTORA
PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO**

Na podstawie art. 51 ust. 1 pkt 1 lit. f ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oświadczam, że spełniam warunki określone w art. 74a ust. 2 pkt 2.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Olsztyn, 02.04.2025 r.